

Günebakan

AYDIN FEN LİSESİ İKİ AYLIK KÜLTÜREL ÖĞRENCİ DERGİSİ

"Benim manevi mirasım, bilim ve akıldır." Kemal ATATÜRK

Yıl: 6 Sayı:16

MART-NİSAN 2004

AYDIN FEN LİSESİ İKİ AYLIK KÜLTÜREL ÖĞRENCİ DERGİSİ Günebakan

Yıl:6 Sayı 16 MART-NİSAN 2004

SAHİBİ

AYDIN FEN LİSESİ Adına Okul Müdürü
A. Tansel SARAYKÖYLÜOĞLU
atansel@mynet.com

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Türk Dili ve Edb. Öğretmeni Emine ALTINSOY
eminealtinsoy@hotmail.com

YAYIN YÖNETMENLERİ

Hande Ezgi AYDIN
duslence@hotmail.com

Duygun Fatih DEMİREL
mementomiro@mynet.com

DANIŞMA KURULU

Ayşegül METİN
Cengiz SAÇAR
Emine TİRİÇ
Hülya OLGUN
İsmail ÜNGÖR
Nihat AFŞİN
Özer AKYILDIZ
Sedat ÖZCAN

YAYIN KURULU ÖĞRENCİLERİ

Başak ALDEMİR
Özge ERTUNÇ
Eylem KUDAY
İsmet DAĞTEKİN
Fırat GÖKOĞLAN
Emrah UYSAL
Onur GÜVENÇ
Elvan SONGUN

GRAFİK TASARIM

Ahmet YELEGEN
grafikertr@hotmail.com
ahmetyelegen@superposta.com

Dopdolu bir Günebakan'la yeniden MERHABA!

Bu sayımızda sayfalarımızı çevirdikçe farklı "gün"lere rastlayacaksınız. Yayın kurulu olarak diğer arkadaşlarımıza devredeceğimiz dergimiz on altıncı sayısında bir ayrılığa alışmaya çalışıyor. Yeni dostlarının elinden su içmek için sabırsızlanıyor belki de. Ah unutulup gitmez değil mi gülüşlerimiz? Eksik sayfaları tamamladığımız masum zamanlar, beş dakika için gittiğimiz bilgisayar odasından birkaç ders sonra dönüşlerimiz? Ya o matbaa kokuları, gecenin geç saatlerinde uykusuz yüzlerimiz? Kolay kolay akıllardan silinmez değil mi?

Günebakan'la anlamlandırmaya çalıştığımız lise yıllarımızı ve sözlerimizi doğu rüzgarlarıyla birleştirmiştik hani; ilmek ilmek işledik değerlerimizi sayfalara ve dergiyi elimize ilk aldığımızda hissettik sonsuz mutluluğu içimizde. Şimdi bu mutluluğu başkalarıyla paylaşma zamanı! Çünkü Günebakan gerçek bir rüzgar ve ona bağlanan düşleri başka rüzgarlara da aktarmak bizler düşen.

Ama gidiyoruz diye gözümüz arkada kalmayacak; elbet biliyoruz ki Günebakan'ın yaprakları tozlu duramaz. Pek çok insan dokunacak toprağına ve yetiştirdikleri güzellikleri gösterecekler bize yıllar sonra. Uzak düşsek de bu kentten yüzümüz hep günebakan düşlerimizden yana olacak. Çünkü biz hayal ettik ve rüyalarından nice aydınlıklar doğurur insan Şimdi "son" diye bir kelime eklemeyelim yazımızın sonuna çünkü bu sadece bizim geçişimiz. Zaten yaşanan her son yeni bir günün başlangıcı değilse nedir ki?

AYDIN FEN LİSESİ ÖĞRENCİ DERGİSİ YAZIŞMA ADRESİ

Aydın Fen Lisesi Kültürel Öğrenci Dergisi Günebakan
Girne Mah. Taşlıboğaz Senti Elifkent Elif 3. Sk.

AYKO 09100 / AYDIN

Tel: 0 256 2191498 Fax: 0 256 2192366

E-posta: aydinfenlisesi@scientist.com

Web: www.geocities.com/aydinfenlisesi

"BU MEMLEKETTE KANLARINI DÖKEN VE HAYATLARINI
KAYBEDEN KAHRAMANLAR!
ŞİMDİ BURADA BİR DOST ÜLKE NİN TOPRAĞINDA YATIYORSUNUZ.
HUZUR İÇİNDE UYUYUNUZ.
BİZİM İÇİN, BURADA, KOYUN KOYUNA YATAN MEHMETÇİKLERLE
JOHNNİ'LER ARASINDA BİR FARK YOKTUR.
SİZ, UZAK DİYARLARDAN, EVLATLARINI HARBE GÖNDEREN ANALAR!
GÖZYAŞLARINIZI SİLİNİZ.
EVLATLARINIZ BİZİM BAĞRIMIZDADIRLAR.
HUZUR İÇİNDEDİRLER.
ONLAR BU TOPRAKLARDA CANLARINI VERDİKTEN SONRA BİZİM DE
EVLATLARIMIZ OLMUŞLARDIR."

Mustafa Kemal

Tamamen AYDIN FEN LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN özgün eserleri ve özgün bakış açılarıyla hazırlanan AYDIN FEN LİSESİ İKİ AYLIK KÜLTÜREL ÖĞRENCİ DERGİSİ GÜNEBAKAN, 2140 Sayılı Tebliğler Dergisi'nin "Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği"ne uygun olarak yayına sunulmaktadır. Dergi içeriğindeki yazı, çizim vb. tüm eserlerin sorumlulukları eser sahiplerine aittir. Derginin tüm basım giderleri sponsor desteğiyle karşılanmaktadır ve iki ayda bir yayınlanıp ücretsiz olarak dağıtımı yapılan bu dergi üzerinden hiçbir ekonomik kazanç elde edilmemektedir. Kültürel Öğrenci Dergisi Günebakan, aynı zamanda Aydın Fen Lisesi resmi yayın organıdır.

Bu sayımızda yapraklarımızı
adımızın yöneldiği “gün”lerle
oluşturduk. Çanakkale
Zaferi'nin kutlandığı şu
sıralarda Gündem
sayfalarımıza göz atanlar
yıllar öncesinden gelen savaş
seslerini işitebilirler.
Füzyon'da yaşam kaynağımız
Güneş'ten zaman kavramımız
kadar geniş bir yelpaze
bekliyor sizleri. Almaç, Kataliz
ve Edebiyat'ta günün önünden
kaçan fırtınaları izleyeceğiz
ve Ağrı'da öğrencilerinin
kurtarmak uğruna yanarak
şehit olan öğretmenlerimizi
anacağız.Ve dopdolu bir
Kıtaplık karşılayacak sizleri,
ardından da Coğrafya ve
Fantezi Edebiyat selamlarını
sunuyor.
Başka bir Günebakan'la başka
bir mevsimde buluşmak
üzere!

Gündem

Önsöz, A.Tansel SARAYKÖYLÜOĞLU (4)

İzlenim, Başak Aldemir (5)

Unutulmaz Çanakkale (6,7,8,9)

Basında AFL (10,11)

Füzyon

Moire Örgeleri, Seray SARAY (12)

Zaman Birimleri, Buğra ÖZKAN (13)

Düşündüren Takipçi, Ece AKINCI (14)

Biz, Renkler ve Aramızdakiler, Elvan ÇİFTÇİ (14)

Kelebek Casuslar (15)

Şimdi de Altıncı, Tufan KESEN (15)

Bitmeyen Enerji, Deniz Güncel UĞRAŞ (15)

AY'a Gün Doğuyor, İlke KELEŞOĞLU (16)

Fizikte Devrim Yaratan Işık: Lazer,

Emre BAŞPINAR (16)

Almaç

Göz Ucuyla: Gün Ortasında Gece,

Özge ERTUNÇ (17)

Güneşin Kendini Esirgediği Yerler,

Melih ALBEYOĞLU (18)

Yaşamın Derinliklerinde, Cansel KARACA (19)

Seni Uzaktan Sevmek, Ahmet GÜRCAN (20)

Özgür Bitki, Alev ÖZAYDIN (21)

Kıyamete Doğru, Özlem MERCAN (21)

Biyosöyleşi, Sabiha TEZCAN-Gonca AKYOL (22)

Kataliz

Yükseklerde Yaşam, Elvan SONGUN (23)

Treni Götüren Ne?, Ece ÖZTÜRK (24)

Tepkimeler Çok Mu Uzun Sürer?,

Necatî AKKAYA (24)

Günlük Hayatınızdaki Radyasyon: Sigara

Gamze GEZGEN (25)

Kimyadan Kısa Kısa (26-27)

Edebiyat

Düşlence: Hande Ezgi AYDIN (28)
Us'su: Duygun Fatih DEMİREL (29)
Çitlembik: Didem ÖZ (30)
 Gül Yaprakları, Koray KOCAMAZ (31)
 Sessiz Özgürlükler, Şükran AKBAY (31)
 Toprağın Büyüsü, Güneşin Doğuşu,
 Ayşegül GELMİŞ (32)
 Kod Adı: L11663692, Asena DEVRİM (33)
 Aslında Takvimin Bir
 Yaprakını Oluşturur Şiir (34)

Kıtap

AFL Yazar, Eylem KUDAY (35)
AFL Ne Okuyor?,
 Sabiha TEZCAN, Ayşegül GELMİŞ (36)
 Günügününe (36-37)
 Kitaplar Deniz Olsa,
 Kaptanı Murat Olsa, Aylin GÖKE
 (38-39)

Fantezi-Edebiyat

Cadı Kazanı: Başlangıçlar
 Can BENLİOĞLU (40)
 Yedisu'nun Kıyısında,
 Filiz ÖZÇELİK (41)

Coğrafya

Şiirici Hatlar: Aylin Göke, (42-43)

Sinema

Sinemada Yeni Günler, Mehmet KIRIŞMAN (44)
 Ve OSCAR, Cihan BATUR (45)

* Teknik sorunlar nedeniyle yazılarına sayfalarımızda
 yer veremediğimiz
 arkadaşlarımızdan özür diliyoruz.

Yayın Yönetmenlerinin Notu

Yükselen Yıldız "AFL"

"Yükselen yıldız" gibi bir terimi kullanıyorsak onu açıklamak için en uygun örneklerden biri Aydın Fen Lisesi. Henüz yedi yıllık tarihine rağmen pek çok başarıyı da sindirdi okulumuz yeni başarılarla açık olarak. İşte okulumuzun başarısının ardındakileri ve okulumuzdaki son gelişmeleri okul müdürümüz Ahmet Tansel SARAYKÖYLÜOĞLU'na sorduk ve onun diliyle sizlere anlattık.

Ayдын Fen Lisesi, 1997-1998 eğitim-öğretim yılında dönemin Cumhurbaşkanı Sn. Süleyman DEMİREL tarafından hizmete açıldı. İlk açıldığı yıl puanı yoktu, hiç kimse Aydın Fen Lisesi ile ilgili bir öngörüye sahip değildi. İkinci yıl LGS sonuçlarına göre 11.sırada öğrenci alan okul, daha sonraki yıl 7.sırada öğrenci alan okul, bir sonraki yıl 5.sırada ve son olarak geçen yılın sonuçlarına göre en yüksek puanla öğrenci alan 4.okul olduk. Başka bir deyişle Türkiye'nin en iyi dört okulundan biriyiz. Üç büyük şehirden sonra 7 yıl gibi kısa bir sürede üç büyük şehirdeki Fen Liselerinin puanlarına yaklaşan puanlara sahibiz. Tabii bu kadar kısa sürede bu denli büyük başarılarla imza atmanın arkasında; çok genç bir ekip, bilgilerin paylaştıkça çoğalacağına inanan insanlar var. Aydın Fen Lisesi'nde kişisel kaprislere yer yok, herkes en iyi şekilde işini yapmaya çalışıyor. Ortak bir iş çıkarılacağına ise tüm arkadaşlar ortak hedefe doğru, bir takım mantığıyla hareket ediyorlar. Bizim sırrımız takım olmakta saklı galiba...

Öğrencilerimizi de bu atmosferde yetiştiriyoruz. Herkes bir işin ucundan tutacak, herkes taşın altına eline koyacak, herkes sorumluluk paylaşıp. Örneğin okulumuzda bir öğrenci kurulu var; öğrencileri temsil eden, her ay düzenli toplantılar yaparak öğrenci sorunlarını isteklerini tartışan. Her ay yaptıkları toplantı sonuçlarını öğrenci kurulu başkanı bana getiriyor ve birlikte tartışıyoruz. Bu görüşmeler sonrası öğrenci kurulu faaliyetlerini gerçekleştiriyor. Ve bugüne kadar gerçekten güzel işlere imza attılar. Ayrıca okulumuzda fizik, kimya, biyoloji toplulukları ve bilim kurulu var. Bu anlamda bu kurullar üniversite yaşamındaki öğrenci topluluklarının bir modeli. Aydın Fen Lisesi'nden mezun olan öğrenciler, gittikleri seçkin üniversitelerin sosyal yaşamlarına kolayca uyum sağlamalarının dışında, üniversite sosyal yaşamının bel kemiğini oluşturan bu topluluklarda lider görevi üstleniyorlar.

Şu anda okulumuz fiziki imkanlar

bakımından birçok fen lisesine göre daha iyi konumda.Okulumuzda; fizik, kimya, biyoloji ve bilgisayar laboratuvarları mevcut.Konferans Salonu, Teknoloji Sınıfı, Kütüphane yenilenen okul bölümlerimiz arasında yer almakta. Ayrıca Sanal Sınıf (Teknolojik Sınıf) sayesinde derslerimiz bilgisayar destekli verilmektedir. Bu konuda 2002 yılında okulumuzda görev yapan tüm personel 160 saatlik bilgisayar kursu görmüş ve her öğretmen power point de sunu hazırlayarak, bunu ders ortamına getirebilecek konuma gelmiştir.

2002 yılında okulumuzda büyük bir tadilat olmuş ve okulumuz bu tadilat sonrası birçok yeni imkana kavuşmuştur.

Okul ile pansiyon arasında öğrencilerin gidip gelmeleri için 2.050 m² lik bir taş döşeme yaptırılmış, pansiyon çevresi düzenlemesi gerçekleştirilmiştir.

Bahçemize 500 adet ağaç fidanı dikilerek bunların bakımları ve sulamaları yaptırılmıştır.

Okulumuz yemekhanesinde 100 m² lik duvar fayansı döşenmiş, boya ve bakımı yapılmıştır.

Bağış yoluyla yemekhaneye iki adet derin dondurucu kazandırılmış, velilerimiz tarafından yapılan et bağışları bu yolla korumaya alınmıştır.

Okul binamızın iç ve dış boyası yaptırılmış, sınıf içlerine duvarların bozulmaması için ahşap bordürler yaptırılmıştır.

Konferans salonuna asma tavan, ışık ve ses düzeni yaptırılmıştır.

Kütüphaneye asma tavan, ışık ve ses düzeni yaptırılmıştır.

Kütüphaneye kitap rafları kazandırılmış ve içine halı döşenmiştir.

Okulumuza 24+1 bilgisayar kazandırılmıştır.

Aydın Fen Lisesi başarılı bir okul. Bunun en güzel kanıtlarından biri elinizdeki "Günebakan". Yüzünüzün hep güneşe dönük olması dileğiyle.

İzlenim

Başak ALDEMİR
Okul Temsilcisi

"Günler yirmi dört saat değil de daha uzun olsaydı. Mesela otuz altı saat olsaydı, daha çok uyurum, bir günümde daha çok şey yapabilirdim." diyenlere, hayatınızda yok saymak isteyeceğiniz günlerin de olabileceğini hatırlatmalı. Bu sözlerim iki gün iş ya da okul beş gün tatil olsun diyenler için de geçerli. Haftanın beş günü geç kalksaydınız sabah güneşinin güzelliğini daha az görürdünüz. Doya doya soluyamamış olmak bu havayı ya da gündüzüyle gecesiyle yaşayamamış olmak günleri sitemkârlığa iterdi sizleri. Hayat daha kısa, ölüm daha yakın ve korkunç gelirdi.

"Hiç, batmak güneşten bir şey eksiltti mi şimdiye kadar? Ertesi gün daha parlak doğmadı mı? Nedir bu korku, bu endişe?"

Mevlâna'nın bu sözünü kendinize göre yorumlayıp ölümün bir son olmadığını ve mutlu yaşamamız gerektiğini düşünün ya da olumsuzlukların hepsinin son bulacağını, güneşin çoktan doğmuş olduğunu önünüzdeki tepeyi aşınca göreceğinizi, düşünüp umutlarınızı hiç bitirmeyin. Siz ne dersiniz deyin gün doğuyor bir yerlerde.

Güneş her sabah ısıtıyor, ısıtıyor bizleri ve bizim belki de hiç göremeyeceğimiz yerleri. Evi taştan, ağaçtan ya da buzdan gün başlıyor herkes için; dil, din, ırk ayırt etmeden

herkes yollara düşüyor, kendi gölgelerini yanlarına alıp yalnızlıktan kurtuluyorlar. Günlük olayların, karmaşaların yoğunluğundan dert yanıyor insanlar. Kiminin işi ağır, kiminin parası az. Ne zamanki akşam oluyor evlerimize dönüyoruz huzuru buluyoruz. Durumumuzdan memnun olabilmemiz için illâ ki kendimizden kötü durumda birilerini tanımamız ya da böyle insanları ana haber bültenlerinde izleyip biraz ahlayıp vahladıkdan sonra aslında ne kadar mutlu olabileceğimizi o zaman düşünmemiz mi gerekiyor?

Sizler de, benim gibi, diğerlerinin mutsuzluklarıyla yaşamak istemiyorsanız mutluluğu her şeyin zamanında değerini bilmelisiniz.

Bir vatan, bir millet uğruna canları veren kahramanlarımızı anarken 18 Martlarda; bir yandan bir hiç uğruna canından olanları görüyoruz hayatta. Şehitlerimiz görevlerini yapıp bize en şerefli şekilde bıraktıkları için bu vatani, onların emanetlerine saygı duyup bu emaneti yüceltmeliyiz. Birilerinin ihmalkarlığından; para, mal, toprak hırsından dolayı canından olanları ise suçluları cezalandırarak, hataları tekrarlamayarak anabiliriz en iyi şekilde. Bu topraklar vatanımız, bu insanlar kardeşimiz bizim; geçmişinde yetiştirdiği çalışkan, fedakar, gururlu insanların daha üstünlerini yetiştirmeli bu millet. Yetiştirecektir de.

UNUTULMAZ

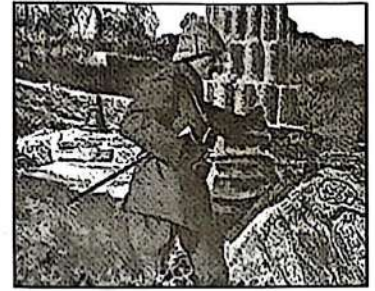
Gelibolu muharebeleri, yaşanışı, kahramanları ve gündelik siper hayatıyla hem çok kanlı hem de çok renkli bir dizi olaya sahne oldu. Gerek Türk tarafı gerekse Müttefik kuvvetler açısından benzersiz biçimler ve unutulmaz hatıralar yaratan bu muharebeler, insani ve milli duyguların en üst düzeye çıktığı olağanüstü bir dönem olarak tarihe yazıldı. Süngüye göğüs gerildi, kurşuna kafa atıldı...

Çanakkale Savaşı hem milletlerin hem insanların hayatlarında çok önemli değişikliklere yol açtı; günümüze kadar uzanan ve hiçbir zaman unutulmayacak sonuçlar doğurdu. İşte sembol kişileri, olayları ve ürünleriyle **Çanakkale Savaşı**

Ve... KADER ADAMLARI

Bir Devrin Battığı Yer...

20. yüzyılın en büyük kara savaşlarından biri burada, Gelibolu Yarımadası'nda yaşandı. Dokuz ay boyunca, bu topraklarda tam bir milyon asker savaştı. Türklerden 250 bin, müttefiklerdense 284 bin şehit verildi. Burası aynı zamanda, Mustafa Kemal'in Arı burnu-Ana fartalar cephesinde kazandığı kesin zaferle, tarih sahnesine çıktığı yer oldu.

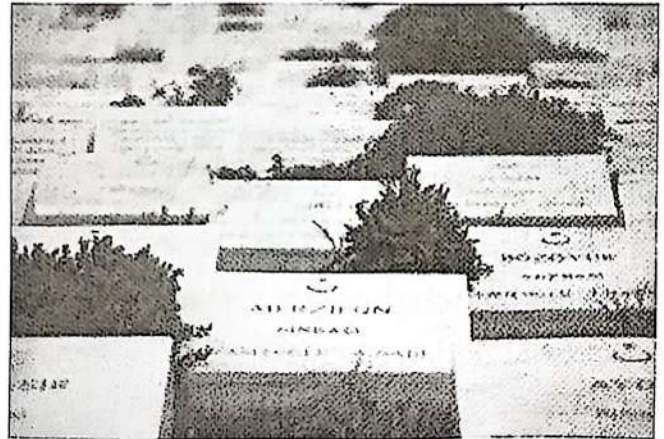
MÜSTECİP ONBAŞI

Çanakkale Savaşı sürerken boğaz tabyalarında görev yapan mahir bir topçu onbaşı Müstecip, 30 Ekim 1915'te Nara Burnu yakınlarında bulunan 1318 tonluk Fransız denizaltısı Turquoise'i vurarak saf dışı bıraktı. Daha sonra İstanbul'a götürülen denizaltıya Müstecip Onbaşı'nın ismi verildi. Orduda ve kamuoyunda büyük moral yaratan bu olay, denizaltıda ele geçen belgeler sayesinde bir başka Müttefik denizaltısının da yerinin tespit edilip batırılmasıyla iyice önem kazandı. O sıralarda Müttefik denizaltıları Marmara Denizi'nde ve İstanbul sahillerinde terör estiriyordu.

MEÇHUL ASKER

İlk çıkartmanın yapıldığı yerde günlerce direnen 20 kişilik vatan evladının kahramanlık destanını hangi şiir veya yazı anlatabilir.

Çanakkale muharebeleri sırasında şehit düşenler, tabii en büyük kahramanlar. Türkler arasında gerçek mezarı bulunanlar pek az. Ama asıl vahimi, çoğunluğunun isimlerinin bile herhangi bir yerde yazılı olmayışı. Mezarlara yazılan isimler de kayıplar arasından tesadüfi şekilde seçildi. Onların her biri kopup geldiler her bir yandan; Bursa'dan, Antep'ten, Tunceli'den, Nusaybin'den, Saraybosna'dan, Aydın'dan, Kars'tan...

ÇANAKKALE

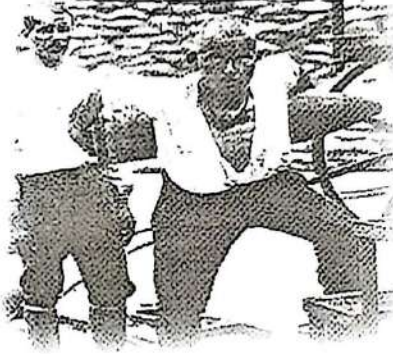
SEYİT ONBAŞI

Düşman zırhlılarından gelen bir top mermisi Koca Seyit'in görev yaptığı topun çok yakınına isabet etmişti. O anda 13 arkadaşı şehit olmuştu Seyit Onbaşı'nın gözlerinden sel sel akan yaşlar yerleri ıslatıyordu. Şöyle seslendi:

ALLAH'IM! ALLAH'IM! BENDEN KUVVETİNİ ESİRGEME...

Bu yakarış, şüphesiz, hiç kimseninkine benzemiyordu, benzemedi. Çünkü Seyit herkesten ayrı, herkesten başka türlü bir insan oldu, derin bir nefes aldı. Aşk ile kendinden geçmesi ve 215 okkalık top mermisini kucaklayıp omzuna tam üç kez inip çıktı. Yanında ve omuz kemiklerinin çatırtısını kalıyordu! Bu manzara tarihin muhteşemdir. Topun namlusuna kaderini değiştiren olayı meydana "OCEAN" isimli zırhlı bu merminin Olay müthiştii. Sanki denizin üstüne feryat ve figanla doldu.

Batarya Komutanı Yüzbaşı namluya sürülürken ve patlayışını Hayal gibi olayı izledi. Yüzbaşı geldi ve o uzun heybelli namluyu gözlerine götürdü, denizin üstünde alevler sarmış ve batmakta olan zırhlıyı görünce, efsane insan Topçu Neferi Seyit'e sarılıp defalarca öptü.

Hilmi Bey, üçüncü merminin gördü. Gözlerine inanamıyordu. koşarak ateşlenen topun yanına elledi, ateş gibi sıcaktı! Dürbünü

KADER GEMİLERİ...

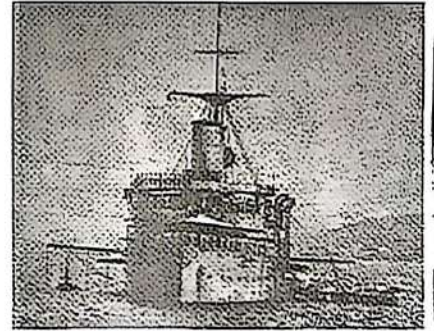
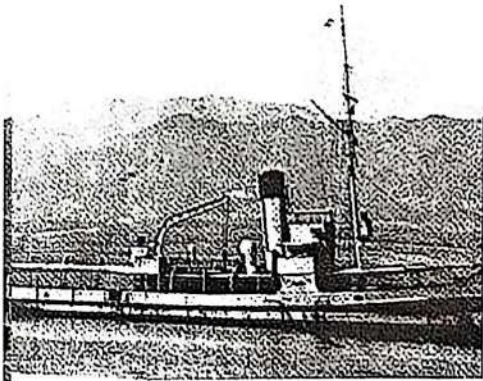
MESUDİYE ZIRHLISINDAN BATARYASINA...

Karada Türk istihkamları beklenen saldırıya hazırlanırken, Müttefik donanması da boş durmuyordu. Üç günde İstanbul'u almayı planlayan müttefikler boğazın akıntılarını inceliyorlar, mayınlara takılmadan Marmara'yı geçmenin hesaplarını yapıyorlardı. Müttefik donanma komutanı Amiral Carden hemen bir denizaltıyla deneme yapılmasını emretti. Bu emir müttefiklere savaşın ilk başarısını getirecekti.

İngiliz denizaltısı B-11 Sarıışıl önlerine geldiğinde denizaltıda heyecan doruktaydı. Çünkü karşılarında Osmanlı donanmasının en yaşlı gemisi Mesudiye sabit bir batarya olarak demirlemişti. B-11'in Avustralyalı komutanı derhal ateş emrini verdi.

Ters dönen Mesudiye'nin direkleri 15 metre derinlikte kumlara çakıldı. Karinası suyun üzerinde kaldı. İstanbul'dan gelen kaynakçılar içerde kalanlardan birkaçını kurtardılar. 13 Aralık 1914'te batırılan Mesudiye 34 Türk denizcisini de kendinle birlikte götürdü.

Kurtarma çalışmaları sırasında gemiden sökülen toplarla oluşan Mesudiye bataryası savaş boyunca Çanakkale savunmasında önemli rol oynadı.

Almanya'da 1913 yılında imal edilmiş bu ünlü mayın gemisi Müttefik armadasının 18 Mart 1915'teki büyük saldırısından bir gece önce, Çanakkale Boğazı ağzına yakın Erenköy Köyü'ne (Karanlık Liman) 26 adet mayın döşemeyi başardı. Önyüzbaşı Tophaneli Hakkı Bey komutasındaki geminin döşediği bu mayınlar, 18 Mart zaferini sağlayan en önemli etkenlerden biriydi. Peki bu yoksunluk ortamında nereden gelmişti mayınlar. Yine savaş yıllarında İngilizlerin Marmaris koyunun önüne döşedikleri mayınları bir çoban görünce kolluk kuvvetlerine haber veriyor ve onlar da bu durumdan İstanbul'u haberdar ediyorlar. Gönderilen 4 görevli mayınları alıp Çanakkale'ye götürüyorlar. Bu arada Mısır'a giderken düşen bir Türk uçağı tamir edilip Çanakkale Boğazına keşfe götürülüyor ve görülüyor ki düşmanlar mayınları temizliyor. Marmaris'ten getirilen 26 mayın 17 Mart gecesi tekrar boğaza döşeniyor. Bu arada boğazın temiz olduğundan emin olan İngiliz ve Fransız donanması boğaza giriyor ve bu gemilerden kimi batıyor kimi de ağır hasar görüyor.

ÖLÜMLE YANYANA

Askerlerin, yaşadıklarına şaşıkları bir savaşı Çanakkale Savaşı. Ölüm, hayatın bir parçası değil, neredeyse kendisi olmuştu. Askerler, acı duydukları yerlerini giderek yok ettiler. Savaş sırasındaki kaçınılmaz kader, hayatta kalanlar için de bir tür ölümdü. Savaşan askerlerin günlükleri, ölümün nasıl kanıksandığını gözler önüne serdi. Savaşın sağ kalanlar ise yaşadıkları dehşeti ancak o sona erince anlayabildi. Savaş tarihi, bu kadar dar bir alanda, bu kadar kısa bir zamanda, bu kadar ölüyü bir daha yazmadı.

SİPERLER

Yarımadadaki müzelerde sergilenenler bu savaşı tüm gerçekliğiyle anlatıyor. Ancak savaştan geriye kalanlar arasında en etkileyici olan, iki tarafın da kazdığı 1915'ten kalma siperler. Türk ve Anzak askerlerinin, birbirlerine, uzansan dokunacaktıysa yakın siperleridir.

Bu siperlerde, Mayıs ayında, ani bir baskın planlayan Türkler, bu hareketi farkedip önlemini alan Anzak askerlerine karşı koyamayınca, 10 bin asker birden şehit verdiler. Mayıs sıcaklığında, ölümler gömülmeden etrafta beklerken, bir taraftan da savaş devam ediyordu. Etrafa yayılan koku dayanılmaz olunca, ateşkes kararı alındı.

Herkes kendi ölüsünü gömecekti. İlk kez, bu ateşkes sırasında, Anzak askerleriyle Türk askerleri yüzyüze geldiler. Anzak askerleri, Türk askerlerinin hiç de kendilerine anlatıldığı gibi barbar değil aksine insancıl olduğunu farketti. İki düşman saf arasında garip bir arkadaşlık başladı. Birbirlerine küçük notlarla haber ve saat ya da düğme gibi hatıra eşyaları göndermeye başladılar. Aralarında yiyecek alışverişi de oluyordu. Siperler birbirlerine öyle yakındı ki, birbirlerine notlar ve süt kutuları atıyorlardı. Türkler'de kaliteli tütün vardı ama sarmak için

kağıt yoktu. Onlarda da kağıt vardı ama tütün yoktu. Türkler'den Anzaklar'a, "I tobacco, you paper, every day every day" (sen kağıt ben tütün, her gün her gün) diye notlar gidiyor

SİPER ARKADAŞI...

Seddülbahir'de bir İngiliz siperi...Sürekli ateş ,siperlerdeki ölümlerin dışarıya çıkarılıp gömülmesini engelliyor.İki taraf da zaman zaman hem kendi arkadaşlarının hem düşmanlarının cesetleriyle beraber yaşamak zorunda kaldı. (Fotoğrafta ayağı görünen asker Türk, yine arkada bulunan kolu sarılı asker Anzak. Diğer fotoğrafta da bir Anzak askeri bir Türk askerine kendi suyunu veriyor.)

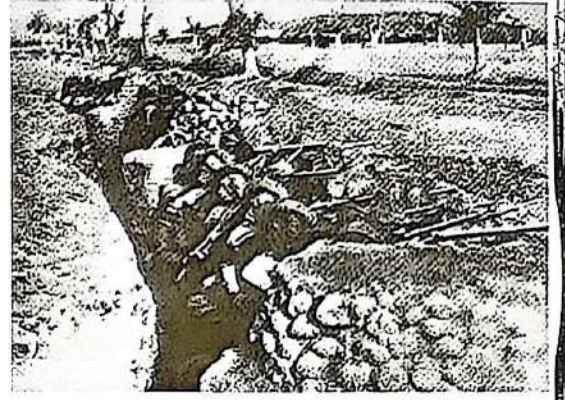
DÜŞMANLARIDA ONLARA HAYRANDI

General Liman Von Sanders'in Türk askeri için söyledikleri: "Tarih kitaplarında Türkler hakkında yazılı olanlar, hatta onlarla savaşanların anlattıkları gerçekleri ifadeden acizdir. Mutluluk Türkler'le beraber savaşmaktır. Bu şerefi ömrümün sonuna kadar taşıyacağım. Taş üzerinde yatıyor, güneşe, fırtınalara, soğuğa, yağmura karşı korumasız siperlerde çamur ve toz içinde günler geçiyor, fakat dünyanın bütün vasıta ve imkanlarına sahip düşmanlarıyla aslanlar gibi dövüşüyorlardı. Bu ne sessiz, gösterişsiz bir yurt sevgisiydi. Allah adını yürekten tekrarlayarak saldırganın üzerine atıyorlardı. Düşmanları da onlara hayrandı. Mehmetçiğe minnet ve saygılarımla."

57. ALAY ŞEHİTLİĞİ

Mustafa Kemal'in komutasındaki 57. Alay, Kocaçimen Tepesi'nde dinlenirken, Mustafa Kemal daha iyi bir görüş sağlamak için atını sürer. Bu sırada, 27. Alay'ın sekizinci bölümüne bağlı erlerin kalabalık bir düşmanın önünden çekilmekte olduğunu fark eder. Mustafa Kemal, olay anını anılarında şöyle ifade eder:

Şahsen bu eratin önüne çıkarak:
-Niçin kaçıyorsunuz? Dedim.
-Efendim, düşman! Dediler.
-Nerede?
-İşte diye 261 rakımlı tepeyi gösterdiler."

Hakikatte düşmanın bir avcı hattı 261 rakımlı tepeye yaklaşmış ve serbestlik içinde ileriye doğru yürüyordu. Şimdi vaziyeti bir düşünün:

Ben kuvvetlerimi bırakmışım, erat on dakika istirahat etsin diye... Düşmanda bu tepeye gelmiş... Demek ki düşman bana benim askerlerimden daha yakın! Ve düşman, benim bulunduğum yere gelse kuvvetlerim pek fena bir vaziyette yakalanmış olacaktı. O zaman artık bunu bilmiyordum, bir mantık düşüncesiyle midir, yoksa içimden gelen tabii bir duygu ile midir bilmiyorum. Kaçan erata:

-"Düşmandan kaçılmaz" dedim. Cephanemiz kalmadı dediler.

-"Cephanemiz yoksa süngünüz var" dedim. "Size ben taarruzu emretmiyorum, ölmeyi emrediyorum."

Siz ölünceye kadar geçecek zaman zarfında, yerimize başka kuvvetler ve kumandanlar gelecektir. Ve bağırarak bunlara süngü taktırdım, yere yatırdım. Aynı zamanda Conkbayırına doğru ilerlemekte olan piyade alayı ile dağ bataryasının yetişebilen eratını "Marş marş" la benim bulunduğum yere gelmeleri için yanımdaki emir subayını geriye gönderdim. Bu erat süngü takıp yere yatınca düşman erleri de yere yattı.

Kazandığımız an bu andır...

Conk Bayırı kurtarılmış, düşman Kanlı Sırt'a kadar geri atılmıştı. 25 Nisan'da 57. Alay, Anzak askerlerinin ilerleyişini durdurdu ve savaş sonuna kadar da geride tek bir asker kalmaksızın, bütün alay kendisini feda etti.

57. Piyade alay sancağı Avusturalya'nın Melbourn müzesinde bir alay sancağının yanındaki levhada şunlar yazılıdır:

"Bu alay sancağı Gelibolu savaş alanından getirilmiştir. Ama esir edilememiştir. Çünkü Türk ordusunun milli geleneklerine göre bir alayın sancağı, alayın son eri ölmeden teslim edilmez. Bu sancak, son muhafızının da altında ölü olarak yattığı bir ağacın dalında asılı olarak bulunmuştur. Kahramanlık timsali olarak karşımızda duran bu Türk alay sancağını selamlamadan geçmeyiniz."

Onlar mı?

Onlar aramakta vazgeçemediler...

Bayraklarını teslim edecekleri yeni Alayı hala arar gibiler...

Sadece Anafartalar-Arıburnu hattında 06-22 Ağustos 1915'te 18.000 şehit verdik. En az otuz kırk bin yaralıımız oldu. Sahra hastanelerinde doktorlar günlerce uykusuz yaralılara hizmet veriyorlardı.

Böyle bir hücum gününde tezkereciler hiç durmadan yaralı taşıyor, doktorlar sadece yaralıları sarabiliyordu. Hayatlarından ümit kesenlerle fazla ilgilenmiyorlardı. Tam işin en yoğun olduğu sırada, bir doktorun önüne gencecik bir vatan evladını yatırırılar. Bir ayağı kopmak üzere parça parça ve bağırsaklar dışarıdadır.

Yapılabilecek hiçbir şey yoktur! Doktor Sıhhiyecilere "Kaldırın bunu" derken genç çocuk "Baba!" diye seslenir. Bakar kendi oğludur. Sarılır öper oğlunu, "Bu benim oğlum! Gölge bir yere kaldırın" der. Masanın üzerine çoktan bir başka yaralı vatan evladı yatırılmıştır. Doktor onunla meşgul olmaya başlamıştır. Sırada daha pek çok Mehmet beklemektedir. Doktor ertesi gün oğluyla ilgilenecek vakti bulur ancak oğlu çoktan gömülmüştür.

Alın şimdi stetoskopu tam yüreğinizin üzerine koyun... Dinleyin! İyi dinleyin... Bu cennet vatani evladımızdan daha çok sevebiliyor muyuz? Bu milletin tüm evlatlarına kendi evladımıza verdiğimiz değeri verebiliyor muyuz?

Metre'ye 6.000 MERMİ... düşmüştü

İnanılacak gibi değil..Değil mi?

Bir metrekareye 6.000 mermi...

Her bedende yaklaşık 3.000 mermilik yer bulmuştu.

10

başka
yaptıra

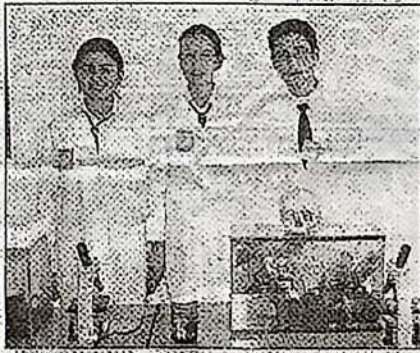
'Bu sonucu bekliyordum'

"Eşit ağırlık"ta Türkiye ikincisi olan Aydın Fen Lisesi öğrencisi Didem Unat, böyle bir başarı elde edeceğinden emin olduğunu belirterek, "Öğretmen anne babanın çocukları olmam elde ettiğim başarıda benim için en büyük avantaj oldu. Okuldaki ve dersanedeki öğretmenlerimin kali-

Didem Unat, çalışkanlık ve ezbercilik veriyor

Öğrencilerin haftası

Lisesi öğrencilerine ka okula nakil izni yok

Eğitim Bakanlığı, fen liselerinden öğrencilere nakil yaptırmak için izin vermediğini açıkladı. Fen liselerinde okuyan öğrenciler, Seçme Sınavı'nda aldığı puanla, okullarına nakil izni yok, fen

liselerinden kaçışı önlemek amacıyla sınav sistemini değiştirmiş, ağırlıklı ortaöğretim başarı puanı uygulaması getirmişti. Ancak, ağırlıklı ortaöğretim başarı puanı uygulamasında, bir okulun sınavdaki başarısı düşse, o okuldaki başarılı bir öğrencinin puanı da bundan olumsuz etkileniyor. (aa)

Matematik onuru

İSTANBUL Teknik Üniversitesi'nin düzenlediği, Ragıp Devres Vakfı Berattı'nı Aydın Fen Lisesi aldı, okulda görevli Nihat Afsin ve Eyüp Arslan, yılın matematik öğretmeni seçildi. 1997'de açılan Aydın Fen Lisesi, 2001'de ÖSS'de Türkiye 2. ve 3'üncülüğü, 2002'de birincilik çıkardı. Geçen yıl ÖSS'de ilk 200'e giren en fazla öğrencinin Aydın Fen Lisesi'nden çıkması, yüksek ortalamayı matematikte sağlamaları nedeniyle iki öğretmene ödül verildi. Müdür Tansel Sarayköylüoğlu da ödülünü büyük mutluluk getirdiğini söyledi. ■ Gülay BOZKURT

SÜPER ÖĞRENCİLER ÖDÜLE DOYMUYOR

Türkiye'deki 58 fen lisesi arasında en yüksek puanla öğrenci olarak 5. sıraya yükselen Aydın Fen Lisesi 2000 Tübitak Türkiye birinciliği, 2000, 2001 ve 2002 ÖSS Türkiye birincilik, ikincilik ve üçüncülüğü ile 2002 İstanbul Teknik Üniversitesi'nin düzenlediği Ragıp Devres En İyi Öğretmen ödülü aldı.

Moire Örgeleri

Seray SARAY

Odanızda otururken tül perdelerin üst üste geldiği bir yere ya da önümüzden geçen bir bayanın ipek şalındaki dalgalanmalara dikkat ettiniz mi hiç? Siz de desen birleşimlerinden oluşan illüzyonların gösterisine tanık olup; moire motifleri (örgeleri) ile tanışanlardan mısınız yoksa?

Cevabınız hayırsa; Güneş'e, parlak bir ışığa uzun süre baktıktan sonra nereye baksanız gördüğünüz hayal meyal lekeler olarak da açıklayabilirsiniz moire örgelerini. Biraz dikkat ederseniz, gün içinde bir çok kez onlarla karşılaşabilir ve belli belirsiz bir gösteriyi izleyebilirsiniz.

Peki nasıl oluşur bu moireler? Aslında her şey retinamızdaki sinir uçlarının, görüntüleri kısa bir süre için depolamasından kaynaklanıyor. Bir desene, bir ışığa uzun süre baktıktan sonra diğerine baktığımızda retinamızda depolanmış görüntüyle o an algıladığımız görüntü üst üste biniyor ve kendi motiflerinizi oluşturmuş oluyorsunuz.

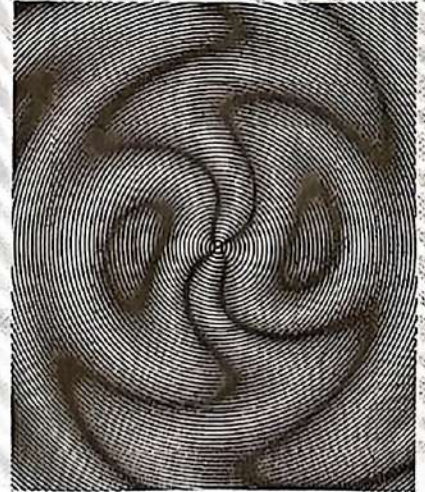
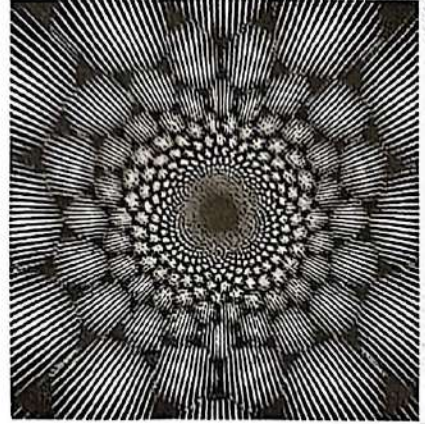
Saydam şablonlar sayesinde de çeşitli moire örgeleri elde edebilirsiniz. Tek düze çizgilerden oluşmuş iki şablonu üst üste koyduğumuzda oluşan desen kombinasyonları moire örgeleridir.

Aynı desenli iki şablonun birleşmesiyle de motiflerinizi yaratabilirsiniz.

Bir şablonda gözle fark edilmeyecek sapmaları, motifleri oluşturduğunuz. anda saptamak oldukça kolaylaşıyor. Bu özellik bazı fizik yasalarının öğretimi ve sergisi, endüstri, arkeolojik, paleontolojik (taşıl bilimi) ve antropolojik (insan bilimi) buluntuların fotoğraflandırılması gibi alanlarda kullanılıyor. Kusursuz olması beklenen içbükey aynalar gibi düzlemlerin üretiminde kullanımı da bir örnektir. Eğer yüzey istenilen kalitede değilse, üzerine moire şablonu koyduğumuz zaman çukurlu ya da tümsekli bölgelerde eş çizgilerin düzenleri bozulur, moire motifleri oluşur ve kalite sıranmış olur. Optik kusursuzluk açısından oldukça kullanışlı bir yöntemdir ve moire örgeleri sayesinde arkeolojik bulguların üç boyutlu ayrıntıları fotoğraflarda görülebilmektedir.

Sıvıların saflığının ölçümünden, radar ve mikrodalga uygulamalarına kadar bir çok alanda bize hizmet eden moireler matbaacılar ve fotoğrafçılar içinse bir sorun halindeler. Çünkü yanlış açılar kullanıldığında istenmeyen yerlerde onların karşılırlarına çıkıp keyiflerini bozabiliyorlar. Siz de kimi fotoğraflarda engellenmemiş bazı moireli hataları yakalayabilirsiniz. Aslına baktarsanız tüm basılı alanlar yeterince büyütüldükleri taktirde bir moire şablonudur zaten. Ya da tüm basımevi çalışanları moire motiflerine aşinadır.

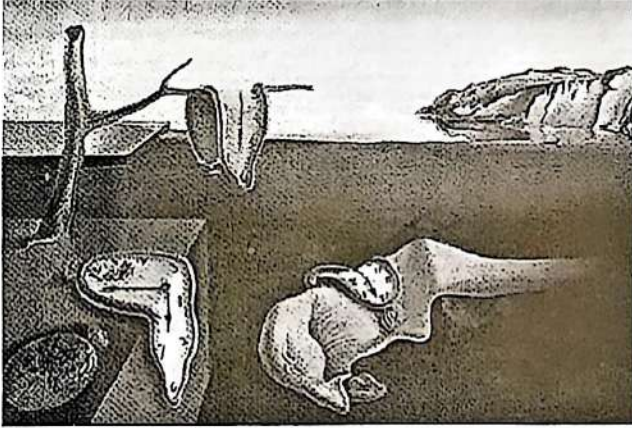
İşte böyle... Tek düze çizgiler ya da tek başına bilindik gelen desenler bir araya gelerek hiç beklemediğimiz anda küçük bir gösteri sunabiliriz. Eğer onlarla tanışmak istiyorsanız etrafınıza biraz daha dikkatli bakmanız yeterli. Arkadaşınızın eteğinden, eski bir fotoğrafa, güneş oyunundan televizyon ekranına kadar her yerde sizi bekliyorlar zaten.

ZAMAN

birimleri

Buğra ÖZKAN

Bilim adamlarının ölçebildiği en hızlı olaylar, attosaniyelerle hesaplanır. Bilim adamları yüksek hızda gelişmiş lazerlerle 250 attosaniye süren ışık atomları oluşturdular.

Bir Fentosaniye (Saniyede milyarda birin milyonda biri)

Bir moleküldeki bir atomun tek bir titreşimi 10-100 fentosaniyede gerçekleşir. Görmemizi sağlayan süreç 200 fentosaniye sürer.

Bir Pikosaniye (Saniyenin milyarda birinin binde biri)

En hızlı transistörlerin çalıştığı birim. Su moleküllerindeki hidrojen bağlarının ömrü yaklaşık 3 pikosaniyedir.

Bir Nanosaniye (Saniyenin milyarda biri)

Boşlukta parlayan bir ışık ışını bir nanosaniyede 30 cm yol alır. Kişisel bilgisayarların işlemcileri iki sayıyı toplamak gibi tek bir komutu gerçekleştirmek için 2-4 nanosaniyeye ihtiyaçları vardır.

Bir Mikrosaniye (Saniyenin milyonda biri)

Işık ışınları bir mikrosaniyede 300 metre yol alır. Bir dinamit fitili yandıktan yaklaşık 24 saniye sonra patlar. Ses dalgaları deniz seviyesinde bir mikrosaniyede milimetrenin 1/3'ü kadar yol alır.

Bir Milisaniye (Saniyenin binde biri)

Fotoğraf makinesiyle çektiğimiz bir poz için gerekli süre. Karasinekler 3 milisaniyede bir kanat çırpırlar, bal arılarıysa 5 milisaniyede bir.

Saniyenin Onda Bir

İnsan kulağı yankıyı sesin kendisinden ayırt etmek için saniyenin 1/10'una ihtiyaç duyar. sinekkuşları saniyenin onda birinde 7 kez kant çırpırlar. Güneş sistemi dışına gönderilen Voyager-1 saniyenin onda birinde güneşten 2 km uzaklaşıyor.

Bir Saniye

Sağlıklı bir insanın bir kalp atımı için geçen süre. ABD'de her saniye 350 dilim pizza tüketiliyor. Ay

ışığının bize ulaşması için 1.3 saniye var. Her saniye güneşimiz galakside 274 km yol alıyor.

Bir Dakika

Yeni doğmuş bebeğin beyni dakikada 1-2 mg büyür. İnsanlar dakikada 150 kelime konuşabilir ve 250 kelime okuyabilir. Güneş ışınları 8 dakikada yeryüzüne ulaşır.

Mars Dünya'ya en yakın konumda iken yüzeyinden yansıyan ışık 4 dakika sonra bize ulaşır.

Bir Saat

Plüton'un ışığı 5 saat 20 dakikada yeryüzüne ulaşır. Üreme hücrelerinin bölünmeleri yaklaşık bir saat sürer.

Bir Gün

En doğal zaman birimimiz, Dünyanın kendi çevresinde dönüş süresi. Şimdilik 32 saat 56 dakika. Dış etkilere ve kütle çekimlerine bağlı olarak sürekli artıyor. 500.000 çarpır ve biz bu sırada 11.000 litre hava soluruz. Bebek bir mavi balina günde yaklaşık 90 kilo alır.

Bir Yıl

Dünyanın güneş çevresindeki dönüşüyle ilgili olan bu bir yıl içerisinde düzeyleri 1-2.5 mm artıyor. Kuzey Amerika Avrupa'dan yaklaşık 3 cm uzaklaşıyor. bize en yakın yıldız Proxima Centauri'nin ışığı 4.3 yılda Dünya'ya ulaşır.

Bir Yüzyıl

Her yüzyılda Ay, Dünyadan 3.8 metre uzaklaşıyor. En gelişmiş teknolojiyle üretilmiş CD'ler 200 yıldan fazla dayanabilir. Dev kaplumbağalar 177 yaşına kadar yaşayabilirler.

Bir Milyon Yıl

Bir gemi ışık hızında gitseydi, bir milyon yılda Andromeda galaksisi yolculuğunu henüz yaralamamış olurdu. Güneşten milyonlarca kez daha parlak, en büyük yıldızlar olan mavi süperdevlerin ömrü yaklaşık bir milyon yıldır. Bir milyon yıl sonra Los Angeles kuzey-kuzeybatı yönünde 40 km yol almış olacaktı.

Bir Milyar Yıl

Dünya'mız oluşuktan sonra yaşanabilir hale gelmesi için bir milyon yıl gerekti. Bir milyar yılda galaksimizin merkezi çevresindeki yörüngesini dört kez dolandı.

Bilim adamları milyarlardan büyük zaman birimlerini pek kullanmaz. Ancak bilim adamları son yıldız sönmüceye (yaklaşık 100 trilyon yıl sonra) ve son kara delik buharlaşıncaya kadar evrenimizin genişlemesinin süreceğini düşünüyorlar. Evrenimizin yaklaşık 14 milyar yıl yaşında olduğu düşünürsek bu oldukça uzun bir süre. Geleceğimizin büyük ihtimalle geçmişimizden uzun olacak.

DÜŞÜNDÜREN TAKİPÇİ

Ece AKINCI

Yazın, sıcak bir günde hepimizin istediği şeydir, bir ağaç gölgesinde oturup dinlenmek, buz gibi suyumuzu yudumlamak. O zaman birkaç dakikalığına da olsa şapkamızı çıkarır, ferahlamamızın keyfini süreriz. Peki gölge bizim için bu kadar mı? Hayır, işte gölge ile ilgili merak ettiklerinizden bir kaçı...

1.Dışarıda termometre ile sıcaklığı ölçerken, güneş ile gölge arasında büyük farklılıklar oluyor. Doğru sıcaklık hangisidir?

Termometre aynı bizim gibi güneşin altındayken sıcaklığı daha fazla hissetmektedir. Bu yüzden doğru ya da gerçek sıcaklık diye bir şey yoktur, çünkü sıcaklık termometreyi koyduğunuz yere göre değişiklik gösterecektir. Resmi kayıtlar için ölçülen hava sıcaklığı daima gölgede alınır. Ayrıca termometreler genelde gölgede yeşillik üzerinde bırakılır. Kesinlikle beton ya da taş duvar, asfalt gibi yerlere konulmaz.

2.Otomatik kapılardaki fotoelektrik alıcılar nasıl çalışır? Yani bir insanın gölgesi nasıl olur da bir kapıyı açabilir?

Fotoelektrik alıcılar ışığa karşı aşırı duyarlı elektronik malzemelerle yapılmıştır(diyot). Eğer ışık şiddetinde büyük bir değişim olursa(örneğin:diyet gölgeyi algılasa) alıcıdaki diyot özellik değiştirerek daha iletken hale gelir, devreden akım geçmesini sağlar.(diyet anahtar görevi görür)

3. Bulutlu ya da yağmurlu bir günde(ya da gölgede) güneşlenmek / yanmak mümkün müdür?

Bulutlu bir günde de güneşlenmek hatta yanmak mümkündür. Güneş ışınları ultraviyole ışınları sonucu meydana gelir. Bu ışınlar da bulutlarca engellenemezler, sadece önlerine

bulut geldiği için perdelenirler. Gölgede otururken de yanmak mümkündür. Ultraviyole ışınları görünür ışıktan daha güçlü bir şekilde atmosfere dağılır ve havadan sekerek gölgede olsanız bile size doğru da gelirler.

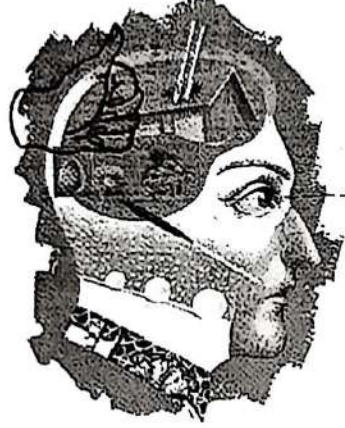
4. Gölge bedenimizin bir parçası mıdır?

Beyne göre insanın kendi gölgesi tıpkı kol ve bacak gibi beden bir parçası. Uzmanlar gölgenin, insanın bir mekan içinde daha kolay hareket etmesine yardımcı olduğunu söylüyor. Gölgenin algılanışı bedenimiz ve dış dünya arasındaki mesafeyi ayarlıyor. Ama bedenimizin gerçek görüntüsü beden pozisyonunu ayarlamak ve çevredeki objelere reaksiyon göstermemizi sağlamaktadır.

Bir ağacın gölgesinde oturmuş serinlerken gölgenin size sunulmuş bir ferahlıktan fazlası olduğunu bir düşünün isterseniz. Yürürken arkanızdan gelen o karartı aslında sizin bir parçanız!

BİZ, RENKLER VE ARDIMIZDAKİLER

Elvan ÇİFTÇİ

Bir damla ve gün ışığı. Büyülü renkler... Kitaplarda yazdığı gibi bunlar sadece yedi renk mi? Yoksa yedi rengin ardında gizlenmiş birileri var mı? Her şey senin auranda saklı. Yedi renk, diğerleri ve göremediklerin.

Acaba olmayan şeyleri de görüp işitebilir miyiz? Karanlık bir gece ne renk

dersiniz? Yıldızlardan, galaksilerden, kozmik sislerden çevreye yayılan ışıkları gözlemleyen fizikçiler, bizim gündüz gözüyle kırmızı, sarı, mavi olarak algıladığımız dalga boylarının geceleyin de olduğunu kanıtladılar. O halde gözlerimiz bize yalan mı söylüyor?

Heinz Förster, efsanevi sibernetikçi "Gerçeğin Kontrüksiyonu" adlı ünlü eserinde "Aslında orada, dışarıda ne ışık, ne de renk, sadece elektromanyetik dalga var." diye yazmaktadır. Bu konu hakkında sadece Förster'in yazdıkları yok. Isaac Newton, 1700'lerde cisimlerden yansıyan ışınların renkli olmadıklarını, renklerin gözlemlerinin gözünde oluşturduklarını belirtiyor. Yeni Zelanda'nın yerlileri Mioriler'in kullandığı on farklı beyaz, kırk farklı bulut rengi, yirmi bir çeşit mavi ve yaklaşık altı yüz çeşit yeşil sadece bir algılamama mı? Yani gördüklerine doğrudan doğruya bir anlam kazandırmak mı? Ancak Heinz Förster'in sibernetikçi gözüyle baktığı gerçek "dışarıda" ki belirgin olmayan algılamaların "içeride" halinde belirginleştirilmesi, gerçekte tam anlamda bağdaşmaz. Orada, dışarıda, sadece ses ve ışık dalgalarının ve farklı şekillerde hareket eden moleküllerin bulunduğu doğru değildir.

Orada, dışarıda bulunan asıl şey, başka insanların varlığıdır. Birbirinden farklı insanların. Aralarında bazıları var ki renkleri işitebiliyorlar, koklayabiliyorlar ve hissedebiliyorlar. Bu tamamen yaklaşık 300 yıldan beri biliniyor ve sinestezi olarak adlandırılıyor. Bu yeteneğin hangi insanlarda olduğu, kalıtsallığı hakkında kesin bir bilgi yok. Ancak bayanlarda erkeklerden daha fazla rastlandığı savunuluyor. Sinestezi yeteneğine sahip olan kişilerin beyinlerinde bazen bir renk sözlüğü (A:koyu kırmızı, E:açık mavi, 5:Aral mavisi 7:sarı...) oluşuyor ya da ses tonlarını, şekil ve renklerle bağdaştırma, lezzet olarak algılama vb. özellikler gelişiyor. Bilim adamları, son yıllarda sinestezi yeteneğine sahip insanlar üzerinde çalışmalarını yoğunlaştırarak, böyle bir şey olup olmadığını kanıtlama çabasındalar.

Aynı kadın ve erkekler arasında yapılan renk testlerinde, sinestezi yeteneğine sahip insanların renk bağlantılarının şaşırtıcı denecek kadar kalıcı oldukları belirlendi. Sinestezi üzerine yapılan araştırmalar devam ediyor.

Ancak, bilimin cevaplayamadığı o kadar fazla soru işareti var ki... Gerçek ne? Kim bilir?

KELEBEK CASUSLAR

Teknoloji öyle hızlı geliyor; öyle nitelikli ürünler ortaya çıkıyor ki çoğu zaman hayretler içinde kalıyor ve bilim insanlarının yaratıcı zekalarına hayran oluyoruz. Oysa 'yaratıcılık' dediğimiz şey doğadaki bazı ayrıntıların farkına varıp onları bilim alanında kullanmaktan başka bir şey değil bazen. İşte bir örneği...

Günümüzde bir çok ülkenin orduları casusluk operasyonlarında pilotsuz ve küçük uçaklardan yararlanıyor. Fakat bu uçaklar istenilen ve fark edilmeyecek derecede küçük değiller ve oldukça gürültülü. Yani şimdilik pek kullanışlı olduklarını söyleyemeyiz.

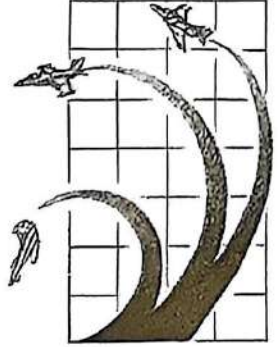
Peki onların yerine ufak bir kelebek hedeftekileri gözetlese ve istenilen bilgileri getirse çok daha başarılı olunmaz mıydı? Böceklerin uçuşlarını inceleyen araştırmacılar kelekelerin farklı uçuş teknikleri sayesinde ani duruşlar ve hareketlenmelerde çok daha yetenekli olduklarını fark ettiler. Yani bu hayvanlar engellere çarpmayışlarıyla, boyutlarıyla ideal birer casus olabilirler. Bu fikirden yola çıkarak, kelekelerin tekniğiyle uçan; başka bir deyişle kanatlarını en üst noktaya kaldırıp en aşağı indirerek hareketini sağlayan 'kelebek casuslar' üretilebilir. Şimdilik bir hayal gibi gelebilir ama bu hayal 2013 yılında gerçek olacak.

Çeşitli gözlemlerden sonra 2002 yılında İsviçreli bilim adamları Krlster Wolff ve Peter Nordin tarafından böyle bir robot geliştirildi fakat sonuç başarılı değildi. Çünkü kanatları harekete geçirecek gücü yaratmak için daha büyük bir kütleye ihtiyaç vardı.

Bu başarısız denemeye rağmen mikro casusların önümüzdeki 10 yıl içinde piyasada olması bekleniyor. Günümüzün en gelişmiş savaş uçaklarından daha çevik olan bu hayvanlardan esinlenerek üretilmiş robotlar, insanlara suçluların yakalanmasında, casusluk gerektiren operasyonlarda çok yardım edecek gibi gözüküyor.

Ne diyelim... Her şey doğada gizli..Belki de biraz daha merak ve dikkatten fazlası değil hayal gücü denilen şey. Belki de büyük gelişmeler küçük ayrıntılarda saklanmış bizi bekliyor.

FİZİK KURULU

ŞİMDİ DE ALTINCI Tufan KESEN

Çoğu kişiye maddenin kaç hali var diye sorulduğunda üç veya dört der. Aslında son bir aya kadar madde 'Bose-Einstein Yoğunlaştırması' da dahil olmak üzere beş hal olarak biliniyordu. Ve şimdi maddenin yeni bir hali daha bulundu.

Amerikalı bilim adamları, maddenin şimdiye dek bilinmeyen yeni bir halini oluşturarak, özellikle süper iletkenler alanında büyük bir gelişmenin yolunu açtılar.

ABD'nin Ulusal Standartlar ve Teknoloji Kurumu ile Colorado Üniversitesi'nin ortak çalışmalarıyla yapılan ve fermionik yoğunlaştırma adı verilen buluşun, elektrik iletimindeki kayıpları azaltacağı belirtiliyor.

Buluşla ilgili açıklamaya yapan fizikçi Deborah Jin bunun; maddenin bilinen katı, sıvı, gaz, plazma ve 1995'te yaratılan Bose-Einstein Yoğunlaştırması hallerinden sonra altıncı hali olarak nitelenebileceğini belirtti.

'Quantum Mekaniğinin' yeni türüyle yapılan bilimsel buluşun 1995'te yaratılan Bose-Einstein yoğunlaştırmasıyla bağlantılı olduğunu kaydeden Jin, elektrik iletimindeki kaybın en aza indirgenmesi, sürtünmesiz manyetik trenlerin icat edilmesi gibi önemli bilimsel gelişmelere öncülük edebileceğini söyledi.

Buluşta ortaya çıkan 'aşırı soğutulmuş potasyum atomlarının buğusu'nun süper iletken üretimi için önemli bir başarı olduğunu kaydeden Amerikalı bilim adamı, 'Şu anda ABD'de üretilen elektriğinin yüzde onu, iletim sırasında kayboluyor, buluş sayesinde bunun önüne geçilebilir.' dedi.

Buluş sayesinde sürtünmesiz ortamda yol alabilen manyetik trenlerin de üretilebileceği belirtiliyor. Jin ve arkadaşları buluşları sırasında, potasyum gazını sıfırın altında bir milyon santigrat derecede soğutarak dondurdular, gazı bir vakum odasına hapsedtiler, ardından potasyum atomlarını eşleştirmek için manyetik alan ve lazer ışını kullandılar.

Bizse Türkiye olarak kaçak elektrik kullanımını nasıl engelleriz diye düşünme duralım, Amerikalı bilim adamları, üretilen elektriğin iletimindeki kayıpları azaltmak amacıyla birçok araştırmalar yapıyorlar. Bu araştırma sonucu olarak da maddenin yeni bir halini ortaya çıkarıyorlar!

BİTMİYEN ENERJİ Deniz Güncel UĞRAŞ

Sabah randevularını hiç kaçırmaz. Gülümacesiyle ve yüzünün parlaklığıyla içimizi ısıtır. Başka diyarları da sevindirmek için bizden ayrılırken, gözlerinden boşananlar gökyüzünü kızıla boyar. Her vedalaşmada söz verir: "Yine geleceğim." O zamana kadar sizce ortamın Ay'ı bırakıyorum. Yokluğunu aratır ama idare edin artık.

Çoğunuz damların üzerinde görünen güneş panellerini bilirsiniz. Alt yüzeylerin siyaha boyalı olması, onların güneş ışınlarını soğurmalarını sağlar. Sıcak yüzeyde döşenen su, ısınarak daha sonra binanın sıcak su gereksinimini karşılar. Bu su evde her türlü işe yetecek kadar olup maliyetini kısa sürede düşük elektrik faturalarıyla karşılar. Bu ucuz ve kullanışlı bir yoldur. Ucuzluğuyla cebinde yine güneşli günlerde ortaya çıkan akrep olanlar için makuldir.

Güneş aynı zamanda bize elektrik üretmede yardımcı olur. İlk olarak 1954'te Bell Telefon Laboratuvarından Pearson Chapman ve Fuller tarafından gerçekleştirilen çalışmada sandviç dilimleri gibi birbirine yapıştırılmış iki ayrı silikon parçasını güneş ışınlarına tutulunca, bir akım oluşturulmuştur. Bu devre silikonların bir sandviç şeklinde yapılmalarından elektronların geçişini sağlayarak elektrik üretimini sağlar. Oluşan elektrikten, ampul yakmada, motor çevirmede yada yeterli kadar silikon sandviç kullanılarak kent aydınlatmasında yararlanılabilir.

Birkaç yıl öncesine kadar da Japonlara güneş pillerinden elde edilen elektrik enerjisiyle çalışan bazı küçük hafif arabalar yaptıkları doğrudur; ancak bunları yalnız açık ve geniş alanlarda, güneşli günlerde kullanabilirler.

Doğal olarak bol bulunan, temiz ve yenilenebilir enerji türlerinde hidrojen kullanmak akıllıcadır; çok hafiftir, doğada bol bulunur, evrendeki maddelerin % 80'ini oluşturur. Petrolden % 40 daha fazla verimlilik gösterir ve jet yakıtından da % 38 oranında daha verimlidir. Yakıt olarak kullanılan hidrojen deniz tuzundan üretilir. Ve tabii ki büyük enerji kaynağı olan güçlü yüzü güneş de Jüpiter gibi % 100'e yakın oranda bütünüyle hidrojenle oluşmuştur.

Daha sağlıklı ve pratik bir yaşam için güneş enerjisinden faydalanmalı, ertesi gün güneş geldiğinde bir faydasıyla daha gurur duymalıdır. "Kendimi tükettim bu dünya için ama helal-i hoş olsun" diyebilirdir.

AY'A GÜN DOĞUYOR!

İlke KELEŞOĞLU

Dünyamızın sevgili uydusu Ay, Yıllarca sen bizim etrafımızda pervane oldun. Galiba sıra bize geldi...

Ay: yer yuvarlağının uydusu olan gök cismi. İşte sözlükte "Ay" kelimesinin karşılığı. Peki Ay sadece bundan ibaret mi? Ay'ın sadece uydudan ibaret olmadığına inanan bilim adamları yıllardır çalışıyorlar. Ve Dünya'daki bir çok olayın Ay'la bağlantısı olduğu bulgularına vardılar.

Gel-git olaylarının Ay'ın kütle çekimine bağlı olduğu, suç ve doğum oranlarını bile etkilediği gibi... Tabi bütün bunlar uzun araştırmaların sonucu ortaya çıktı. Bu araştırmalar devletler arası rekabete sebep olmaya başladı. En belirgin iki devlet Sovyetler Birliği ve Amerika oldu.

1959 yılında ilk başarı Ay'a ulaşan "Lunich-2" uydularıyla Sovyetler Birliğinin oldu. Hatta Sovyet bilim adamları Ay'a bir atom bombası atmaya bile düşündüler.

Ancak atmosfersiz ortamda mantar biçimindeki atom bulutunun görülmeyeceği ortaya çıkınca vazgeçtiler.

21 Temmuz 1969'da insanlık 100 milyar değerindeki çalışmanın ürünü için bu cümleyi duydu: "İnsan için küçük bir adım ama insanlık için büyük bir sıçrama!" ama kurulan bu cümledeki gibi olmadı insanlık için. Çünkü Ay'a inen 12 astronottan 11'i ordu pilotuydu ve Jeolog Harrison Schmitt ancak "Apollo 17"ye katılabildi. Üstelik 6 mürettebatlı Apollo 17'yle 400 kg örnek taş ve birkaç Rus sondasını Dünya'ya getirmesi yeni sorunlara ve maliyeti yüksek çalışmalara sebep oldu.

Aralık 1972'de Schmitt ilk yerötesi araştırma gezisinde turuncu renkte bir zemine rastladı. Dünya'da bir volkanik oluşum demekti bu. Ancak bu da etkili olmadı. Çünkü yerdeki kontrol merkezi bu jeolojik bulgunun önemini bilmediğinden astronotları dönüştürdü.

2000'li yılların başında Avrupa Uzay Araştırmaları ve Teknoloji Merkezi'nden Bernard Foing "Smart-1" uydusunu geliştirdi. Ve Avrupa Ay'a ilk uydusunu gönderdi.

Ve günümüz; şu sıralar NASA ve Rus Uzay Kuruluşu'nun bütçesi oldukça kısıtlı. Bu yüzden diğer devletler ilerletiyorlar çalışmalarını. Japonya "Selene-A" üzerinde duruyor ve 2005'te gönderilmesini planlıyor.

Avrupa Uzay Ajansı Ay'ın güney kutbunda, yani sonsuz karanlıkla sonsuz aydınlığın sınırında bir "Robot Köy" kurmayı planlıyor. Bunun için 2006'da "Selena-B" hareket edecek ve ilk robotlar Ay'a gidecek! Gönderilen robotlar Dünyadan, bir uzaktan kumandayla yönlendirilip bir uzay istasyonu hazırlayacaklar.

2007'de ise Hindistan 125 milyon dolarlık bir araştırma sondası gönderecek Ay'a.

2010 yılında Çinliler "Shenzhou" aracıyla Ay'a gidip araştırma merkezi kurma çalışmalarına başlayacaklar.

Ve mutlu final 2010 yılından sonra olacak. Eğer tüm bu projeler gerçekleşirse yeni bir çığır açılacak. İnsanlık Ay'ı ziyaret edebilecekt!

Fizikte devrim yaratan ışık: LAZER

Emre BAŞPINAR

Bu sabah çok kötüydü. Daha kalkar kalkmaz gözünü düşünmüştü ve gözünü kırılmıştı. Bu da yetmezmiş gibi anahtarlarını bulamıyordu. Fakat artık lazer baskı makinesi vardı. Anahtar ve gözükleriyle ilgili verileri kaydettiği disketi aldı ve makineye taktı. Makine (çıkış olarak kağıt yerine üç boyutlu nesneler alan bir fotokopi makinesi) çalışmaya başladı ve orijinaliyle aynı nitelikteki anahtar ve gözükü oluşturdu.

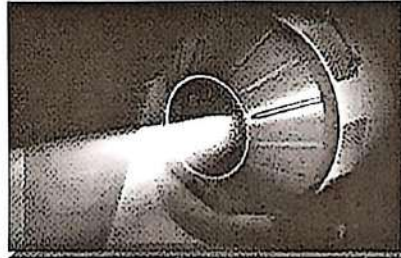
Yukarıdaki örnek sanki bilim-kurgu filminden alınmış gibi fakat çok yakın bir tarihte yukarıdaki örnekte belirtilen cihazın piyasaya sürümünün Z-Corporation şirketi tarafından gerçekleştirilmesi bekleniyor. Lazer ışınları bildiğiniz gibi kesme, parçalama, yapıştırma, eritme gibi birçok işlemi kusursuz bir şekilde gerçekleştirebiliyor. Örneğin vücutta kırılan kemiklerin en doğru şekilde kaynaştırılması veya göz hastalıkları tedavilerinde lazer artık yoğun olarak kullanılmakta.

Peki sadece belli veriler sonucu belli bir nesnenin bir tür baskı makinesinde üretimi nasıl olabilir? Öncelikle verilerin kayıtlı olduğu cd benzeri bir veri cihazı makineye veri akışını başlattığında baskı makinesi verileri toplayarak lazerin kumanda birimine aktarır. Bu birim lazer ışınlarını gerekli materyallerin bulunduğu (plastik, ahşap, mika vb.) kaynayan bir karışıma yönlendirir. Lazer ışınlarının yapısı gereği ışınlarının temas ettiği noktalarda kaynayan karışım sertleşir. Verilere uygun formatta sertleşen noktaların birleşmesiyle ortaya eskisinin aynısı bir cisim ortaya çıkar.

Tabi bu açıklama fazlaca basite indirgenmiş bir açıklama. Ayrıca cihazın yapımı daha bitirilmemiş. Fakat yapımın oldukça olumlu yönde gelişmekte

olduğu belirtilmekte.

Lazer ışınları bunun yanı sıra oldukça yüksek bir enerji içermekte. Öyle ki gönderilen lazer ışınları çok rahat bir şekilde Ay'a ulaşabilmekte. Bu enerjinin kullanılmaya başlandığı Amerikan ordusunda yapılan deney sonucu enerjinin büyüklüğü gerçekten hayranlık uyandıracak ölçüdeydi. Örneğin ışınların gönderildiği uydular anında tahrip olmuş ve birçok yerinde parçalanma meydana gelmişti. Fakat Amerikan ordusu önemli bir ayrıntıyı atlamıştı. Hedefe gönderilen ışınlar belli bir seviyeden sonra yansıyor ve nereye gideceği belirlenemiyordu. Bunun sonucunda hedef etrafındaki bazı uydular da tahrip oldu.

Bilimadamları lazerin içerdği enerjiyi santrallerde kullanılır hale getirmek için yoğun bir çalışmaya başladılar. Hatta yapılan ilk çalışmada Güneş'in bir tür simülasyonu yeryüzüne ve kuruldu oldukça yüksek seviyede enerji üretimi sağlandı.

Bildiğiniz gibi sonsuz enerji kaynağı olduğunu düşündüğümüz Güneş'te Hidrojen atomlarının birleşmesi sonucu büyük bir enerji açığa çıkıyor. İşte kurulan düzende de lazer ışınları havadaki hidrojen moleküllerini birleştirerek benzer nitelikli

bir enerji oluşturdular. Fakat 1980'de yapılan deneyde enerjiyi üretmek için tüketilen enerji üretilenden yüksekti. Dolayısıyla bu düzende bazı değişikliklere gidildi. İkinci bir düzenek 2008 yılında yaklaşık bir stadyum büyüklüğündeki bir alanda 192 lazer topuyla yapılacak deney için hazırlanıyor. Eğer deney başarıyla sonuçlanırsa insanlığın en büyük hayallerinden biri gerçek olacak.

Bir düşünseniz ucuz olarak elde edilen hidrojen tüm dünyaya yatacak düzeyde enerji üretiliyor... Bekleyin...

gÖZ ucuyla...

GÜN ORTASINDA GECE

Güneş tutulması eski insanların çok korktuğu, bazen ise dehşete düştüğü bir olay olmuş hep. Tarihçilerin yazdığına göre yüzyıllar önce Çin semalarından görülen bir güneş tutulması halk arasında tam bir panik yaratmış, insanların bir kısmı atlarına binerek oraya buraya kaçmaya çalışmış, bazıları bulabildikleri en yakın deliğe saklanmış, çoğunluk ise yere çöküp bu afetin bir an evvel sona ermesi için tanrılara dua etmiş. Bu durumdan çok tedirgin olan zamanın imparatoru hemen saray astronomlarını huzuruna çağırarak bilgi istemiş; fakat zavallı astronomlar korkularını gidermek için içkiyi fazla kaçırdıklarından ayakta duracak halleri yokmuş ve bu sarhoşluğun bedelini başları ile ödemişler.

Bavyera Kralı Louis ise güneş tutulmasına verdiğimiz bir diğer kurban. Zavallı kral güneşin ayla kapandığını gördüğü anda korkudan ruhunu teslim etmiş. Doğayla çok daha uyumlu yaşayan Kızılderililer ise tutulmayı "güneşin hastalanıp yatağa düşmesi" diye algılamışlar. Hindistan yerlileri de olayı fena ruhların güneşi parça parça yemesi olarak değerlendirmişler. Lidyalılar ve Medler arasındaki bir savaşı ilginç ama güneş tutulması durdurmuş. 1948 yılında Kore'de seçimlerin ertelenmesine de güneş tutulması neden olmuş.

Belki de saraydaki astronomların hazin sonlarının kendi başlarına gelmesini istemeyen astronomlar, o günden itibaren tutulmanın nerede ve ne zaman olacağını önceden bildirmeye başlayınca korku ve dehşet yerini yavaş yavaş hayranlığa bırakmış ve insanlar bırakın korkmayı, bu olayı izleyebilmek için birbirleriyle yarışmaya başlamışlar. Tutulmanın tam olarak görüldüğü yerlere ulaşabilmek için tutkunlar deve ve katır sırtında bile yolculuk etmekten kaçınmamışlar ve hatta Alaska semalarından görülen bir tutulmaya köpeklerin çektikleri kızaklar binerek gidenler bile olmuş.

Sadece dört ya da beş dakika sürecektir bir olayı seyretmek değil çünkü istedikleri. Boşuna mı sokulur Ay Güneş'le Dünya'ya? Bir mucizedir belki günün ortasında ani gelen gece, parlaklıklar arasında küçük karanlıklar

Özge ERTUNÇ

g ö r m e k . . . G ü n e ş i n alabildiğine güçlü ışığıyla eriyen dünya, kaybolur bir anda. İşte o zaman zayıf gözlere katı görünür dünya, daha da zayıf gözler için bir yumruğa dönüşür, çok daha zayıfların önünde de utangaçlaşır ve kendisine bakmaya yeltenenleri vurup devirir.

Kendi tutulmaların ise bu kadar kısa sürmez bazen. Dilin tutulur, sana bakan bakışların önüne mavi bir bulut girdiğinde, konuşamaz gidersin. Titreme ve kalp çarpıntısıdır, Yüreğin tutulunca ağlayamazsın da. Gitmek gelir içinden, kaçmak her şeyden. Akmayan göz yaşların tutar seni, gidemezsin.

Göç etmek, daha sıcak yerler bulmak isteyen leyleklerin her sonbahar yaptığı gibi bir olmaktan çıkar artık senin için. Ayrılıklardır senin güneş tutulmaların. Anlarsın vaktin geldiğini. Zordur, yeni yerler, yeni gözler bulmak.

Hazırlamak güç gelmez mi eşyalarını, toplamak dolabını... Mavi "Biyoloji Topluluğu dosyası" okulda kalır ve artık sınıftaki sesler:

"Aferin çocuklar yani, bravo!"

"Sisler içinde insanlar, gün ortası, geceleyin;

Hangisi gerçek, hangisi düş, şaşırdım.

Daha demin vardı, şimdi birdenbire yok

İssiz bir kır akşamı

Bu benim yaşadığım"*

Sulugöz olduğum kadar inatçıyım da...

Çocuksu bir inat bu. Ne dün, ne yarın... Şimdiyi istiyorum ben... Bir seferde zaman tutulsa, olmaz mı?...

Başladığımız gibi tıpkı...

Gözdür, sözdür konuşan... Sessiz ve içten konuşmak için hep, HOŞÇAKAL GÜNEBAKAN...

*Behçet Necatigil

GÜNEŞİN KENDİNİ ESİRGEDİĞİ YERLER

Melih ALBEYOĞLU

"Rüzgar Adam iki dev küreğiyle bir yandan kar, bir yandan rüzgar savururdu. Burada kimse yaşamasın diye..."

İnsanoğlunun merak güdüsü ve keşfetme isteği, ona yüzyıllar boyu kimi iyi, kimi kötü bir çok kapı açtı. Şu rahatlıkla söylenebilir ki, bugün ulaştığımız uygarlık düzeyinde merak güdüsünün etkisi çok büyük. Kanunlar, buluşlar, teknoloji, keşifler... Özellikle keşifler konusunda o kadar meraklı olduk ki, bugün, insan ırkının yaşayabileceği özelliklere sahip ama üstünde insan yaşamayan toprak parçası oldukça az. Amerika'dan Avustralya'ya; Güney Kutbu'ndan Alaska'ya, Laponya'ya, Kuzey Kutbu'na kadar ayak basmadığımız yer neredeyse yok.

Bunların en ilginçlerinden olanlar da Kutuplar ve kutba yakın bölgeler. Bu soğuk çöller her zaman merakımızı cezbedti, araştırmalara, kimi zaman da yarışmalara konu oldu. Rusya'nın kuzeydoğusundaki, büyük,soğuk ve açık cezaevi Sibiriya, Kuzey Avrupa'daki Laponya, Grönland ve hepimiz yanlış bilsek de aslında Eskimo halkının tek vatani olmayan Alaska'ysa akla ilk gelenlerden ve en bilinenlerden.

Dünya'nın bu, "taa bir uç"larında yaşam oldukça farklı. Her şeyden önce iklimin ekimden başlayarak yaklaşık sekiz ay çok sert olması, yaşamın programlanmasında büyük etken. Bununla beraber bu yerlerin bir özelliği var ki, oraları çok özel kılıyor. Güneş, Dünya'nın şekli nedeniyle buralarda çok nazlı davranıyor. Özellikle daha da kutuplara yaklaşıldıkça, Laponya, Alaska gibi kuzeydeki bölgelerde geceler ya da gündüzler altı aya kadar uzamaya başlıyor. Kışın; yani gecenin hüküm sürdüğü dönemde güneş kimi zaman sadece yirmi dakikalık aydınlanmalara olanak tanıyor. Bunun sonucu ise, özellikle orada yaşamaya alışmamış insanlar için acı bir deneyim oluyor. Hem psikolojik, hem fiziksel olarak vücut bu duruma karşı koymaya çalışıyor ama genel olarak yenilen taraf oluyor.

Gün ışığı, vücutta akla ilk gelen örnek D vitamini sentezi gibi, kimi reaksiyonların gerçekleşmesi için gerekiyor. Eksikliği ise, alışmamış olanlar için zararlı oluyor. Ancak günümüzde bunu önlemek için çeşitli teknikler bulunmaya başlandı. X-ray odaları da bunlardan biri. Kış aylarında insanlar, belli bir süre, bu odalarda tutularak X-ray'e maruz bırakılıyor. Bu sayede yapay da olsa, güneş ışığı eksiklikleri giderilmeye çalışılıyor. Bu güneş ışığı yoksunluğunun psikolojik yönü ise, insanların psikolog yardımına gereksinimlerine neden olabiliyor. Neredeyse günün tamamını kaplayan karanlık insanları hırçınlığa, karamsarlığa itebiliyor. Bu gibi durumlarda da psikolojik terapiler dışında yapay olarak ışığa maruz bırakma da, beynimizde bir aldatmaca oluşturuyor ve sorunun giderilmesinde önemli rol oynuyor.

Kutba yakın bölgeler insanlar için bu kadar zorlu olsa da bitki ve hayvanlar için daha çekilir hale gelmiştir. İnsanlardan binlerce yıl daha erken bu topraklarda yaşamaya başlayan bitki ve hayvanlar yıllar içerisinde evrimlerini ve adaptasyonlarını tamamlayarak soğukla mükemmel bir uyum içine girmişlerdir. Bitkiler daha çok uzun boylu ve ağaç şeklinde orman halinde bulunmaktadır. Bu ormanlara tayga adı verilmektedir ve çok uzun, geniş gövdeli iğne yapraklı ağaçlardan oluşmaktadır. Ağaçlar bu sayede yüzey alanlarını küçülterek kışın dondurucu soğukunda hayatta kalmayı

başarabilmektedir. Ayrıca Laponya gibi kimi zaman yükseklerinde tundranın görüldüğü yerlerde bodur çalılıklar ve yüksek basınca uyum sağlamış kurakçıl otlar da görülmektedir.

Her ne kadar çok soğuk olduğunu düşünüp az hayvanın yaşadığını zannetsek de bu bölgeler yer yer zengin hayvan türlerine sahiptir. Özellikle Alaska yine çok soğuk olmasına rağmen kutup dairesi çevresinde dahi yazın yaşanan yüksek sıcaklıklar nedeniyle oldukça çeşitli bir hayvan yelpazesine sahiptir. Dünya'da sadece Alaska'yı tercih etmiş ya da türünün önemli bölümünü Alaska ve Aleut Adaları'nda yaşayan hayvan türleri bulunmaktadır. İmparator kazı, karibu (bir tür geyik) gibi birçok adlarını duymadığımız hayvanın dışında, hepimizin duyduğu fok, penguen, vizon, yetişkinlerinin ağırlığı iki tonu bulan morslar yine sadece kutba yakın bölgelerde ya da kutuplarda yaşamaktadır.

Bununla beraber kutup bölgelerinde balık türü ve sayısı da oldukça fazladır. Oksijen, bu soğuk sulara su içinde daha fazla çözündüğünden bu sular, balıklar için elverişli bir yaşam ortamıdır. Yine bu balıklar derileri altındaki buz kristallerindeki oksijenin genleşmesini önleyen bir protein üreten gene sahiptir. Bu protein oksijene bağlanarak genleşmeyi ve böylece patlamayı önler.

Foklar, penguenler ve kutup ayıları da çeşitli adaptasyonlar geçirerek kutba uyumlu hale gelmişlerdir. Kutup ayıları pençeli ve kaymayan tabana sahip ayakları ile buz üstünde rahatça yürüyebilir, bu arada derilerinin altındaki on santimetrelilik yağ tabakası ile soğuğa hiç aldırış etmezler. Çok güçlü koku alma yeteneği ve mükemmel bir gizlenme sağlayan beyaz postuyla bu hayvanlar avlarını da kolayca yakalayarak besinlerini sağlar. Gözlerindeki ilginç bir özellik olan gözkapığı benzeri bir başka zar da onlar için bir güneş gözlüğü işlevi görür.

Aynı prensipten yola çıkarak derileri oldukça yağlı olan fok balıkları da hem karada hem suda soğuğa karşı dayanıklıdır. Foklar, yavrularını doğururken onları bir bebek yağı ile kaplı halde dünyaya getirirler. Bu sayede henüz güçsüz olan yavru bedeni de soğuğa karşı korunur.

Güney kutbunda yaşayan ve hepimizi paytak yürüyüşleri ile eğlendiren smokinli dostlarımız penguenler de bulundukları ortamla ilgili zeki çözümler üretmişlerdir. Herkes gibi onlar da yağlı derileri ile eksi kırk derecedeki soğuğa karşı vücut sıcaklıklarını kırk derecede tutmayı başarırlar. Penguenlerin herhangi bir sığınakları yoktur. Yani hep buz üstünde yaşarlar. Ama bu yuva eksikliğini başarılı bir şekilde gidermişlerdir. Muhtemelen görmüşsünüzdür. Genelde binlerce penguen bir arada buz üstünde yaşar. İşte tüm bu penguenler uyku saatlerinde birbirlerine çok yakın hatta değerek yattıklarından sıcaklığı korumayı başarır.

Kutuplar, gerek coğrafi, gerek ekolojik özellikleri ile daha uzun süre insanların ilgisini çekeceğe benziyor. Üstelik oralar hala boş sayılır, yani insanlar tamamen oraya yerleşmediler ve dünya nüfusu da hızla artıyor. Belki günün birinde, teknoloji daha da geliştiğinde, nüfusun bir kısmını kutup ayılarında olduğu gibi derileri altında yağ tabakası oluşturmayı başararak kutuplarda yaşamaya göndeririz. Ama bunun asıl yerliler ve "Rüzgar Adam" tarafından hoş karşılanıp karşılanılmayacağı bilinmez.

YAŞAMIN "DERİNLİK"LERİNDE

Cansel KARACA

Dünya üzerindeki pek çok yer çöl olarak adlandırılır biyologlarca. Su, güneş ışığı gibi hayat için vazgeçilmez olan unsurların sınırlı olarak bulunmasıdır bu bölgelerin çöl olarak adlandırılmasının nedeni. Peki ya derin denizler, onların da birer çöl olduğunu mu düşünüyorsunuz? Üzülerek yanıldığınızı söyleyeceğim. Düşündüğünüzün tam tersine okyanusun derinliklerinde hayal bile edemeyeceğiniz bir yaşam karşılıyor sizi.

Derin denizlerde yaşam, okyanus dibindeki yer kabuğu levhalarının birbirinden uzaklaştığı çizgilerde, yani deniz tabanındaki hidrotermal ağızlarda yoğun bir şekilde kendini göstermekte. Buralara bir metreye varan dev deniz solucanlarından tutun da, otuz santimetre uzunluğundaki beyaz istiridyeler ve midyelere; ve bunlara kıyasla az fakat yine de önemli sayıda karides, yengeç ve balığa rastlanmakta. Peki, nasıl gerçekleşiyor bu hidrotermal ağızlardaki yaşam döngüsü?

Hidrotermal ağızlarda bir fotosentez olayından söz etmek mümkün değil. Çünkü burada okyanus yüzeyinin

2600 m derinliğinden bahsediyoruz. Oysa, güneş ışınları ancak 200-300 m derinliğe kadar inebiliyor. Buna göre, 2600 m derinlikteki bu yaşam gerçekten şaşırtıcı. Çünkü, güneş ışığının ulaşabildiği tabakanın altında yaşam hızla düşer. Derin denizlerde besin azaldığından ışığın ulaşabildiği bölgeden aşağı sürüklenen organik maddeyle yaşam sürebilir. Ancak bu maddelerin miktarı çok azdır. O zaman hidrotermal ağızlarda bundan farklı olarak gelişen ve yoğun yaşam ortamı oluşturan nedir?

Deniz dibi sıcak su kaynakları, karalardaki sıcak su kaynakları gibi hidrojen sülfür bakımından oldukça zengindir. Hidrojen sülfür çok zehirleyici bir madde olmasına karşın sahip olduğu enerji çok fazladır. Karasal sıcak su kaynakları kükürtçe zengin olduğundan çok sayıda serbest bakteri bulundurulur. Bunlar yeşil bitkiler gibi kendibeslek canlılardır. Yalnızca, karbondioksiti sabitlemek yani karbondioksiti besin maddesi haline getirmek için güneş enerjisini değil, sülfürün yükseltgenmesinden elde ettikleri enerjiyi kullanırlar.

İşte, hidrotermal ağızlardan alınan örneklerde bu kendibeslek sülfür yükseltgeyen bakterilere rastlandı. Ne dersiniz, sizce bu bakteriler okyanus tabanındaki yaşam döngüsünün temeli olabilir mi?

Yeşil bitkiler ve kükürt bakterileri çok uzaktan akrabadır ve her ikisi de birincil üreticilerdir. Buna göre; kükürt bakterileri için volkanik ağızların "yeşil bitkileri", hidrojen sülfüre de "güneş ışınları" diyebiliriz.

Volkanik ağızların baskın hayvanlarından tüp solucanı Riftia pachyptila farklı bir beslenme türüne sahip. Vücut boşluğunun önemli bir kısmını kaplayan trofozomunda (besleyici gövde) besin parçalarının girebileceği herhangi bir kanal bulunmuyor. Bu durumda Riftia bakterileri işbirliği yapıyor. Riftia'nın trofozomuna yerleşmiş olan kükürt bakterileri Riftia'ya indirgenmiş karbon verirken bakteriler de buna karşılık kendibeslek mekanizmalarını gerçekleştirmek için gerekli olan hidrojen sülfür, karbondioksit ve oksijen gereksinimini Riftia'dan karşılıyor.

Aklınıza Riftia'nın nasıl olup da hidrojen sülfürden zehirlenmediği sorusu gelebilir. Sülfür, solunumu, hemoglobindeki bağlanma bölgelerini kapatarak ve solunum enzimi sitokrom c oksidazı zehirleyerek engeller. Ancak Riftia'nın kanındaki hemogloblin molekülleri diğer canlılarınkinden büyüktür, derişimi ve molekül ağırlığı fazladır. Kırmızı kan hücrelerine yerleşmez, serumda serbest dolaşır. Oksijene bağlanma ve oksijeni taşıma kapasitesi yüksektir. Hepsinden önemlisi hem oksijene hem sülfüre bağlanabilir. İşte böylece; Riftia, sülfürden zehirlenmiyor ve sülfür yükseltgenmeden trofozoma taşınabiliyor. Sülfür yükseltgenmesi konuk bakterilerde oluyor. Ayrıca sülfür yükseltgenmesi ATP sentezi ve karbondioksit sabitlemesi için gerekli gücü sağlıyor.

Volkanik ağızlarda yaşayan daha küçük ve daha az karmaşık hayvanların genellikle konuk bakterileri yoktur. Bunlar, ya sudan süzdükleri yiyecek parçalarıyla ya da konuk taşıyan hayvanları yiyerek beslenirler. Bu hayvanlar da sülfür zehirlenmesine karşı mekanizma geliştirmişlerdir. Buna göre yüzey emilimi ile aldıkları sülfürü daha az zehirleyici bir kükürt biçimi olan tiosülfata yükseltirler.

Kükürt bakterilerinin konakçılarıyla kurduğu ilişkiler türe özgüdür ve bir konakçı yalnız bir tek bakteri susu barındırabilir.

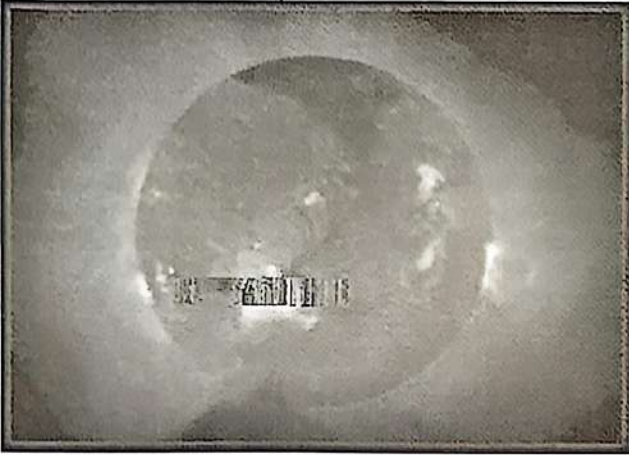
Hidrotermal ağız bölgelerinde hızlı bir hayat akışı var ve bu, hayvanlarda gözlenen hızlı büyüme ve üretkenlik yaşına hızlı erişimin nedeni. İşte, bu nedenle ağız bölgelerindeki istiridye ve midyeler sığ sulardakinden daha hızlı büyümekte. Ancak su akımı kesildiği takdirde bu hayvanlar sülfürsüz ortama uyum sağlayamıyorlar ve ölüyorlar.

Bazılarının aklına şöyle bir soru gelmiş olabilir: "Kükürte dayalı ortak yaşam sadece derin denizlerde mi var?" Hayır, bu ortak yaşamlara mangrov bataklıklarında, petrol kaynaklarında ve kanalizasyon artık bölgelerinde de rastlanmış. Hatta sadece kükürtün değil metan gibi enerji açısından zengin başka moleküllerin de bu tip döngülerde yer aldığı tespit edilmiş.

Gün geçmiyor ki, yeni bir tür, yeni bir döngü bulunmasın. Dediğim gibi bilimin ortaya çıkaracağı daha pek çok yaşam saklı bir yerlerde, derinliklerde; günün birinde gün ışığına çıkarılacak olan.

SENİ UZAKTAN SEVMEK

Ahmet Gürcan

göre 1000 kat daha yoğun olarak bulunuyorlar. Bulutlardan ve camdan geçme özelliğine sahip. Derinin alt tabakasına etki ettikleri için, bronzlaşma geliyor. Ultraviyole B ışınları ise yeryüzüne ulaşarak güneş yanığına veya kızarmaya neden oluyor. Üstelik bu ışınlar derideki hücrelerde, bağ dokusunda ve deri damarlarındaki hasarın başlıca sebebi. Her ne kadar uzun yıllar UVB ışını daha zararlı olarak bilinse de yapılan araştırmalar UVA ışınlarının daha zararlı olduğunu ortaya koyuyor.

Güneşin zararlarından birincisi kanser riski, ikincisi ise yaşlanma. Güneşe karşı korunmasız kalan ciltte moleküler düzeyde, hücrelerin normal işleyişini bozan bir dizi olay meydana geliyor. Güneşin zararlı ışınları cilde eriştiğinde serbest radikal denen moleküller hücre beyinini etkiliyor. Bunlar kararsız oksijen moleküllerinden başka bir şey değil. Zarar'oksidasyon' denen olayla oluyor. Bu saldırgan moleküller hücrenin işleyişini bozuyor, yenilenmesini bozuyor, hücreye ve dokuya zarar veriyor. Sonuçta cilde esnekliğini veren destek doku bozuluyor ve cilt kırılmaya başlıyor. Destek dokuda kollajen lifler bozuluyor. Cildin nemlenme, yenilenme süreci aksıyor, cilt yüzeyinde lekelenmeler başlıyor. Sonuç olarak da ne kadar genç olursanız olun, 'solar yaşlanma', yani genç yaşta güneşe bağlı erken cilt yaşlanması görünür hale geliyor.

Hepimiz gerek zorunluluklardan dolayı gerekse bronzlaşmak amacıyla güneş altında bir şekilde kalıyoruz. Cildimizin gençliğini korumak ve güneş ışınlarından doğabilecek hastalıklardan korunmak için güneş altında kullanılacak yanma ürünleri var. Yüz cildinin gençliğine önem veriyorsak, yalnızca tatilde değil, kentte güneşe çıktığınız saatlerde de en az 30 faktörlü bir ürün kullanmalıyız. Faktör numaraları bilindiği gibi, güneşte emniyetli kalma süresiyle ilgili. Eğer 15 faktör kullanılıyorsa, korunmasız kalabileceğiniz sürenin 15 katı kalabilirsiniz demek. Gelelim bronzlaşmaya. Bronzlaşma nedir, yani güneşe maruz kaldığında derimizin neden daha koyu bir renk alır? Bronzlaşma cildin kendini koruması anlamına geliyor. Güneş ışığından etkilenen kişilerde öncelikle ciltte kalınlaşma oluyor ve deri korunmak için daha fazla renk maddesi üretiyor. Bronzlaşma derinin savunma mekanizmasıdır.

Bilim adamları ısrarla, "Güneş altında sağlıklı bronzlaşma diye bir şey yoktur" diyorlar. Biz de günümüzde sağlanan olanaklardan yararlanarak bronzlaşmanın farklı yollarını deniyoruz. Bunlardan biri bronzlaştırıcı ürünler. Çoğu kişi bronzlaştırıcı ürünlerle barışık değil. Bunun iki nedeni var. Eski kuşak bronzlaştırıcılar sarı bir renk veriyordu ve hoş olmayan bir kokuya sahipti. İkinci neden ise, ürün hakkında yeterli bilgiye sahip olunmaması. Sözgelimi ürünün cilde zararlı olduğu sanılıyor (oysa en emniyetli güneş ürünü), ikincisi cildi yıkandıkça çıkacak şekilde boyadığı sanılıyor. Bir de doğru kullanılmamaya bağlı olarak kötü sonuç alınması söz konusu. Bu kötü sonuçları en aza indirebilmek ve böylece sağlıklı bir şekilde bronzlaşabilmek için ürünlerin doğru kullanımını öğrenelim. Her şeyden önce, bronzlaştırıcı ürünün başarılı bir şekilde kullanılması demek, sürüldüğü alanda hiç renk farkı yaratmadan bronzluk salması demektir. Ama bunun bir koşulu var: Cilde önce 'scrubbing' denilen işlemi yapmak. Bu, cildin yüzeyinde yer yer birikmiş ölü hücre tabakasının giderilmesini sağlıyor. Eğer bu alanlar giderilmezse, daha koyu renk tutar. Scrubbing için kozmetik bir ürününüz yoksa, kolayı var, bir miktar tuzla cildinizi nazikçe ovuşturup, suyla durulayın. Gerisi ürünün prospektüsüne kalıyor. Sürüldükten sonra belli bir süre giysi ya da saç değmemeli (15 dakika ile yarım saat arası); sonra, bir saatte bronzluk başlıyor.

Bir diğer yol ise solaryum. Solaryumda da güneşte olduğu gibi bronzlaştırıcı UV ışınlarıdır ancak bu ışınların yapısı biraz değiştirilmiştir. Aynı güneş gibi derideki aynı biyolojik mekanizmayı harekete geçirmektedir. Solaryumla bronzlaşma güneş ile aynı etkilere sahiptir. Tek fark solaryumda ışınların optimal fayda sağlayacak şekilde kombine ve filtre edilmiş olmasıdır. Teknolojik olarak sürekli gelişmekte olan solaryum sektörü sayesinde güneşin bio-pozitif etkileri maksimize edilmektedir. Bu etkilere bazılarını virüslü hastalıklara karşı vücut direncini artırma, kansere karşı koruma sağlama, kalp ve dolaşım sistemini güçlendirme, soğuk algınlığına yakalanmayı üçte bir oranında azaltma, kemik erimesine karşı koruma ve sedek hastalığına iyi gelme olarak sıralayabiliriz. Bu ışınlar aynı zamanda vücutta endorfin hormonu (mutluluk hormonu) salgılanmasına neden olur ve antidepresif bir etkiye sahiptir.

Solaryumla bronzlaşmanın en sağlıklı yanıysa kişinin cilt tipine özel programlar uygulanabilmesidir. Diğer bir yandan oldukça pahalı bir yol olan solaryum çok da yaygın değildir.

Güneşe ne tam anlamıyla yararlı ne de zararlı diyebiliyoruz. Peki nesin sen güneş?

Sen kocaman çöllerde bir kalabalık gibisin,
Kocaman denizlerde ender bir balık gibisin.
Bir ısıtır, bir üşütür, bir ağlatır, bir güldürür;
Sen hem bir hastalık hem de sağlık gibisin.*

*AŞK, Özdemir ASAF

ÖZGÜR BÜYÜK

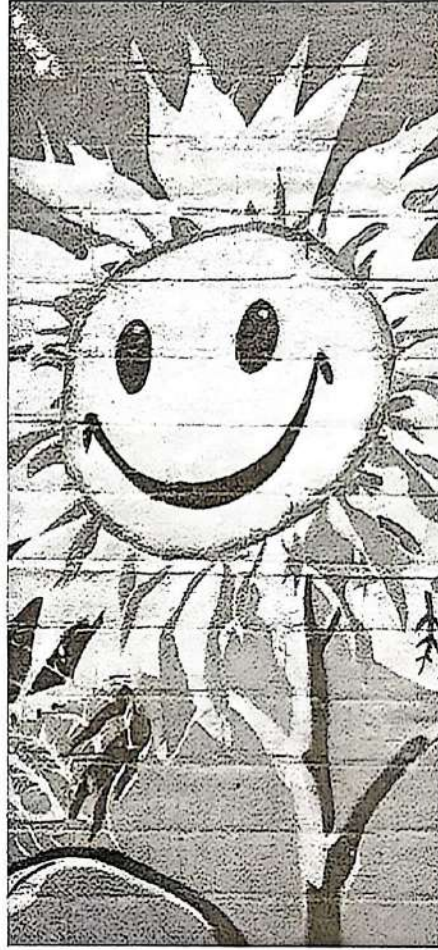
Sabahın ilk saatleri...Doğa henüz uykuda. Güneş usulca gülümsüyor dağların ardından. Daha fazla uyuyamaz artık. Güneş doğmuşken uyumak yakışmaz ona. Usulca aralar gözlerini güneşe doğru "Günebakan". Bir nefeste çeker onu içine. Yapraklarına, çiçeklerine, her yerine...

"Özgür bitki"de diyebilirsiniz ona. Çünkü güneşe diler gözlerini,hiç kimseyi dinlemeksizin. Yüzünü aydınlatan güneşi hisseder özlerinde,onunla canlanır yeniden. Tıpkı bizim,gözlerimizi bilimin ışığına açtığımız gibi. Güneşin her hareketini izler sessizce,hiç bir ışık süzmesini kaçırmadan. Her birini yapraklarıyla tutar,ta kalbinin derinliklerinde hisseder. Tıpkı bizim bilimin ışığını emip, içimize aktıttığımız gibi değil mi?

Hele o büyük yapraklarını açmaya görsün...Tüm ihtişamıyla yayılır güneşin karşısında... Usul usul sokulur güneşe.

Oysa sonu sofralarımızda biter bu güzel bitkinin. Evet... Çoğu zaman sofralarımıza ev sahipliği yapan, avuç avuç yediğimiz çekirdektir bu. Peki, bu lezzetli çekirdeklerinin kaynağı neresidir? 40 cm'lik bir tabak da diyebilirsiniz ona. Üzerinde 2000'e yakın sayıda küçük çiçekler bulunan, sarı bir tabak ... Yani, tüm çekirdeklerinin kaynağı olan, o büyüleyici birleşik çiçeği...

Sarı yaprakları çok mu büyüledi sizi? O göz alıcı, sarı yaprakları...

Alev ÖZAYDIN

Uzun ve dilsî biçimdedir bu yapraklar. Yani, çiçeğin kenarlarındaki,taç yapraklar...Yoksa, o yeşil yapraklarının doğallığından mı hoşlandınız? O yemyeşil yapraklar ise yürek biçiminde ve tüylüdürler.

Taç yaprağı birleşik olan ikiçeneklilerin, birleşikgiller familyasındandır bu selvi boylu arkadaşımız. Evet, selvi boylu!.. Çünkü boyları 1,5m.ila 3m. arasındadır. Gövdeleri ise ancak bir bilek kalınlığında, içi de beyaz ve gevşek bir öze doludur.

'Günebakan'ların üremeleri ise pek kolay değildir. Çünkü kenarlarındaki dilsî çiçekler kısırdır. Bu yüzden tozlaşma, taç yapraklarının birleşerek, borumsu bir şekil aldığı çiçeklerde sağlanır.

Peki, arkadaşımızın yabancı uyruklu olduğunu biliyor muydunuz? Doğru!.. Asıl vatani Amerika'dır "Günebakan"ın. Ülkemizde ise daha çok Marmara Bölgesi ev sahipliği yapar bu bitkiye pek çok amaçla.

Evet!.. Bir çok alanda kullanabilirsiniz 'Günebakan'ı. Tohumlarından sofralarımızda kullandığımız çiçek yağını elde edebilir ya da onu sabun, margarin, yağlı boya olarak kullanabilirsiniz. İsterseniz bahçenizin en güzel köşesine koyup, süs bitkisi olarak kullanabilirsiniz.İsterseniz de derginizin ta en tepesine koyup sembol olarak...

KIYAMETE DOĞRU

Hatırlar mısınız? Küçükken anlatırlardı ya kıyameti bizlere.Merak eder bakardık çevremize."Acaba gerçek olacak mı,o dehşet yaşanacak mı" diye.Ama anlatılanları hiç göremezdik.Bir de şimdi bakalım çevremize. Artık yaşanabileceğine gerçekten inanabiliyor, kabuslarını görebiliyoruz.

Bakalım çevresel kıyametin oluşumuna yol açanlar ne? İnsanlık geliyor. Bu güzel ama nüfus çığ gibi büyüyor. Bu çığ beraberinde sanayi ve tarımı da götürüyor. Öylesine bir hızla yuvarlanıyor ki gelecek 20 yıl içinde dünya nüfusu 1.5 milyar artacak. Hızla çoğalan insanlar,yaşam kaynağımız suya, besine ve elektriğe ihtiyaç duyuyor.Bu gereksinimleri karşılamak için maalesef fabrikalar ağaçların yerini alıyor. Canımızdan bir parça olan ağaçların yerine geçiyor. Böylelikle karbondioksit artıyor, küresel ısınma baş gösteriyor. İklim değişikliğinin temel nedeni de bu.

Isınan okyanuslar genişleyerek yükseliyor ve her yıl 50 milyon insan sel mağduru oluyor.

İnsanların korkulu rüyası arabalar ise bir başka büyük sorun. Bütün arabaları arka arkaya tek sıra halinde dizdiğimiz varsayarsak dünyayı birkaç kez saran bir kara kuşak

oluşur.Kara diyoruz çünkü araba egzozunun bizde bıraktığı izlenimi bu renkle adlandırabiliyoruz.Eğer bu hızla artmaya devam ederse 2025 yılında bu kuşağa bir milyardan fazla üye eklenecek. Bu da daha fazla karbondioksit demek.

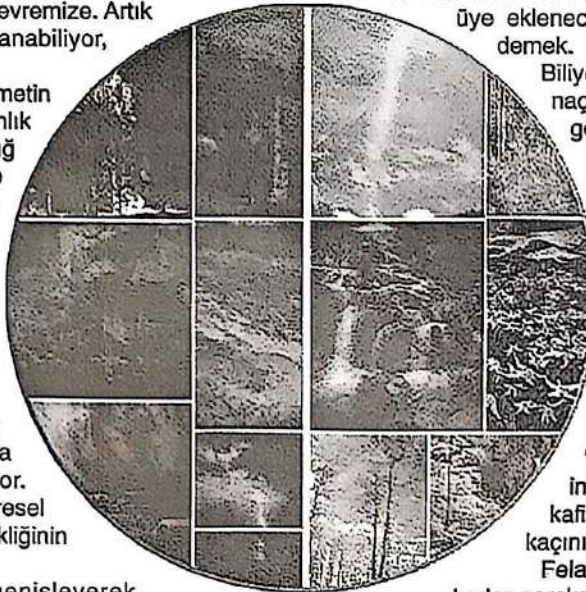
Biliyoruz,çok karamsarlaştık ama hal böyle naçar!Yazalım,yazalım ki bunun önüne geçebilelim.

Batılı ülkelerin bazıları ozona zarar veren birçok maddenin üretimine son verdi. Diğer ülkelerin de bunu yapabilmeleri için 2010 a kadar vakitleri kaldı. Çabuk!

Hızla artan nüfusun bir başka sorunu da besin. Denizlerdeki balıkların çok büyük bir kısmının oltalara kurban gitmesi bu yargıyı destekler nitelikte. Su kaynakları da nüfustan nasibini alıyor.Ne kadar "yok"u tüketsek de bugün 500 milyon insan su sıkıntısı yaşıyor. 2025te bu kafiye 2 milyar insanın daha katılması kaçınılmaz.

Felakete yürüyoruz dostlar!Dünya bu kadar gereksiz çoğalırken geçtiğimiz elli yıl içinde 300.000 canlı türüne elveda dedi.YazıklıMemeli türlerinin de ¼ ü,kuşların 1/8 i gelecekte bu diyardan ayrılacak.

Eğer tüm bu katliamlara bir son verilmezse yazarm dediği gibi "Çocuklar,siz yazık olacaksınız.Biz ağaçları,ormanları çok gördük,olan size olacak."

BiyoSöyleşi

Çoğumuzun ilgisini çeker pek çok aşama sonucu ortaya çıkarılabilen olaylar. Bu nedenle ülkemizde son on yıldır gelişme gösteren adli tıp bilimini inceledik. Bu konuda bize adli tıp ana bilim dalı başkanı Prof. Dr. Ufuk Katkıcı yardımcı oldu.

-Öğrenim hayatınızdan başlayarak bu meslekte katettiğiniz aşamaları kısaca anlatır mısınız?

1982 yılında Ege Üniversitesi'nden mezun oldum. Beş yıl pratisyen hekim olarak çalıştım. 1989 yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde adli tıp uzmanı olarak çalışmaya başladım. 1995 yılından beri Adnan Menderes Üniversitesi'ndeyim. 1999'dan beri profesör olarak görev yapmaktayım.

-Adli tıp eğitimi sonucu çeşitli dallarda uzmanlaşmak mümkün mü? Farklı bölümlerinden bahsedebilir misiniz?

Adli tıbbın yan dal uzmanlığı yok. Adli toksikoloji, adli psikiyatri ve adli patolojinin yan dal olması öneriliyor. Bununla birlikte yaklaşık otuz bölüm bulunmakta. Adli biyoloji biyolojik izleri (salgılar, kıl, sperm), adli jinekoloji cinsel saldırı ve kısırlık, balistik ateşli silahları, grafoloji yazıları, dökümantasyon basılı evrakları inceler. Bunun yanında ses bantlarını inceleyen adli ses bilimi, ağaç bilimi palinoloji ile adli cam incelemesi gibi bölümler de vardır. Bunların arasında en ilginç entomoloji (böcek bilimi)dir. Cesedin üzerindeki böcek yumurtaları, larvalar ölüm zamanının belirlenmesinde önemli rol oynar. Ayrıca yöreye özgü böcekler olay yerinin belirlenmesinde etkilidir.

-Ölüm olaylarının sebebini belirlemede ne gibi yöntemler kullanıyorsunuz?

Başlangıçta ölüm sebebi cinayet-kaza-intihar üzerinden değerlendirilir. İlk bakışta olayın cinayet mi intihar mı olduğu ayırt edilemeyebilir. Örneğin Ankara'da elleri arkadan kemerle bağlı olarak asılı bulunan kişinin başlangıçta cinayet sonucu öldüğü düşünülse de yapılan araştırmalar sonucu intihar ettiği anlaşıldı. Boğazlama (boğazın kesilmesi) olaylarında intiharla cinayeti ayırt edebilmek önemlidir. Olay intiharsa düz bir kesik vardır ve kesğin başlangıcında kararsızlık çizgileri vardır. İntihar ayakta gerçekleştiği için kan öne akar. Cinayet söz konusuysa kararsızlık çizgileri görülmez. Ayrıca kesik yukarıdan aşağıya doğrudur.

Sabiha Tezcan - Gonca Akyol

-Ölen kişi tanınmaz halde ise kimliğini nasıl belirliyorsunuz?

Öncelikle üzerindeki eşyalardan yararlanılır. Bunların fotoğraflarının çekilip arşivlenmesi önemlidir. Örneğin ormanda tanınmaz halde bulunan bir cesedin kimliği yüzüğü yardımıyla saptanmıştı. Sadece kemikleri kalmışsa boy ağırlık ve cinsiyet belirlenebilir. Kafatası bulunmuşsa yüz yapılandırması saç, sakal, bıyık canlandırması yapılabilir. Kan, doku ya da saç bulunmuşsa DNA tiplmesi yapılır. DNA tiplmesi tahmin edilen kişinin yakınlarının dokularıyla karşılaştırma yapılır. İstanbul'daki sinagogda yaşanan patlamadaki sanığın yüz derisi bulunarak kafatası üzerinde yaklaşık görünümü elde edilmiştir. DNA tiplmesiyle de sanığın suçlu olduğu kesinleşmiştir.

-Olayın üzerinden fazla zaman geçmiş olması araştırma yapılmasını zorlaştırır mı?

Evet zorlaştırır. DNA tiplmesi yapılabilmesi için yakınlarının bulunması imkansızlaşır. Örneğin 1999 yılında olan Kocaeli depreminde cesetler üzerinde DNA tiplmesi yapılmasına rağmen çok fazla kayıp olduğundan çoğu cesedin kimliği saptanamamıştır.

-Parmak izi nasıl alınıyor? Bu yöntemle hangi ipuçlarına ulaşılabilir?

Parmak izi adli tıbbın konusu değil, kriminal polisin konusudur. Bildiğim kadarıyla parlak yüzeylerden daha kolay elde edilir. Ama günümüzde mat yüzeylerden de parmak izi elde edilebiliyor. Parmak izi yalnızca tek yumurta ikizlerinde çok benzerdir. Yanılma oranı on milyonda birdir.

-Olay yeri çalışmalarınızı nasıl etkiliyor? Mesela su kenarında gerçekleşmiş bir olayı araştırmanız daha mı zor?

Olay yeri araştırmalarımızda en önemli etkenlerden biri. Sudaki cesetlerin çürümesi daha hızlıdır. Kemirgenler, balıklar, bir hücreliler yarıyı bozabilir.

-Meslek hayatınız boyunca karşılaştığınız en ilginç olayı bize anlatabilir misiniz?

Türkiye'de genel olarak planlanmış cinayetler görünmez. Genellikle işlendikten sonra kanıt yok etme yoluna gidilir. Örneğin Germencik'te açık arazide boynu derince kesilmiş bir ceset bulundu. Olay başlangıçta cinayet gibi görünmesine rağmen cesedin yanında bıçak, elinde kan lekesi bulunması mesleğinin celepik olması (hayvan alıp satan), cebinde para bulunması sebebiyle olayın intihar olduğu saptanmıştır. İstanbul'da yaşanan başka bir olayda da bilekleri kesik, bacağından camdan kaynaklanan yaralar, boynunda ip izi ve kesik olan gencin ölüm sebebi otopsiyle saptanamadı. Olay yerinde bulunan kameradan alınan görüntülere göre gencin ilk önce bileklerini kestiği kan kaybindan ölmeyince masa üzerine çıkıp kendini astığı, ip kopunca yere düşüp içki şişelerinden yaralandığı son olarak boynunu kesip intihar ettiği anlaşıldı.

Güneş hep farklı doğar, farklı topraklara. İçimizde kıpırdayan şeylere ortak olur. Bazen bir laboratuvarda sayısını hatırlayamadığı başarısız deneyler yapmış bilim adamlarını uyandırır uykusundan, bazen okula gitmek için erken kalkması gereken bir çocuğu.

'Gün' ler tanık olmuştur, tüm gelişmelere. Her gün bir anlam bulmak isterken bazıları sıyrılır ve sonra bulurlar en doğru anlamlarını.

Genellikle yapılan başarısız deneylerdir, büyük buluşları getiren; günlerin, gecelerin tanık olduğu düş kırıklıkları. Sonra içindeki patlamalardır seni ayakta tutan. Güneş'in görkemi de içinde olan o büyük patlamalardandır.

Yeni bir gün başlamak üzere yine, elimizde bilgiler ve yeni bir konu işte. Bu sefer de yazdık, araştırdık, sonra resimler koyduk 'gün doğuş'larına dair. Anlatmaya çalıştık laboratuvarlarda sabahlayanların yalnız olmadığını. Günlerin akışına karşı koymak, sonra "Kataliz" e yeni bilgiler ekleme vakti artık. Daha öğreneceğimiz ve yapacağımız çok şey var...

KİMYA TOPLULUĞU

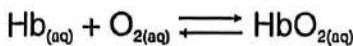
YÜKSEKLERDE YAŞAM

Elvan SONGUN

Doğada canlı ve cansız varlıkların birbirleriyle uyumlu bir şekilde yaşamalarını sağlayan belirli bir denge vardır. Yaşamımızı sağlıklı bir şekilde sürdürebilmemiz için de belirli bir dengeye ihtiyacımız var. Yani doğada her şeyin belirli bir uyum içerisinde devam edebilmesi için kurulu olan bir denge bulunmaktadır. O halde fizyolojik olarak iyi olabilmek için insan vücudunda da sayısız kimyasal denge yer almalıdır.

Çevre koşulları değiştiği zaman vücut fonksiyonlarını devam ettirebilmesi için koşullara uyum sağlamalıdır. Örneğin dağcıların iklime uyum sağlayıp Everest gibi dağın zirvesine çıkabilmeleri için haftalara hatta aylara ihtiyaçları vardır. Aksi takdirde üç km yükseklikteki bir dağa iki günde tırmanmak baş ağrısı, uğultu, aşırı yorgunluk ve diğer rahatsızlıklara neden olur. Bunu nedeni dokulara taşınan oksijenin yetersizliğidir (Hypoxia semptomları) Ciddi sonuçları ise koma veya ölümdür. Bu olayı kimyasal dengeyle açıklamak mümkündür.

Oksijeni kanda taşıyan hemoglobinin molekülünün (Hb) oksijenle birleşmesi kompleks bir reaksiyon olmasına karşın, basit denklemi aşağıdaki gibidir.

[HbO₂ oksijeni dokulara taşıyan hemoglobin, oksijen kompleksi ise oksihemoglobindir.]

denge sabiti ise;

$$K_{\text{ç}} = \frac{[\text{HbO}_2]}{[\text{Hb}] \cdot [\text{O}_2]} \text{ şeklindedir.}$$

Yani burada yükseklere çıkıldıkça oksijenin basıncının dolayısıyla derişiminin değişmesi söz konusudur. Örneğin 3 km yükseklikte oksijenin kısmi basıncı 0,14 atm, deniz seviyesindeki kısmi basıncı ise 0,2 atm'dir. Oksijenin derişimindeki bu azalma Le Chatelier ilkesine göre dengenin sağdan sola kayacağını gösterir. Yeni dengeyi sağlamak için meydana gelecek bu değişiklik hipoksiye(dokulara oksijen taşıma yetersizliğine) neden olan oksihemoglobini tüketir. Bu şekilde zamanla daha çok hemoglobin üretilerek sorunun üstesinden gelinir. Denge derece derece tekrar oksihemoglobin oluşması yönünde soldan sağa kayar. Vücudun yeterli temel gereksinimi olan hemoglobin üretimini arttırmak için iki üç hafta gerekir.

Bunun sonucu olarak yapılan çalışmalar uzun süre yüksek bölgelerde bulunana insanların kanlarındaki hemoglobin oranını yüksek olduğunu göstermiştir. Bu oran deniz seviyesinde yaşayan insanların kanlarındaki hemoglobin oranlarına oranla yüzde elliyeye kadar varabiliyor.

TRENİ GÖTÜREN NE?

Ece ÖZTÜRK

"Lokomotifin bulan Stephenson arkadaşı Beckland ile İngiltere'nin ilk demiryolunun yanında duruyordu. Önlerinden bir tren geçti. Stephenson arkadaşına sordu:

- Söyle bakalım, bu treni götüren ne?
- Senin o harika lokomotifini yöneten makinistin, elbette.
- Hayır!
- Kazanın altındaki ateş.
- Yine yanlış. Treni götüren aslında güneş. Makinistin kazana attığı kömürleri

binlerce yıldır oluşturan bitkileri kim oluşturdu? Sen hiç güneş görmeyen bitkinin büyüdüğünü gördün mü?"

Stephenson bu birkaç cümleyle güneşin ne kadar önemli olduğunu ne güzel anlatmış. Gelin bu denli önemli olan enerji kaynağımızı birlikte daha yakından tanıyalım.

Buradan bakınca oldukça sakın görünüyor değil mi? Saniyede 1000 km'ye varan hızlarla uzaya kozmik ışınlar savuracak kadar şiddetli patlamalar geçirdiği kimin aklına gelirdi ki...

Güneş'in aktifliği değişkendir. Patlamalar, güneşin aktif olduğu yıllarda ortaya çıkar. Güneş 1980-1981 yıllarında maksimum etkinlik döneminden geçmiş, 1985'te minimum etkinlik dönemine girmiştir. 1985'ten bu yana güneşin etkinliği gittikçe artmaktadır.

7 Mart 1989 günü televizyonda, son 10 yılın en büyük güneş patlaması haberi duyuldu.

Güneş atmosferindeki olaylar çok iyi görüntülenmiştir. Haber batı kaynaklıydı ve patlama, 6 Mart'ta olmuştu.

Güneş patlaması, Güneş'ten bölgesel olarak 10 milyar tona varan büyük kütleli kızgın plazma bulutlarının büyük bir enerjiyle bir anda uzaya fırlatılması olayıdır. Bu patlamalara astronomide 'flare' denir. Patlama süresi birkaç dakikadan birkaç saate kadar sürebilir. Güneş patlamaları, güneş lekeleriyle doğrudan ilgilidir. Güneş lekeleri ise 4000 Gauss'a varan manyetik alanların Güneş yüzeyine çıktığı bölgelerdir. Lekelerden manyetik akı yükselir, ilmekler oluşturarak Güneş atmosferi içinde yüzeyden 900 000 950 000 km yükseğe kadar uzanır. Atmosferin üst katmanlarında manyetik basınç vardır. Burada manyetik ilmeklerin içi plazmayla dolar. Manyetik ilmek tepeleri etkileşir. Plazmayı tutan ilmekler açılır ve manyetik alanda hızlanan yüklü parçacıklar, manyetik alanla birlikte uzaya savrulur. Patlamanın şiddeti, manyetik alan şiddetine ve lekeli bölgenin karmaşıklığına bağlıdır.

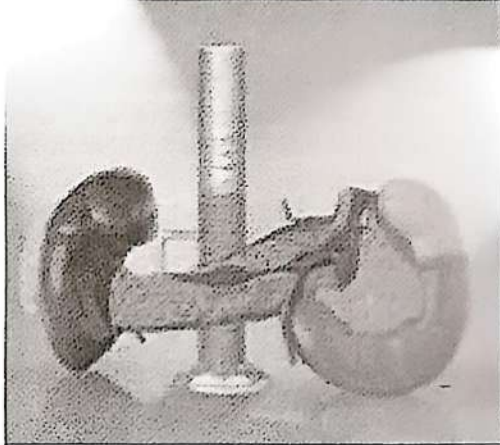
Tipik bir Güneş patlamasıyla 10^{21} - 10^{25} joullük enerji açığa çıkar. Bu enerjinin bir kısmı, her frekansta elektromanyetik ışınım olarak uzaya yayılır. Patlamayı bu sayede gözleyebiliriz. Enerjinin bir kısmı Güneş plazmasını saniyede 1000 km ye varan hızlarla uzaya savurur. Bu plazma elektronlardan ve yüklü taneciklerden oluşur. Kozmik ışınların(plazmanın) Dünya yakınlarındaki hızı saniyede 400 km kadardır. Bir Güneş patlamasından sonra, yüksek enerjili kozmik ışınlar, yaklaşık 30 dakikada Dünyaya ulaşır. Daha düşük enerjili parçacıkların Dünyaya ulaşması ise 24 saat alabilir. Bu parçacıklar Dünyanın manyetik alanı tarafından frenlenir. Diğer bir kısmı manyetik alan çizgileri tarafından manyetik kutuplara yönlendirilir ve oralarda Aurora denen kutup ışmasını oluşturur. Diğerleri ise iyosferin kalınlığını, biçimini ve yerini değiştirdiği için Dünya da televizyon ve haberleşme yayınları bir süre parazitlenir.

Oldukça sakın görünen enerji kaynağımızın şiddetli patlamalarını genel özellikleriyle biliyoruz. Ancak bu patlamaların insanlığa diğer etkileri hala merak konusu.

*Kimya Güzeldir- Ömer Kuleli ve Osman Gürel

TEPKİMELER ÇOK MU UZUN SÜRER?

Necati AKKAYA

Yüzlerce, binlerce organik bileşiğin sentezi son yirmi yılda yapıldı. Üstelik bunların bir çoğunun ne olduğu anlaşılamadı. Formüllerini yazmak çok zor olduğu için kimilerine ad konamadı. Kimileriye şanslı çıktılar, kimyacılar onları diğerlerinden ayırdılar, eczacılar onlardan ilaç yaptılar, hekimler de onları kullanmaya başladılar. İnsülin sentezi ise birçok kimyacıyı heyecanlandıran bir buluş olmuştur. Çünkü bu, yaşamsal önem içeren bir proteinin sentezidir.

İnsülin pankreasın adacıklarında üretilen ve karbonhidrat dengesini glukagon hormonuyla eş güdümlü sağlayan kimyasal bir hormondur. Aynı zamanda onu dev bir molekül olarak adlandırabiliriz. İçerdiği elementlerin sayısının sınırlı olmasına karşın uzaysal yapısı çok karmaşıktır. Onu bir silindirin yüzeyine sarılmış dallı budaklı bir asmaya benzetebiliriz. İki ayrı tür zincirin sarmal yapılarının iki ayrı disülfür köprüsüyle birbirine bağlandığını, ayrıca zincirlerden birinin ortasında da başka bir disülfür köprüsü olduğunu biliyoruz.

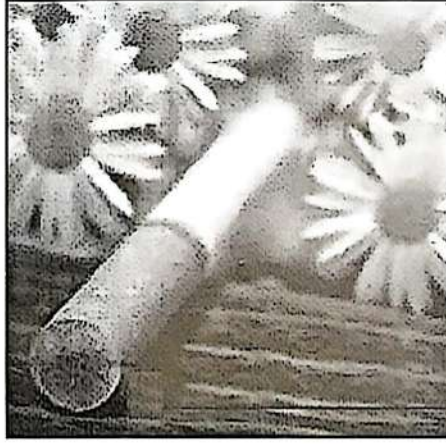
Zincirlerin her birinde 21 ve 30 ayrı aminoasit vardır. Modern kimyanın dönüm noktalarından biri olan insülin sentezine öncelikle bu iki ayrı zinciri ayrı ayrı sentezleyerek başlandı. Sonra zincirler disülfür köprüleriyle birbirlerine bağlandı. Her bir zincirin oluşturulması için kimyacıların en az yüz tane ardışık tepkimeyi yapması gerekti. 223 tane ardışık tepkime sonunda insülin sentezi yapılmıştı. O güne kadar hiç bir tepkime insanları bu kadar yormamıştı; on bilimadamı bu sentez için 3 yıl ter dökmüştür. İyi ki de her tepkime bu kadar uzun sürmüyor ve bu kadar çaba gerektirmiyor.

GÜNLÜK HAYATIMIZDAKİ RADYASYON:SİGARA

Gamze GEZGEN

Her şey biraz merakla başlıyor, belki biraz da özentî ve arkadaş baskısı. Sonra gri buğulu bir duman işliyor hayatın akciğerlerine. Sonuç: Eskiden beri kitaplarımızda hep gördüğümüz kapkara bir akciğer görüntüsü. Sonra...

Günümüzün en büyük problemleri radyasyon, günlük kullandığımız kimyasalların zehri, kanser. Hepsinden özenle kaçmaya çalışırken birçoğumuz paramızla bu sorunları hayatımıza getiriyoruz. Sigarada: Polonyum-210 (kanserojen), Radon (radyasyon), Metanol (füze yakıtı), Toluen (tiner), Kadmiyum (akü metali), Bütan (tüp gaz), DDT (böcek öldürücü), Hidrojen siyanür (gaz odaları zehri), aseton (oje sökücü), naftalin (güve kovucu), Arsenik (fare zehri), Amonyak (tuvalet temizleyicisi), Karbon (eksoz monoksit gazı), Nikotin (bağımlılık yapan etkin madde) ve 3885 TOKSİK madde bulunuyor. Sonuç olarak; sigara içicilerinin ciğerlerini kaplayan madde **KATRAN (Asfalt)**.

Bağımlılık yapan nikotin etkisini gösterirken şöyle bir yol izliyor: Yanan bir sigaradan bir nefes alındığında ağıza dumanla birlikte buharlaşmış nikotin çekiliyor. Nikotinin bir kısmı ağız dokusunca emiliyor. Kalanı akciğerde, akciğer duvarını çevreleyen kan damarlarına geliyor. Nikotin kan damarları yoluyla kalbe ve beyne pompalanıyor. Çoğu beyne girse de kalp de payına düşeni alıyor. Beyne ulaşan nikotin, hoşluk ve keyifle ilgili kimyasal maddelerin salgılanması tetikliyor.

Nikotin, sinir hücrelerini çevreleyen alanlara yayılır. Sinir hücreleri, impulsları komşularına iletmek için sinirsel iletiler, nörotransmitter maddeler salgılar. Nikotin molekülleri de sinir hücreleri arasındaki sinaptik boşluğa yönelir. Alıcı sinir hücresine bağlanarak, bir elektrik iletimini tetikleyen bir ileti verirler. Bu alıcı hücrenin zarında bir

elektrik akımının oluşmasına neden olur. İleti yerine ulaşır.

Nikotin, asetil kolin alıcılarına bağlanmak için asetil kolinle rekabet eder. Bu yarışı kazanarak alıcı hücreye bağlanır. Ortamda asetil kolinde çok daha fazla nikotin bulunduğu için, çok daha büyük bir elektrik akımı oluşur. Bu akım belli sinir hücrelerinde yolculuk yapan elektrik etkilerinin de çoğalmasına neden olur. Sigara içmenin tekrarlanmasıyla sinir hücreleri bu artmış elektrik etkinliğine alışır ve sigara içen kişi nikotine bağımlı duruma gelir...

Peki, sigara içmeyi bıraktıktan sonra bedende neler olur?

- 20 dakika sonra kan basıncı son sigara içilmeden öncekine yakın bir düzeye düşer. El ve ayakların sıcaklığı yükselerek normale dönüşüyor.
- 8 saat sonra kandaki karbon monoksit düzeyi normale düşüyor.
- 24 saat sonra kalp krizi riski azalmış oluyor.
- 3 ay içinde kan dolaşımı iyi yönde değişiyor; akciğerin kapasitesi %30'a varan oranda artıyor.
- 1-9 ay içinde öksürük, sinüslerdeki tıkanıklıklar, bitkinlik ve nefes darlığı azalıyor; akciğerlerdeki siller (balgamin dışarı atılmasını sağlayan tüsü yapılar) normal işlevlerine kavuşuyor. Akciğerler daha az enfekte oluyor.
- 1 yıl sonra kalp-damar hastalıkları riski, sigara içen birinin yarısına iniyor.
- 5 yıl sonra felç riski, sigara içmeyen birinin eşit duruma geliyor.
- 10 yıl sonra akciğer kanserinden ölme riski, sigara içen birinin yarısı kadar oluyor. Ağız, gırtlak, yemek borusu, böbrek ve pankreas kanseri riski azalıyor.
- 15 yıl sonra kalp damar hastalıklarına yakalanma riski, sigara içmeyen birinin eşit duruma geliyor.

Sigara ile ilgili istatistikler;

- Her yıl ülkemizde 100.000 insanımız erken yaşlarda sigaraya yenik düşmekte. Eğer önlem alınmazsa önümüzdeki 20 yılda bu sayı 250.000'e çıkacak.
- Her yıl ülkemizde 100.000 kişinin ölmesi karşısında kılı kıpırdamayanlar var. Her yıl 100.000 kişi ne anlama geliyor?

- Her gün 1 uçak düşüyor ve 300 kişi ölüyor.
- Her yıl yüz bin nüfuslu bir şehrimize bir atom bombası atılıyor.
- Her gün içi dolu 6 otobüs uçuruma yuvarlanıyor; kimse sağ kalmıyor.

Ülkemizde en çok ölüme sebep veren diğer toplumsal sorunlarla karşılaştıracak olursak sigarayı daha iyi tanıyabiliriz. Ülkemizde sonucu ölüm olan toplumsal belli başlı diğer sorunlarla karşılaştırılacak olursa:

- Bilinen terör yılda 2-3 bin insanımızın
- Trafik terörü yılda 6-7 bin insanımızın
- Sigara terörü yılda 100 bin insanımızın hayatına mal olmaktadır.

Sigaranın yol açtığı ölümler; trafik, terör, iş kazaları vb. ölümlerin toplamından beş kat daha fazladır.

Kimya'dan

BALIKLARIN ANTİFİRİZİ

Kutuplardaki buzlu sularda yaşayan balıkların neden donmadığını hiç merak ettiniz mi? Bu balıklar derilerindeki buz kristallerinin donma derecesini -2°C 'ye düşüren bir proteini üreten gene sahiptir. Bu yüzden derin ve soğuk okyanuslarda bile donmadan yaşayabilmektedirler.

Virginia Polytechnic Üniversitesi biyologlarından Thomas Caceci, bu geni üretmeyi başardı. Caceci, genin meyve ağaçlarını dondan koruyabileceğini ya da uçak kanatlarındaki ve buzlu yollardaki buzlu çözücü olarak kullanılabileceğini söylüyor. Protein donma noktasını düşürüyor ancak, anlaşılabilir bir şekilde erime sıcaklığını değiştirmiyor. Caceci, proteinin buz kristallerindeki oksijen moleküllerindeki oksijen moleküllerine bağlanarak genişlemelerini önlediğini söylüyor. Proteinin bakteri yardımıyla üretiminde sağlanmış ancak geniş çaplı kullanım için gerekli miktarlarda üretilmesinin zor olacağı görülüyor.

SULARIN ARITILMASINDA GÜNEŞ IŞIĞI

İsrail'deki Weizman Enstitüsünden Profesör Halmann içinde zehirli maddelerin bulunduğu kirli suya titandiyoksit katalizörü katarak güneş ışığı altında tuttuğunda, iki hafta içinde 14 değişik zararlı maddeden 12 sini önemli oranda azaldığını saptamış bulunuyor. Kirli suların klorla arındırılmasından etkili bir yöntem olan güneş ışığıyla arındırmada katalizörün büyük çaptaki suların temizliği için etkili olup olmayacağı hala merak konusu...

TEMİZ ENERJİ ÜRETİMİ

Avustralya, yaratıcı bir yöntemle sera etkisinden büyük çapta enerji üretimi için yararlanmanın hazırlıklarını yapıyor. EnviroMission adlı bir "yeşil enerji" firmasının uygulamaya koymak için ilk adımları attığı proje, yaratıcı olduğu kadar görkemli de... Dünyanın en yüksek kulesinin inşasını da içeriyor. Çölde inşa edilecek kulenin yerden yüksekliği bir kilometre olacak. Bu Toronto'daki CN kulesinin yüksekliğinin iki katı. Enviro Mission, yerde çöl üzerinde çapı beş kilometre olacak bir sera kurmayı planlıyor. İçeride ısınan hava, seranın eğimli tavanı boyunca yükselerek kulenin içine akacak ve burada bulunan 32 dev türbini çalıştıracak. Firma yetkililerine göre, türbinlerin üreteceği güç 200.000 evin gereksinimini karşılamaya yetecek düzeyde.

Işın güzel tarafı, orta büyüklükte bir kenti ısıtıp aydınlatmaya yetecek olan enerji, herhangi bir atık üretmeyecek, tümüyle temiz olacak. Avustralya Hükümeti projeye destek sağlayacağını açıklamış bulunuyor. İşlerin yolunda gitmesi halinde 2010 yılına kadar Avustralya dört ayrı kule santral daha inşa etmeyi planlıyor. Ama araştırmacılara göre sistemin güvenilirliği ve ekonomikliği konusunda henüz bir şey söylemek güç...

GÜNEŞTEKİ ELEMENT

Bilim adamları Güneş'te ve diğer yıldızlarda çeşitli elementlerin olduğunu biliyorlar. Peki ama bu elementlerin varlığını nasıl anlıyorlar.

19. yüzyılın başlarında Alman Fizikçi Josef Fraunhofer Güneş'in yapısında belirli dalga boylarında karanlık çizgiler olduğunu fark etti. Bu olay başlangıçta Güneş'ten gelen ışığın yayılarak boşlukta atomlar tarafından kendi dalga boylarında radyasyonun bir kısmının tekrar soğurulduğu şeklinde yorumlandı. Sonra bu karanlık çizgilerin soğurulma çizgileri olduğu anlaşıldı.

Atomlarda soğurulması ve yayılması aynı dalga boylarında olmakta; fakat farklı görülmektedir. Renkli çizgiler yayılmayı, karanlık çizgiler soğurulmayı gösterir.

OZON

Atmosferin filtresi görevini üstlenip koruyan ozon, aslında zehirli bir oksijen allotropu. Ama sürekli bu durumdan kurtulup oksijen haline gelmeye çalışıyor. Bu mücadele sırasında da önüne gelen her şeyi, özellikle de organik maddeleri yükseltiyor. Bu yükseltgeme potansiyeli ile ozon, çok düşük derişimlerde bile çok zehirli. Hemen her tür organik maddeyi hızla parçalıyor. Bir milimetrekarede bir santimetre ozon bulunması insan sağlığı için çok tehlikeli. Fakat doğada bu kadar ozon yoktur. Atmosferin daha çok üst tabakalarında ozon bulunur.

Ozonun çok kuvvetli bir yükseltgen olması, sulardaki atık maddelerin temizlenmesinde, içme sularının arıtılmasında, kötü kokulu gazların kokularının giderilmesi, kağıt sanayiinde renk açmada, gıda sanayiinde, termik santrallerde ve soğutma sularının yosunlanmasının önlenmesinde kullanılmaktadır.

DÜNYADA KAÇ DEĞİŞİK SU VAR?

Evet, burada herhangi bir anlatım bozukluğu yapılmadı. Üç tane hidrojen, üç tane oksijen izotopu olduğuna göre ve her su molekülünde iki hidrojen izotopu bulunduğuna göre... Bir bakalım dünyada kaç farklı su molekülü var. İşte birkaç tane su molekülü H_2O , T_2O , HDO , HTO , DTO ... Tabi bir de oksijenin O-16, O-17 ve O-18 izotopları var.

Bir bardak suda 18 değişik su molekülünün bulunacağını düşünmemiştiniz değil mi?

Kimyacılar bunları laboratuvarlarda üretebiliyorlar. Bunu da belirtmek gerek galiba. Suyun izotopları bazı farklılıklar gösterebiliyorlar. Bunlardan en hafif su O-16 izotopunun bulunduğu H_2O , en ağır da O-18 izotopunun bulunduğu T_2O . Tabi hepsinin de yoğunlukları, donma ve kaynama noktaları farklı. Bir bardak suda bile bu farklı su moleküllerini bulmak mümkün.

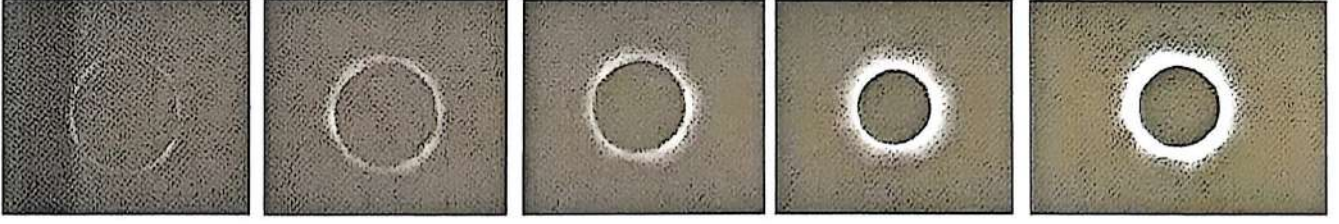
Doğadaki suların bileşimleri de birçok farklılık gösteriyor. Çeşme suyunun bir tonunda 150 gr D_2O varken, Pasifik Okyanusunun sularında 165 gr D_2O var. Buzullar ise nehirlere göre daha çok ağır su barındırıyor.

Doğada bu denli çok sayıda molekülleri olan başka bir kimyasal yok. Bunu da suyun ilginç özelliklerinden saymak gerek galiba.

On sekiz tane doğal su izotopu olduğunu söylemiştik. Ama son yıllarda bulunan H_4 , H_6 ile O_{14} , O_{15} , O_{19} , O_{20} 'yi hesaba katarsak suyun yüzden farklı izotopu olduğunu görüyoruz.

Yıllardır "ölümsüzlük" içkisini arayanlar boşa uğraşıyorlar. Bunca çeşitli suya ve suyun bu glüzimine rağmen başka içeceği ne gerek var!

GÜNEŞ AY'DAN KURTULUNCA...

Ayın gölgesi düşer güneşin önüne ilkin. Güneş ışığını göremeyiz bir süre. Gündüzün ortasında gece yaşanır. Önceleri insanlar korkardı güneş tutulmalarından. Bir ceza olduğunu düşünürlerdi. Sonra anladılar bunun bir ceza değil de bir doğa olayı olduğunu.

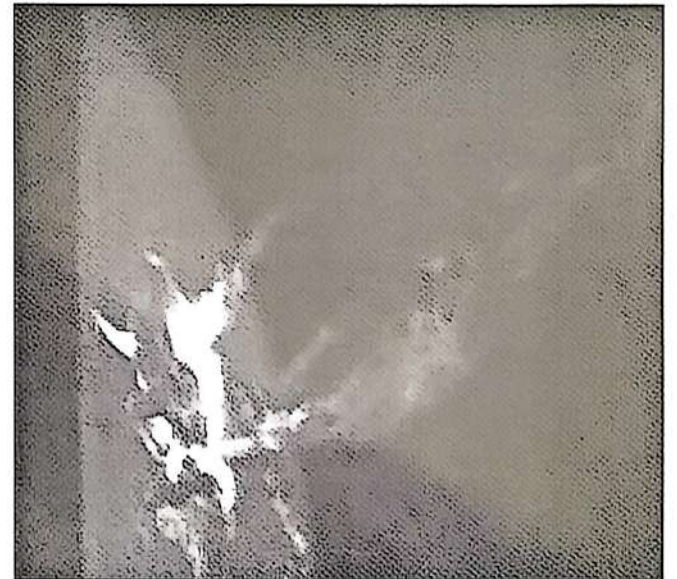
Sonra Güneş yırtmaya başlar önündeki gölgeleri.

Güneşin kızılığıdır bizi hayrete düşüren, sonra onun ulaşılmazlığı ve gizemi.

Güneşin üzerinde karadelikler vardır bir de. İnsanı yutuverecekmiş gibi görünen, ürküten...

Güneşin aktifliği değişkendir çoğu zaman. Şiddetli patlamalar bu yüzdendir zaten. Bu patlamaların insan üzerinde psikolojik etkileri olduğu söylene de kesin bir açıklama yapmak için henüz erken.

hande ezgi aydın

düşlence

Yol olmak için önce kimse olana dek eksilmelisin.
Ece Temelkuran

ithaf

bu çocuklara.küflenmiş rüyaların
satr aralarında nehir kenarlarında
eğilmiş su içerken saçlarının incelmış
uçlarını tutam tutam yosunlar
yeşerten.hani doğumdaş erikler daha
çiçek açmadan dalında rakı
masallarındaki fasıllarda sofralara
kavun kokulu ilk aşklar düşüren.hani
ellerindeki eksik çizgilerin mahiyeti ve
nihayeti ömrün kısalığına
adanmayan.asırlar süren masallar önce
şeytan kayalarındaki ayak izleriyle yola
koyulan.adları küçülüp de büyüüp de
kalmaya yazılan
o denlieski çok yeşil

çok yorgun çok eksik

çok unutulmuş oysa

Kabrinden çıktıkları vakit yola

kefenin kör karanlığında

marutlarla süslenen başlarını özgürlüğün koynuna yaslama

ve yaratılanın soyluluğuna inanmaktandı

o ateşe kafa tutmak

şimdi kim bilir hangi şehrin başında parlamakta

en aydın en yakın sormaya

“neden” diyerek yanan

yüzü isli duvarlara hapsolmayanlara

neden

ustura başına bilerken soruları

evapsızlığın tadını

acıının tuzuyla genzine yaslayan zamanlarında

ve kıvrımları damarlarına sığan

sabah üstü saçlarının

nefesinin buğusunda demlenen

kardeşlerinin iç savaşlarında

tam da o kahve kokulu uykusuzluk tağında

yol a çıkmalısın

ilk ne de son duraksız bu yolda

ne ilk ne de son bu durak

çünkü sordukça sen “neden”

eksilerek akacak

ağut

aslına tozunu toprağını kaybetmiş
sürgünleri yosun tutmuşlar kuzeyi dahi
gösteremediği günde-
doğusunda toprağın bir otel odasında
yanarken yataklar ve
Tanrı'nın kulları onun adına zehir içerken
alevler
ve gökten yağın küllerden
işte gün öylece güpegündüz söndüğünde
sürgünlerin ve vurgunların ortasında doğdun
sen.sonra teninin acısından adından başka
bilmediğin şehirlere sevdalanıp yataklara
düşün-yataklardan tenini acıtan şehirlerin
rüyalarıyla uyanmayı bekleyenlerin düştüğü
yollara sonra.

kavşaklarında hep süngüler hep paslı hep demir
kokusu küflü zindan

ama

yürümeliydin sen acının koynuna dek

yürümelisin de

düşlerini düşlenceye kavuşturmak için değil bu
sonsuzluk-

su gibi bitmeden eksilmek için

yanıp da kül olup da akıp da sus'm'amak çünkü
gidişatın

başındasın daha ve ulaşmak sonu değil asla.

sonunda ancak yol olmak olabilir aslında.

yağmurun gitmekle kalmak arasında

yolun teninde bıraktığı

izlerin en incesidir sızan damarlarına

güneyin gölgesi hasta bir soluğu dinlercesine

eğmişken yılmaz başını göğsüne

eksildiğin

çıktığın

taştığın

uğuruna mumlar yaktığın

gün gizden ötesine dokunmamışken daha

ve yarım bırakılmış yaşlar

doldurdukça

adresine ulaştırılmamış zarflarını hafızanın

şehre tutulmuşken sen

şehir tuttukça yosun dudaklı sahillerini

yorgun yeşil nehirlerle

kavun kokulu fasıllara

aslına mahkum uykulara

susuzluk

tadını mevsimde bulan sevimlere

zincirlenir ilmeklerin

tükenirsin

erken solmuş elleri düşerken toprağa çocukların

erikler çiçek açmadan daha

yollara düşen kirli araba camlarında

bulutlar eksilmez olunca susayınca “haraç”

ortasında

sen kalursın gitmekle kalmak arasında

dönemediğin düşlerini ardında bırak

yürüdükçe sen eksildikçe

sordukça

oldukça

haykırdıkça

yine yürüdükçe üstünden

tozları kalktıkça saçların

tadı karışıkça tadına toprağının

parmaklıkların düştükçe

ancak son durak

sen yandıkça

sonunda yol olunca

ULS'ZLİK

duygun fatih demirel

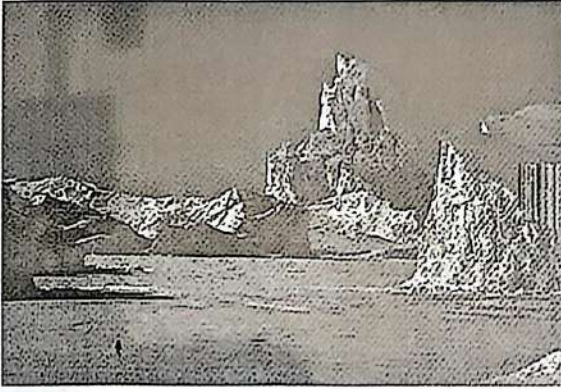
"Gerçek düşmandan sınırsız bir cesaret akar içinize"

Araya köprüler kurup aktardıkça iç, dışa olan özlemini, dış korkup kaçacaktır için yetiştirdiği katili görünce. Bu yüzden etle kaplı bir duvar engelliyor bu iki düşmanın savaşını.

Ah, ne yazık şairane sözlerimiz ki, biz burada kendimizi paralarken dışarıda bahar yaklaşıyor adım adım. Biz de kıştan kalma ıslak botlarımızla yetismeye çalışıyoruz dışarıya. Dikkat ettiyseniz bu yaklaşımlar içimizdeki biz ile dışarıyı arasındaki uçurumu büyütüyor.

Yeniden yükseliyor biz iç-dış söylemlerine sıkı sıkıya tutunmuşken.

Nesli tükenmiş canlılar bir bir ortaya çıkıyor, ama dinazorlar değil. Dinazorlar değil çünkü akla ilk gelen nesli tükenmiş canlılar onlar ve bu sayfada sıradanlığa yer yok; kanatlarımızı taktık, uçabildiğimiz kadar uçuyoruz.

Buzul çağı: "Çok soğuk" diyor kadın çıplak tenine bir avuç suyu amansızca döküveren adama. Ama adamın gözündeki alevi görünce buzul çağında olduğunu ve daha yeni yeni geliştirmeye başladıkları bu iletişim biçimiyle tekrar "soğuk" sözcüğünü kurarsa daha da üşüyeceğini anlıyor ve susuyor.

Dünya çok sessiz.

Bozkırın dört tarafı buzullarla kaplı, yüksek dağlar buzulların buraya girmesini engellemiş, böylece İç Asya adı uygun görülmüş bu kutlu topraklar için. Sessizliği yırtan şaman haykırıları susmuş bir bir ve insanların göçü başlamış. Ama birkaç parça kitabe çölün ortasında hala bekler.

Adalara dönüş: Ege'de kara yelkenliler ilerliyor bu sabah. Şarapla yaktıkları ölümler bırakmış arkalarında, kadınlara dönüyorlar. Prometheus, çaldığı ateş aman ne güzel işlerde

kullanılıyor! Kartalların parçaladığı ciğerinle kaldın mı bir başına? Buzları eritmişler artık, kadınlara dönüyorlar. Ah! Uzun siyah saçları rüzgarda uçuşuyor. Ter kokuyor kahkahaları, kadehleri Troyalıların kanlarıyla dolu. Getirin, getirin, hamdolsun içeriz. Değersizdir yalvarışları.

Ah! Paris, seçtiğin afetin yol açtığı yıkıma bak! Hatırlanmıyor halkının kahramanlıkları, İlyada'da sadece siz soyluların adı geçer. Oysa işçilerin, bakırcıların, nalbantların? Athena bile koruyamadı esmer halkların taşkınlığından seni. Geldiler ve gidiyorlar limanlarını yıktılar, devirdiler kazanları, tanrılardan çalınan ateşle talan ettiler şehrini. Ve bilinmiyor sana hizmet eden gözcülerin sevdaları. Çünkü onlara ateşi kullanmak değil zamanı geldiğinde ateşe atılmak öğretilmişti.

Troya, Dardanella, Çanakkale! Kayıp insanların senin. Toprakla örtülü tapınaklarındaki heykeller. Sen sessiz sedasız yanarken yükseliyordu çılgınlıkları taverna damlarında. Teker teker kaydedildi kitabelere. Evet insanların dillerini yazıya geçirmişlerdi artık ve Batı'nın takviminde bu yeni bir günün başlangıcı olmuştu. Çünkü zaman kavramı bulunmuştu ve insanlar guguklu saat teknolojisine henüz erişememişlerse de kum tanelerinden biliyorlardı akıp giden yaşamlarını.

Böylece ölüm de bir sorun olmuştu geçmişte yaşayan ünlüler için. Her ne kadar zamanı bulmuş olsalar da henüz önemini pek kavrayamamışlardı anlaşılan, tarihleri not etme alışkanlığını edinemedişlerdi. Yani kronolojinin doğuşu daha sonraki yüzyıllara rastlıyor. Durum böyle olunca da çağımız insanı belirsizlikler içinde bulunuyordu. Şöyle ki; geçmişteki ünlülerin doğum ve ölüm tarihleri için ancak soru işaretini kullanabiliyorlardı kitaplarında; ama yine de bu noktalama iminin var olduğuna şükrediyorlardı ve onu bulan bilge şahsiyetin ruhu her dakika övülüyordu. Artık bilinmeyen yaşamlara soru işareti konuluyor ve kalem uçlarına hapsediliyordu gördükleri.

Ya geçmişin sıradan insanları? Ne yazık ki onlara ruhları bitmek tükenmek bilmeyen yolculuklarına son veremiyor. Çünkü hiçbir kitapta bahsedilmez onların öykülerinden ve içinde değerli eşyalarıyla fresk bezeli duvarları olan lahitleri yoktur onların

Yozgat'ın Türbeleri: Anadolu'nun birçok yerinde bulunan türbeler çoğunlukla sadece yöre insanlarının ilgisi ile sınırlı kalmış. Yani Aydın'ın insanı bilmez Yozgat'taki çelebilerin mezarlarını. Sembolik mezar odalarını dıştan sivri kemer silmeli üçer dikdörtgen pencere aydınlatır. Ama ışığı yetmez günün. Esas mezar odasına dört basamaklı merdiven ile inemez. Yapı içlerinde ve dışlarında başka süslemeye rastlanmaz. Gördüğünüz gibi iç ve dış arasında bocalayan insan, eşitlik kavramıyla bu ikilemden kurtulmaya çalışmıştır. Bunca çalışma da evliyalarla savaşçıların ve sur diplerinde bekleşen köylülerin adlarını hatırlamayı olanaksız kılmıştır ama gözden uzak oldukları için mutlular belki de. Yani efendim, onlar acı ile geçirdikleri bir ömrün ardından tarih kitaplarında yer alamamanın keyfini sürmekte!

Çitlembik

Didem ÖZ

Anılmayı hak eden

Aynur Ve Burçin öğretmenlere

Beyaz, soğuk demektir. Bir savaşı verilecek Ağrı'nın eteklerinde...
Karlar altında kayıp uzanırken ova, yolu kendiliğinden bulmak gibi
tıpkı Donmuş dallar, esen rüzgarıda iki ipek saçlıya çiçek açar, çekingen.
Ey Ağrı!

Savur beyazından kara tahtalara söyle gördüklerini!

Sessizlik bir yelkovan gibi dönüyor çevrende. İssizlikleri dilimlere bölüyor
gezinin şarkısı. Şarkı türkü nafiye, büyük sıcağın gerek şimdi sessiz sınıfa; ne geniş
yakalı mantolar ne de sera ılıkliği,nda düşlele yıkular... Bir öğreti vardı alev
bulunmuş minik eli kavrayışında. Öğretilecek şeyler vardı daha, Ölümünden korkarçasına
bir cesaret ve özveri, ölümle lades tutuşurcasına. "Kandıramazsın, aklımda!" Arkada kalan ana, dünyasını sürmemiş kızına mı yanar, kızının
arkasına kaldığına mı? Gurur... Bir kırık gülüşte ümitsiz hatırlar. Ürperen, çıplak yaralara havanın değmesi gibi acıtır yitici can. Düşün
vardır sönemizde. Her şey hazar, gelinliği Ağrı'dan daha beyaz. Ama uyumalı önce, şöyle bir dinlenmeli taze gelin. Beklemek zordu bekleyenlere.
Geniş zamanlar unutulmuştu hep. "Çirkindi dar vakitlerde bir sevgiyi söylemek" "Bekleyenler bıkamaz beklemekten. Gel gelelim, sıfır çarpı yalnızlık
şimdi, toplanan hepsini:

"Gittin gideli ben deli divaneye döndüm.

Gelmezsen eğer bil ki sana doymadan öldüm.

Oksadığın ellere solgun yüzünü gömdüm.

Gelmezsen eğer bil ki sana doymadan öldüm"

Geride tam kürek keniklerinin kavunucu bir peneplen gibi uzandığı yerde, kanatlarından geçen elektriği duyanıyor mu
insan? Öyle mi ya deyiş geçmek... "Bu dünya için koşunları takınman gülünç." "Daha çok acıyacağına benzer o zaman gelin annesinin yarısı.

Meydan vermemek adına incinmelere, olur gider demeden, teyellenmeli yaşamın kenarlarına önce, peşi sıra ödev bilmeli bizcil
davranmayı. Yarına güzellik kuruntıları serpmeli bugünden yadigar.

...aynı bu şirin eflatun binada uğruna savaşanlar gibi. Kısacık zamanlara sığdırdığımız ümit dolu gülüşlerimiz gibi
tıpkı. Öğrendiklerimiz yaşam için; eller sırtımızda hissettiğimiz...

İşte bu yüzden zor, çok zor güdüvermek.

"Söğüt ağacı güzeldir,

ancak trenimiz

Son istasyona vardığı zaman

Ben dere olmayı

Söğüt olmaya

Tercih ederim."

Üçüncü kısı da uğurladım sayılır ev sahibi gibi. Önce o gütsün istedim. Şensizyesiz yakalandığım yağmurlarına sitem ettiğim için beni
affetsün diye. Veter ki, acemiliğin saf muttuluklarının başlayan kısın ağır renkleri ortasında iyice sevinli göründüğü sahneleri bana bıraksın diye
giderken. İçini tka basa dolduran kaynak daha ilk kelimedede taşacağına benzeyordu; susakaldım son yağmuru. Sesini çıkarmadım, damlalar

suyurdu yeşilini ağacının. Tazecik kabuğuna sarıldı narın çamın. Okula giderken, soldan
üçüncü, nasıl da büktü boynunu... Arkasındaki marul bahçesine kötü örnek olmamak için
ezile büzüle...

Sıcacık okulumuzun tuğlalarına katıksız ve yatıştırıcı turuncuların vuran akşamın
insanı büyüleyen şürlüne rağmen, akşam serinliği duru bir çam kokusuyla bu eşsiz tablonun
hareketsizliğini yavaş yavaş bozar ve biz için fidanlarla, kendi ellerimizle süslediğimiz
toprağa bakmaya cesaret edemedi bavulları sırtlanır, sessizce gideriz. Kize bizdenliğimizi
gösteren aynalar tozlanmadıkça özlemekten usanmanı bu bahçeyi.

Small beden A.F.C. tişörtünü hala dolduramam da, en güzel ödevleri yanına
alıyorum giderken. En şirin, en parlak boyalarını kullanacağım ve iyi niyetli gözlerin
alacısını sığdıracağımı beyaz önlüğümün içine.

Geleceğin savaşçılarını rahat uyusun, gelin annesinin yarısı acımasın diye...

Gülümsetmek adına tüm özverileri...

Hep, hem de hep, güne bakmaya söz.

Ama, bir dakika, unutmadan

Bir şey isteyeceğim.

"Beni uzanın uzun sevin, olmaz mı?"

çitlembik

*Vurulup tertemiz ahımdan, uzanmış yatıyor,
Bir hilâl uğruna, ya Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten cedad inerek öpse o pak alını değer.*

Mehmet Akif

GÜL YAPRAKLARI

Koray KOCAMAZ

Biri karşımda durmuş süngüsünü parlatıyordu. Süngü güneşin altında bir gümüş gibiydi. Başka biri ise geldiği yerlerin ne kadar güzel olduğundan bahsediyordu. Ve oradaki sevdiği kızıdan, yavuklusundan. Onun siyah saçlarını, iri gözlerini, insanın aklını başından alan gülüşünü resmediyordu adeta. Savaşta sonra onunla evleneceğine dair yemin ediyordu. Yanındakine onun da bir sevdiği olup olmadığını sordu. Ama yanındaki onu duymamış gibiydi. Tüfeğini yağlayıp, nişan alıyordu. Sonra birden 'ben şehit olacağım' dedi. Öteki 'Ben evimde ölmeyi yeğelerim' dedi. Ben de dayanamayıp 'ölmekle şehit olmanın ne farkı var' diye sordum. İkisi de birden bana döndüler. Gözlerinde şaşkınlığın ifadesi vardı. Herhalde karşılarında 15 yaşında bir çocuğu görmeyi ummuyorlardı. Aralarında biraz konuştuktan sonra, biri 'şehit olduğunda avuçların gül yaprağıyla dolar' dedi.

Geliyorlar! Bu ses herkesin üstünde şok etkisi yaptı. Gözler bir an için irileşti. Herkes parıltılı gözlerle boğaza bakmaya başladı. Sonra birden bir gemi görüldü uzaklarda. Aniden bir rüzgar çarptı yüzüme. Sert ve soğuk. Herkesin dudakları kıpırdıyordu. Sessiz söylenen dualar bir zaman sonra bağırlara dönüştü. Herkesin kalbi top atışlarıyla atıyordu. Top atışları ise hiç durmuyordu.

Hücum! Bu sesle herkes kendine geldi. Ve koşmaya başladık, taylor gibi. Adımlar kalbimden hızlı atıyordu. Rüzgar daha sert ve anlamlı, 'gel gitme' diyordu sanki. Tüylerim diken diken olmuş. İleride düşmanı görür gibi oluyorum. Ama silahım yok ki vurayım. Birden göğsümde bir acı hissettim. Elimle yokladım göğsümü. Sonra ellerime baktım. Gül yaprakları...

SESSİZ ÖZGÜRLÜKLER

Şükran AKBAY

Ayçiçeği güneşe aşık olunca, gülmekten kırılmış tüm çiçekler. Sen güneşi asla yakalayamazsın. O yıldızların en büyüğüdür, gökyüzündeki tahtından bir an olsun ayrılmaz demişler. Ama ayçiçeği vazgeçmemiş sevdasından. Sürekli güneşi kovalamış. Hem de güneşin sıcaklığıyla kavrulma bahasına. Sonunda güneş de fark etmiş ayçiçeğini. Tüketmiş ayçiçeğinin bütün karanlığını.

Oysa sen hep karanlıkta kalmayı seçtin. Karanlıklar sessiz özgürlüğümün barınağıdır dedin. Her şeyi olduğu gibi görmek mutsuzluk getiriyordu. Kargaşalar, hayaller sana mutluluk getiren zararsız şekerlerdi.

Ama sen de biliyordun söylediklerinin doğru olmadığını. Karanlıkta yitirdiğin çok şey vardı. Belki de yitirdiklerini sandıkların aslında senin ceplerindeydi ama sen fark edememiştin. Karanlıkta ayağına takılan, eline bulaşanlar ise unutmak, yok etmek için çabaladıklarını.

Kaç farklı hayatı birlikte yaşadın farkında mısın? İsteyip yapamadıkların, isteyip yaptıkların, dün yapıp bugün pişman olduklarınla nasıl çırpınıp durduğunu fark ediyor musun? Bu sınırlı hayatı tüketmek için koşturup dururken kaç farklı ayak izi bıraktığına dikkat ediyor musun? Peki bu ayak izlerinin hangilerini görebiliyorsun?

Hepsi yok olmuş sanki değil mi?

Artık evini, yer yüzünün düzenini, çevrenle gördüğün, görmediğin her şeyle ilişkini öğrenmek için yolunu çizmelisin. Yoksa yaptıkların da yapacakların da yitip gidecek. Benliğin zamanla birlikte silinip giden ömrünle tükenecek, hatta ömrün sonlanmadan yok olup gidecek. Hep aynı yerlerde dolaşıp duracaksın. Ömrünü tükettiğin yerlerin farkında olamayacaksın hiçbir zaman.

Güneş bana da doğacak diyorsun. Ama güneş dolanıp gelene kadar, senin yerini başka nesil alacak. Kendi yıldızını bulup ışıktırmalısın karanlığını.

Bir yıldız bulamadıysan, bir kıvılcım olmalısın. Ama ateşle buluşmadan yok olanlardan değil. Etrafını aydınlatanlardan.

Belki böylece ellerinde yapış yapış isteksizliklerin uzaklaşır senden. Ceplerinde bulursun aradıklarını. Bir sürü karmaşadan ibaret olsa da ayak izlerin, görünür olur görünür olur artık yaşadığın şehir.

TOPRAĞIN BÜYÜSÜ, GÜNEŞİN DOĞUŞU

Ayşegül GELMİŞ

Yüzünde derin izler vardı adamın. Omzuna dökülen uzun saçları, sonra kara gözleri ve uzun yüzü. Sanatçı titizliğiyle yaptığı çömlekleri onlar birer sanat eseriymiş aslında-içine kattığı yüreği ve 'Anadolu' sevdası... Kızılırmak'ın coşkunluğu da eklenince bu sanata, ortaya çıkan sonuçlar şaşırtırdı insanı. İçinde derin izler bırakırdı çoğu zaman. Çok eskilerden gelen bir kokuyu duyardın, sonra gizemli bir sesi.

Adamın yüzünde derin izler vardı ya, bu onun yaşadıklarındandı. Hitit atalarına benziyordu biraz. Uzun yüzü ve omzuna düşen saçları bunun göstergesiydi. (Hititler böyle olurdu çünkü. Derin anlamlar taşırlardı yüzlerinde.) Savaşçıların yüzündeki o anlaşılmasız sakinlik, sert bir ifadenin yanında biraz da hüznün vardı gözlerinde. Bu topraklarda yaşayanlar savaşçı olurdu hem de yiğit ve mert...

Hititler savaşmayı bildiği kadar barışı da bilirdi. Yüzlerinde sert bir ifade olsa da, aslında onlar umut doluydu. Tüm insanlarda olduğu kadar sevgi taşırlardı kalplerinde. Savaşlar olur biterdi, birçok insan ölürdü bir 'hiç' uğruna. Kimse aklına getirmezdi barış yapmak gerektiğini. Savaşçı karakterlerine rağmen ilk 'barış' antlaşmasını yapanlardı Hititler. Tarihe bu şekilde yazdıracaklardı adlarını: "Hititler tarihte bilinen ilk yazılı antlaşmayı yapan topluluktur."

Adama ilk bakışta duyulan sıcaklık bundandı belki de.

Sonra verimli Anadolu topraklarında, Kızılırmak'ın suladığı topraklarda yani; Frigyalılar yaşardı. Onlar toprağa ve doğaya çok önem verirdi. Toprak ayrı bir sevdandı onlar için. Toprak hayatlarıydı çünkü. Önemi biliyorlardı toprağın, yeşilin de. Adam da biliyordu bunu. Yaptığı çömleklerle işliyordu sevdasını.

Kimseye söylemese de, aralarındaki o gizliliği fark etmişti uzun bir süre önce. Yeşillikler arasındaki atölyesi de anlatıyordu gizemli adamın tutkusunu. Toprak cömertti. Hoyratça davransa da insanoğlu, o döker nimetlerini kucagından.

Cömert toprak...

Frigyalılar toprakla ilgili suçlara ağır cezalar verirdi. Toprağa tutkuları acı verirdi böyle zamanlarda. Sonraları sevgileri bir tanrıça oldu, Kibele adını aldı. Bolluk, bereket olsun diye.

Adam düşündü derin derin, şimdi de ağaçları kesenlere ceza vermeli mi? Atalarının toprağa verdiği bu önemi sonrakiler de verebilecek miydi? Bir cevapsız soru daha eklendi. Bir soru işareti daha yüzüne. Daha çok soru vardı cevaplanmayı bekleyen. Yüzünde birçok iz vardı bilmediklerine dair. Ya da cevap alamadığı çok soru olmalıydı.

Sonra devam etti çömleklerini yapmaya. Akşam olmak üzere. Güneş ışığından yararlanmak gerek. Toprakla uğraşmaktan taşlaşmış eli, ona hiç de kötü görünmüyordu. Sevdiği şeyleri yapmanın verdiği huzurla parlıyordu gözleri.

Sahi, sen de yaşayabilecek miydin "gelecek günlerde" sevdiğin şeyleri yapmanın mutluluğunu. Bir soru daha! Sorular çoğalmakta.

Geniş omuzlu adamın Anadolu'da yaşamış çok farklı uygarlıklardan ataları da vardı. Uygarlıkların isimleri farklı olsa da, onlar hep Anadolu toprağında yaşamışlardı. Hep Kızılırmak'ın suyunu içmişlerdi, onun suyuyla sulamışlardı topraklarını.

Anadolu'da güneş her mevsim aynı doğardı. Onlar her sabah bıkmadan doğan, "aynı" güneş altında yaşamışlardı. Yıllar farklı olsa da, tarihler farklı olsa da. Biz aşabilmeliydik çağları. Çağlar mı engel koyacaktı hislere!

Uzun saçlı adam, meraklı gözlerle bakan insanları anlamıyordu. Şaşkın gözler, bu adamın, mağara duvarlarındaki o "eski insanlar" a ne kadar çok benzediğini tartışıyor. Adam şaşırmıyordu bu benzerliğe. Mağara duvarlarındaki eski insanlar gibi düşünüyordu birçok konuda. Hâlâ aynı toprağı işliyor, sonra her sabah aynı güneşe açıyordu perdesini. Bunda şaşıracak ne vardı ki? Hâlâ içimizde o insanlara ait bir şeyler taşıyamaz mıydık? Sonra bizler de sevecek miydik ağaçları? Anadolu'nun sert rüzgarları bizim yüzümüzde de o sert ifadeyi bırakmış olmaz mıydı mesela?

Güneş hep doğacaktı adını bildiğimiz, bilmediğimiz topraklara. Çömlekçi adam, yaşadığı yerin yüzünde bıraktığı izler dikkat çekecekti hep. Toprağı işlerken, ya da güneşin doğuşunu izlerken hissettiklerini, yüzyıllar önce başkalarının yaşadığını biliyordu çünkü. Yüzündeki yaşam izleri, bu topraklardaki savaşları, ardından yapılan barış antlaşmalarını, ölenleri, yaşam için mücadeleleri anlatacaktı. İnsan, ne kadar büyük işler yapıyordu aslında. Kardeşini öldüren Kabillerin olduğu yerde, Habiller de olacaktı. Sonra gece masalları aydınlatacaktı karanlıkları güneş doğana dek. Hem de bin bir tane.

Adam, bırakırken son çömleğini bir kenara, her gün içinde bulunduğu duygulardan şöyle bir sıyrılıp, "bugünkü" hayatına geri döndü. Bugünü yaşamının zamanıydı artık. Her aynaya baktığında, sonra incelediğinde yüz hatlarını dikkatlice, yeniden aklına gelecekti tüm bunlar. Ne kadar geliştiğine hayret etse de insanlığın, sonrakilerin halinin ne olacağını merak etmekten alamadı kendini.

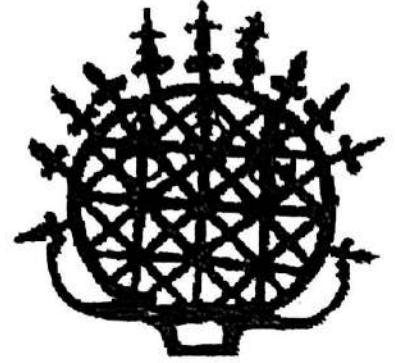
Onlar da taşıyacak mıydı yaşadığı toprakların izlerini. Yoksa bu efsane, silik bir iz olarak mı kalacaktı onların yüzlerinde?

Nehirler akmalıydı Kızılırmak coşkunluğunda. Asırlar geçse de kabartmalıydı yüreğinin köşesinde kalmışları. Toprağa ve güneşe eşlik etmeliydi. Aldırmadan. Rüzgar, uçuştursun yaprakları.

Bazen şehre başkaldırmak gerek galiba.

Güneş yine doğuyor. Karmaşık düşüncelerle dolu olanlar var ismini bilmediğim yerlerde. Yine de toprağı sevdıyla işlemenin zamanı. Hadi kalk, toprağa ve güneşe bak biraz.

İçinde bir şeyler kapırdıyor mu eskilerden kalmış ve "derinler" den gelen?...

Kesik kesik yağan yağmur pek de yabancı değil şehrin. Ama benim yağmurla pek aram yok. Sadece ben değil, bizim bütün akraba eş dost uzak durur ıslanmaktan. Tahmin ettiğiniz gibi gayet asil bir aileye üyeyim, ta Lidyalılara dayanır soyumuz.

Dünyaya nasıl geldiğimi hatırlamıyorum zaten daha sonra anlatan da olmadı. Ama etrafımda olup bitenleri farketmeye başladığım ilk günlerimi, yerleri parlak karolarla döşeli bir salonda geçirmiştım. O zamanlar benim gibi bu işte daha yeni olanlarla birbirimize hep destek olurduk. Ayrılmazdık pek, tomar tomar dolaşırdık. Ama çabuk sıkılmıştım bu dünyadan. Bond çantanın aralığından görünen renkli bir dünyaydı benim istediğim.

10 Mart 1992

Ve istediğim gün geldi. Yaşlı teyzem üç aylığını cüzdanına yerleştirirken nasıl da ayırmıştı beni bir kenara. Cüzdandakilerin en gıcırıydım, diğer paralar gelir giderdi ama bana dokunulmazdı. Çünkü benim bir statüm, ulvî bir görevim vardı: KEFEN PARASI.

4 Nisan 1994

bugün nasıl olduysa uzatılıverdim ufak çocuğun eline. Tanıdık görünmüştü oğlan, evet cüzdandaki resimdeki çocuğu bu. Şu insanlar da bir garip, torun lafını duydu mu gözleri bir şey görmez oluyor. Gülsuyu kokusu sinmiş işlemeli mendiller geride kalmıştı artık. Yeni mekanım gömlek cebiydi. Bilyeler pantolonun cebine, sapan da arka cebe. Anneannemin karşısında masam masum bakan gözler şimdi bakkalda kız kaçırınlar, füzeler, çatapatlar karşısında fıldır fıldır dönüyordu.

24 Temmuz 1999

Yazar kasada baş köşeye konulmamıştım bu kez. Benden daha bol sıfırlılar gelmişti artık. Başta üzülmeydim değil bozulmadım değil, ama zamanla alıştım. Elden ele geçtikçe mikrop kaptım, mikrop saçtım. Şu an sahip olduğum yüksek hepatit riskini de yılların tecrübesine borçluyum. Yıprandım, kirlendim. Üstümdeki siyah boya otogardaki boyacı çocuktan hatıra kaldı. Gözleri de en az elleri kadar karaydı çocuğun. İlk başta kızmıştım ama bu yeni karalınlı görüntüme de alışmıştım. Sadece Atatürk'ün bir yanağında kirli sakal var gibi duruyordu. Ee tabi bu da ayrı bir hava katmıştı.

10 Ekim 2001

Üzerimdeki entelektüel yazıların hikayesi çok ilginç. Bu seferki maceralarım bir edebiyat öğretmeniyle ilgili. İsmi neydi ya? Sık sık unuttur, unuttuğunu bulur, bulduğunu unuttur, unuttuğunu unutana kadar da arardı. Hatırlamak için eline yazdıkları silinince, paranın üstüne yazma gibi kalıcı bir çözüm buldu. Bununla da yetinmeyip dizeler sığdırdı layıma köşeme. Onunla da ayrılığımız çok zamansız oldu. Beni hüzünlü bir sonbahar sabahı o kar kahvesinde unuttu gitti.

Rüzgara bıraktım kendimi. Tam da yalnızlığın o acıtan tadını yaşayacağım derken garsonun eli uzandı hızlı bir hareketle. Bahış bulmanın ışıltısı vardı gözlerinde. Ona bahış olmadığımı anlatmaya çalıştım, ama duymadı bile. Birkaç defa kaçmayı denedim, kurtulamadım. Yediği iki tabak kuru fasulyeden sonra rahatlamamın bedeli olarak o kurtuldu benden tuvaletçide.

8 Aralık 2001

Benim gibi koku filan almıyorsanız tuvalet aslında o kadar da kötü değil. Zaten ben kolonyanın yanındaydım. Bütün gün sesi gıdıklanan bir adamı dinleyip geleni izlemek hareketli hayatımda aradığım da beklediğim molaydı. Küçük cam bölmeden içeri çeşit çeşit el uzanır; kimi çatlamış bol nasırlı, kimi manikürlü pek narin. Şöhretini yitirmiş tüm yıldızlar gibi benim de içim buruktu. Bne de teselliyi kolonya ile sesi gıdıklanan adamda buldum. Minik radyodan çıkan namelerle kendimi avuttum.

"Severek ayrılalım

Aşka hasret kalalım

Eğer mutlu olursak ah

Yeniden barışalım, yeniden barışalım."

17 Aralık 2001

Şu zalim dünya bana bunu bile çok gördü. Bir hafta önce birkaç genç, tuvaletçinin önünü kesip de adama bıçak çekince ben de tuvaletlere veda ettim. Gençlerden biri daha sonra vicdan azabına dayanamayıp paranın büyük bir kısmını yedikten sonra, bizi camiye bağışladı. Hani paralar toplanır da yeni yapılacak camiye tuğla alınır ya, işte o hesap.

29 Şubat 2004

Gel zaman git zaman parça parça, lime lime oldum. Ama dışarıya hiç belli etmedim, asaletimden ödün vermedim. Artık insanlar da pek dürüst, önceden benim için kavga çıkardı, şimdi yerde görseler almıyorlar.

Hişt, ben kime söylüyorum? Yoksa sen beni dinlemiyor musun?

"Şuradan bir öğrenci alır mısınız?"

"Dur ne oluyor ya. Sen kim oluyorsun da L 11663692'yi buruşturup öne uzatıyorsunuz? Siz beni ne sandınız, ben 14 Ocak 1970 tarih ve 1211 sayılı kanuna göre çıkarıldım."

İşte, yine kimse duymadı. İnsanlar sadece beni değil, birbirini bile duymuyor. Şoför gece çalışmanın huzursuzluğu içinde. Yolcuların hepsi aynı kümenin kopuk elemanları. İşte, en arkadaki kadın çocuğunu susturmaya çalışıyor. Homurdanan adamsa ters ters çocuğa bakıyor. Daha demin beni terk edense bir öğrenciydi. ÖSS midir ne karın ağrısıdır bir derdi var garibanın.

"Aa, L 11663692 gözlerime inanamıyorum. Bu ne tesadüf?"

"Ee, dünya küçük. 179731484 uzun zamandır görüşemiyorduk, nerelerdesim?"

"Bir dilencinin elindeydin. Hazine bonosu mu, likit fon mu alsam diye karar veremiyordun. Hazine bonosunda karar kılınca bütün bozuklukları elden çıkardı."

"Ha öyle mi, ben de tedavülden kalkıyorsunuz diye duymuştım."

"Elalemin ağzı torba değil ki büzesin. Hortumcuların eline düşesiceler, kara paralar ne olacak! Şoför de radyonun sesini niye açtı şimdi. Ne güzel konuşuyorduk."

"Severek ayrılalım

Aşka hasret kalalım

Eğer mutlu olursak ah..."

Ben bünce bir yerden hatırlıyorum. Bir dakika, neydi bu ya?

"Yeniden barışalım ah

Yeniden barışalım."

ASLINDA TAKVİMİN BİR YAPRAĞINI OLUŞTURUR ŞİİR...

"Gün gelir bir gün
Başka bir mevsim, başka bir takvim, başka bir ilişki
O eski ağrı
Ansızın geri teper
Dilerim geri teper. Yoksa gerçekten
Bitmişsinizdir." (M. Mungan)

Rüya görüyordu insan gecelerde. Bu yüzden önemliydi gün kelimesi. Gün kelimesine sığdırmaya çalışıyordu gece görüşlerini. Çünkü gerçek hayatta üzerindeki baskılar engel oluyordu gerçekte içinden geçenleri dışa vurmasına. Hal böyle olunca gün şiirleri yazdık. Takvimler yarattık ilkçağdan geleceğin dalgalarına.

"Gün doğuşunda kutsal bir ışın
Alev alev başını kaldırıken: aşağılardaki her göz
Yepyeni ortaya çıkan bu görünümü saygı durur.
Bu kutsal yüceliğin hizmetindedir bakışlar." (W. Shakespeare)

Zamanın her kesitinde kendisini geri çekiyordu ozanlar, ya da geri itiliyorlardı. Gündüzün onlardan bir şeyler çaldığını düşünüyorlardı. Çünkü okunan her dizenin arkasından çok hoşlanmış gibi görünüp içlerinden kıs kıs gülmek adetleri olmuştu insanların. O zaman şöyle seslendi ozanlar:

"günlerdeydik
ve gecelerde dolu dizgin! dolu dizgin!
Koşumları yitirdik..." (Y. Odabaşı)

Oysa günü anlamlandırmak değil midir sanatçının görevi? Gizli kapaklı odalar arkasında oluşturulan seslenişleri çekinmeden sunmak değil midir? Herkesin gördüğü ama aktarmaya korktuğu habuslar anlatılmamış mıdır mitlerde?

"En güzel deniz
henüz gidilmemiş olanıdır
En güzel çocuk,
henüz büyümedi
En güzel günlerimiz
henüz yaşamadıklarımız
Ve sana söylemek istediğim en güzel söz
henüz söylememiş olduğum sözdür." (N. Hikmet)

İşte görüyorsun ya dostum: bitmedi umudu gecenin, hala sabahları bekliyor. Güzel sözler bekliyor kulaklarımız, susamış dudaklarımız selamlara hasret. Hala söylemediyse en güzel sözlerimizi uykusuz kaldığımız karanlıklara yeni aydınlıklar ulaştırmamız gerek.

"Benim söylemek için çırpındığım gecelerde,
Siz yoktunuz." (Özdemir Asaf)

Dizeleriyle suçlanıyorduk bazen de. Laie Müldür'ün de dediği gibi suçluluk duyuyorsak suçluyduk ama bu günlere küsmemizi gerektirmezdi. Çünkü hata yapmak insana özgüydü ve özür dilemek asaletimizden bir şey kaybettirmezdi. Zaten anıyorduk ya ozanların sözlerini, uygun yerlerde aklımıza gelip bizi kurtarıyorlardı ya yaşamın tepeleri arasında, ilk bakışta arkalarında olmasak da üstlendikleri vazifenin yüceliğine saygımız sonsuzdu.

...
sonra... sonra, unutulacağı bir gün
derin bir yorgunluk kalacak yerimizde" (Küçük İskender)

dese de Küçük İskender, unutulur mu hiç yazdıkları uğruna, akıllarından geçenler uğruna, ölenler? Ne kadar zaman geçerse geçsin unutulur mu dilimizi yükseltme çabaları Tanzimat Şairlerinin? Ya da Çanakkale'de düşerken Mehmetler bir bir, Anadolu yaylalarından yükselirken ağırdar, halkı bilinçlendirmek için rüyalarını dile getirenler nasıl unutulur?

...
Bembeyaz gece çiçeklerine
Sabahla düşüyor bir damla yağ.

Ve bir deniz hücumu halinde
Gün doğuyor şehrin üzerine" (Orhan Veli)

Çevirdiğin yapraklarını yaşamın, okudukça huzuru hissediyorsanız yüreğinizde, siz de deneyin elinizde kalemi almayı. "Hay hay efendim" seslerini duyar gibi oluyorum ben de. Kara bulutlara dikiyorum gözlerimi. Çünkü bilirim ki gecenin "güne" ulaşma arzusundan doğar şiirin en güzel: çaresizliğin umuda olan aşkından doğar.

AFL YAZAR

Tolstoy, ünlü romanı Anna Karenina'da acı bir sonla karşımıza çıkıyor. Ancak bizler onlarca sayfa sonra yaptığı bir çok kötü davranışa rağmen Anna'yı kendimize yakın hissettik. Ama Tolstoy'un gözünde Anna intihar etmeliydi. Belki o da çok üzülmişti o sahneyi yazarken belki de romanın bu kadar uzun olmasının nedeni Anna'dan erken bir ayrılığı önlemektir.

Ya Tolstoy'un yerinde siz olsaydınız ne yapardınız? Beş arkadaşımız ve bir öğretmenimiz intihar sahnesini baştan yazdılar. İşte altı paragrafta altı farklı Anna...

Eylem KUDAY

Yasak aşkı, oğlu ve kocası arasında kalan Anna Karenina Rusya'nın soğuk gecelerinde toplanıp dans eden sosyetenin ve içindeki ahlaki kadının baskılarına dayanamayıp Moskova dışındaki bir tren istasyonunda yaşamının en önemli kararlarından birini vermek üzeredir. Ölmek zamanı, yaşamak zamanı.

"Trenin gölgesine, traversleri örten, kömürle karışık kuma bakarak oraya diye geçirdi içinden.. 'Tam orta yerine. Hem onun cezasını vermiş olacağım, hem de her şeyden de kendimden de kurtulacağım.'

Ortası tam önüne gelen birinci vagonun önüne atmak istedi kendini, ama kolundan çıkarmak istediği çantası oyaladı onu. Çantayı çıkardığında da geç olmuştu; tekerleklerin orta yeri geçmişti önünden. Öteki vagonu bellemek gerekti. Anna, suya dalarken her zaman duyduğuna benzer bir duyguya kapıldı, haç çıkardı. Haç çıkarırken yaptığı bildik kol hareketi ruhunda bir sürü kızlık ve çocukluk hatırasını canlandırdı; onun için her şeyi örten karanlık bir anda dağıldı, hayatı geçmişte kalan aydınlık sevinçleriyle geldi gözlerinin önüne. Ama Anna, yaklaşımda olan ikinci vagonun tekerleklerinden ayıramıyordu gözlerini."

Bir yanda aslında hiç yaşamamış olmayı istedikleri, diğer yandaysa bırakmak istemedikleri. Oğlunu bir türlü unutamıyor, kocasına yaptıklarıyla aklından hiç çıkmıyordu. Sabaha karşı yanı sarhoş eve dönüşleri, dans etmekten şişmiş ayakları... Dost davetleri adı altında düzenlenen yemeklerde, masum bir gülümseyişin altında, yalnız gözlerle paylaşılan kozlar... Artık bitmeliydi, yoksa kaçış mıydı bu yalnızca? Ama vagon gittikçe yaklaşıyordu...(Eylem)

Hayır, korkmuyordu yaklaşmasından ölümün. Tüm isteği bu değil miydi? Çalın taşları ayaklarının altından kayarken, kendi de kayıp gitmek istiyordu buralardan. Kulakları sağır eden trenin sesini duymadan, kendinden hiç olmadığı kadar emin attı minik topuklu ayakkabısını öne... Çok da az kalmıştı üstelik.. " Hanımefendi çok dalgındınız, Tanrı sizi korudu, az kalsın... Çok şükür çok!" orta yaşlı bir adam işte böyle düşünmenin sevinciyle uzaklaşırken, Anna'nın aklından geçenlerden habersizdi. (Özge)

Her şey nasıl gelmişti bu hale? Tren raylarının soğukluğunda, boş gözlerle acıların dindirmeyi, kendini feda ederek toplumun kara leke olarak adlandırdığı aşkını, o uğruna ölümü bile göze aldığı hayallerini bir kenara itip, nasıl bu kadar yakındı ölümüne? Bitecekti, her şey... Kaçamak bakışlarda, habersiz kaçışlarda mı son bulmalıydı, tam mutluluğu yakalamışken... Bir damla yaş, son bir umut dondu kaldı gözlerinde, trenin feryatları giderek yaklaşıyordu...(Selnaz)

Aşk, şefkat, ihanet üçgeninde gitti geldi. Yüreğinin en değerli köşesinde taşıdığı oğlu, hayatı paylaştığı kocası ve biricik aşkı... Rüzgarın önündeki yaprak gibi dağıldı düşünceleri... Hayır düşünemiyordu. Ölmek en iyisi galiba diye düşündü. Evet, evet

ölmek en iyisi. Ayaklarına takılan şeyin ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Trenin düdüğüne sevgili oğlunun "Hayır, anneciğim gitme!" diyen sesi karıştı....(Ahmet KARAMAN)

Perdelenmiş gözlerinde beliren karartılar, yüzünü uyuşturan kar tanelerinden başka bir şey değildi. Parçalanmış duyguları, bomboş raylara tanıdık simalar atıyordu. Etrafına bakındı ama kimse yoktu. Çirkindi, zor karar üstlenmek. Düşüremek istemeden, belki de en güzeli hangi kalabalığa yürüdüğünü bilmediği gizemli trene atlayıp kaçmak buralardan. Ve uyumak... Hep uyumak... Uykular güzeldi çünkü; çünkü olmazsa olmazıydı oğlu rüyalarının. (Didem)

Yavaşça raylara inen basamaktan atladı. 'Bir sağa iki sola' Sevgiliyle yaptığı dansları (düşünden) yüksek salonlarda. Avizelerden yayılan ışığı düşündü. Bir adım ileri. 'Ah Tanrım ben ne yaptım' dedi. Sonra istemsizce bir gülümseme yayıldı dudaklarına. Onu bu haliyle bulmalıydılar: Hep gülümseyen kadın, güçlü, güzel Anna. Trenin sesi istasyonda bağırانların sesini bastırıyordu. 'Kont Alexsey'in genç kansı' 'Ah oğlum affet beni' kelimelerini dudaklarında hapsetmek zorunda kaldı. Vücudunu saran ani titremeye birlikte esmer saçları yayıldı raylara. Soğuk bedenine yaklaşanlara hala gülümsüyordu yarım kalmış hikayelerin eksik kadını. (Fatih)

İşte bu bizim istasyon sahnemiz. Tolstoy'un yazdıkları öyle etkilemiş ki bizleri; Anna'ya ölümü seçti arkadaşlarımız. Ve Tolstoy'un Anna'ya hazırladığı son:

Tekerleklerin orta yeri tam önüne geldiği anda kormızı çantasını yere attı. Anna, başına omuzlarının arasına çekip ellerini üzerine vagonun altına attı kendini, hemen kalkmak istiyor gibi yumuşak bir hareketle düştü dizlerinin üzerine.Yapbğundan o anda dehşete düştü."Neredeyim? Ne yapıyorum? Niçin?" Kalkmak, kendini geri atmak istedi Anna, ama kocaman, acımasız bir şey çarptı başına, sırtüstü devirdi onu. Bu kocaman şey karşısında güçsüzlüğünü bir anda anlayıp "Tanrım, affet bütün yaptıklarımı!" diye mınıldandı. Düşünde gördüğü ufak tefek adam, kendi kendine konuşarak demirle bir şeyler yapıyordu. Işığında endişelerle, kötülüklerle dolu, kitabı okuduğu mum bir anda her zamankinden daha bir parladı, şimdiye kadar Anna için karanlıkta olan her şeyi aydınlattı, sonra titredi ışığı, sönmeye başladı ve ebediyen söndü.

Artık bu dergide ne yapacağım, nasıl devam ettiririm bu sayfayı; bana bu iş devredenlerin yüzünü kara çıkartır mıyım telaşının yerini çoktan, bırakmanın hüznü kapladı bile. Benden sonrakilerle bütünleşmiş, yepyeni fikirler yaratma uğraşı içindeyiz.

Alnımızdan bu dergi için akan son ter damlaları da tükenmek üzere. Artık yeni yüzler "merhaba" diyecek bu dergiye.Yeni yüzleri hepimizi güldürdüğü gibi güldürmen dileğiyle...Yüzü hep güne bakanlar için; elveda günebakan!

RAFE?

Ne Okuyor?

Bilimin Arka Yüzü- A. Berry-Tübitak Yayınları

Bilimin ve bilim adamlarının bazen hayat kurtaran, bazen de insanları komik durumlara sürükleyebilecek düşüncelerle dolu olduğunu hepimiz biliriz. Bu kitapta da bilim adamlarının baş ağrılarından; bazı sahtekarların, insanların dolandırmasına; ortalığı karıştıran olaylardan; acı bilim kayıplarına kadar çeşitli konular bulabilirsiniz.

K. Burak KEVRAN

Çit- Doris Pilkington

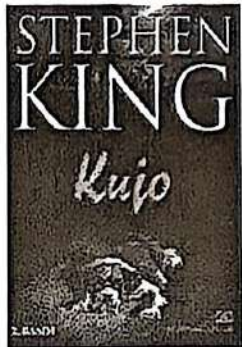
Tarih kitaplarının hemen hemen her sayfasında özgürlük mücadelesi vardır. Ona sahipken değerini bilemediğimiz özgürlüğün mücadelesi.

Özgürlük göz göre göre uçup gidiyorsa ellerimizden, işte o zaman başlayacaktır asıl savaş. Özgürlük savaşı... Elindekileri hiçe sayacağın, sonunun özgürlükle bitmesini isteyeceğin bir savaş.

Yazar Avustralyalı üç küçük kızın bağımsızlık için verdiği savaşı anlatıyor. 1931 yılında Avustralya hükümetinin isteği üzerine siyah Aborjin çocukları Avrupalı ailelerin yanına köle olarak verilmeye zorlanırlar. Köle olarak verilen çocuklar arasında Molly, Molly'nin kuzeni Daisy ve Gracia da vardır. Aborjinlere kendi benliklerini unutturmak için, Avrupalılar ellerinden geleni yaparlar. Kendi dillerini konuşmaları yasaklanacaktır. Sefalet ve pislik içindeki dört duvar arasında... Sert yataklar, demir parmaklıklar, rutubet... Bir süre sonra adaletsiz yaşama ortamı üç kızı kaçırmaya zorlar. Evin yolunu bulmak için 2000 km'lik tavşan geçirmeyen çiti takip etmek zorundadırlar. Açlık ve sefalet içindeki bu yolculuğun sonu her şeye değecektir. Çünkü özgürlük yolun sonunda karşılarına çıkacaktır.

Özgürlük değeri her şeye, sarılmak gerekti ona. Sonra hiçe saymak engelleri...

Gizem ÇAKIROZ

Kujo-Stephen King

Sevimli bir köpeğin acı dolu faciası... Stephen King' in gerilim romanlarından biri olan "Kujo" da, yazar bir köpeğin vahşetini anlatmış okuyuculara. Her şey bir yarasanın Kujo'yu ısırmasıyla başlar. Ve Kujo kuduz bir canavara dönüşür. Bir ısırıkla yaşamı değişen Kujo ve mahsur bir anneyle çocuğunun saatlerce arabada Kujo yüzünden esir kalışı. Sık sık gerilimli sahneler yer verilen bu kitapta, bir kuduz vahşeti karşısındaki çaresizliği başarıyla anlatmış yazar. Okurken heyecanınızın doruğa erişeceği, bir solukta okuyacağınız bir roman.

heyecanınızın doruğa erişeceği, bir solukta okuyacağınız bir roman.

Alev ÖZAYDIN

Sabiha TEZCAN
Ayşegül GELMİŞ

günü gününe...

...yaşanan kitaplar vardır bir de. Her sayfa bir ışıktır hayatların birinde. Yazılanlar kitapta yaşasın diye değil, yaşandığı için yazılmıştır. İçten, sadece dert ortağı bulmak için belki de. Yazılanların en içtenidir günlükler aslında.

Günler geçerken, ilerlerken zaman bir dost ihtiyacını karşılar günlükler. İlginç olsa da ya da sıradan geçse de yaşamlar, günlükler aynasıdır insanların. İçtendir, yoktur hiçbir amacı.

Gün bitince, yalnız kalınca gecenin sessizliğiyle birlikte içini dökmek istersin birilerine. Gece ortak olmayınca dertlerine, işte bir dost orada bekliyor seni. Bir de yoldaşın kalem.

Anlatmaya çalışmak boşa kendi cümlelerimizi. Yaşamak istiyorsan öldükten sonra da- Anna Frank gibi saklamalısın kendi yaşamından parçaları.

Bir yazarın sözüyle anlatmak gerek galiba:

"Artık çalışarak yazı yazmak çok güç. Tümceleri geldiği gibi bırakacağım sanırım. Ayıklama, gözden geçirme yok.

Bunlar sabah notları. Belki bir kitap, belki bir kitaba bölüm olur..."

Mehmet Fuat

Her Gün Biraz Daha Yakın

Irwin Yalom

Stanford Üniversitesi'nde görevli Dr. Irwin Yalom ve hastalarından biri olan 23 yaşındaki Ginny' nin tuttuğu, terapiler sonrasında yazılmış günlüklerden oluşmuş bir kitap.

Doktor Irwin Yalom hastası Ginny'ye tedavi ücretini seanslar sonrası raporlar yazarak ödemesini şart koşar. Bu yüzden Ginny için günlük yazmak bir zorunluluk halini alır. Ginny korkularını, yaşadıklarını günlük şeklinde yazarken diğer taraftan Dr. Yalom da haftalık görüşmelerde gözlemlerini yazar. 6 ayda bir bu raporları birbirlerine verme konusunda anlaşır.

Profesörün eşi olan edebiyat profesörü Marilyn Yalom' un bu ilginç günlük yazılarının yayınlanabilir bir edebiyat eseri olduğunu farketmesiyle bu özel yazıların kitap haline gelme aşaması da başlamış olur.

Terapi sırasında konuşulmayan, anlatılmayan yorumlar, fikirler doktor ve hastasının kaleminden farklı bakış açılarıyla anlatılıyor.

Kitabın başında hasta ve doktorun yazdığı bir "önsöz", sonunda da aynı şekilde yazılmış bir "sonsöz" bulunuyor. Bu da seanslar sonrasında aşılacak engellere, kaydedilen gelişmelere ışık tutuluyor.

Özel izlenimlerin kaydı, psikolojik bir tedavinin anlatımı olduğundan günlük şeklinde yazılmış bu kitap, bir

bakıma aynı kategoride yazılan diğer kitaplardan farklılık gösteriyor.

Psikolojiyle ilgilenenler için ufuk açıcı bir kitap.

Mavi Saçlı Kız-Burçak Çerezcioğlu

Yaşam ile ölüm arasındaki çizginin çok inceldiği zamanları anlatan bir kitap. Yitirmeye yakın, can yakıcı bir hayat.

Burçak Çerezcioğlu lösemi hastalığından öldüğünde henüz 16 yaşındaydı. Genç yaşına rağmen cesaretin, umutsuzluğun gerçek anlamını öğrenmişti. O, aslında yaşamın ta kendisini acı bir şekilde tanıdı.

Elinize ilk aldığınızda bir genç kızın günlüğünden öte gitmiyor bu kitap. Burçak, tuttuğu günlükte hasta olacağından habersiz sevinçlerini, hayallerini içten bir dille anlatıyor. "Kendi"ni anlatıyor. Sonra birden değişiyor hayatı. Hasta olduğunu öğreniyor.

Ama yine yazmaya devam ediyor.

İlerleyen sayfalarda genç kızın maviye tutkusunu öğreniyorsunuz. Mavi umut demekti onun için. Anlıyorsunuz. Saçlarıyla maviyi de götürüyor zaten ölüme.

Kitapta kısa bir yaşamın kederini, güzelliğini, acısını okuyorsunuz. Her şeye rağmen savaşmak gerektiğini de... Sonra daha sıkı sarılıyorsunuz elinizdekilere. İyi ya da kötü, hayatı yaşamının önemi vurguluyor çünkü bu kitap.

Kitabın sonundaki ekte, Burçak'ın bir sabah uyanmadığını okuyorsunuz. Farklı bir ağızdan yazılmış bir yazıyı yani. Burçak'ın günlüğüne başka yazılar girmiş. Girmek zorunda kalmış. Genç kız bu kitabı en kötü anlarda yaşama sevincini yitirmeyenlere adıyor bir bakıma.

Sonra gözleriniz doluyor bir babanın kızına yazdığı birkaç dizeyle:

*Sabahları
Hasta uyanmanı istiyorum
Hastaysan eğer
Yaşıyorsun demektir.*

Anna Frank'ın Hatıra Defteri

Anna Frank

Anna Frank, genç bir Yahudi kıızıydı. Onlara yapılan soykırımların acı sonuçlarına katlanmıştı genç yaşına rağmen. Yüreği içine sığmadığında kendini sokaklara atamamanın acısını çıkarmıştı boş sayfalarda, Beyaz sayfalara içini dökmüştü. Hayallerini anlatmıştı onlara, korkularını ve umutlarını. Bir topluluğun dili olmuştu ayrıca yaşadığı çağda.

Yapılanlar bir oyun değildi, sonra 2 yıl bir bodrum katında yaşamak... Bu hiç kolay değildi. Her gün ölüme biraz daha yaklaşmak, anlam veremediğin sebeplerden dolayı acı dolu günler yaşamak... Hepsini incitiyordu bu genç Yahudi kızının kalbini. Her gün biraz daha kapanıyordu içine.

Ama tüm bunlara rağmen Anna Frank yazacaktı. Unutacaktı yaşadığı acıları. Bir insanın, başka bir insana

nedensiz yere yaptığı "soykırımı" anlatacaktı günlük sayfalarıyla. Daha sonrakiler aynı hataya düşmesin diye. Ve daha fazla insan ölmesin diye.

İşte günlüğünün sayfalarına yazdığı bu sözler anlatıyordu Anna Frank'ın asıl amacını "Öldükten sonra da yaşamak istiyorum."

Öldükten sonra yaşamının tek şartı güzel eserler bırakmaktır. O, biliyordu bunu.

Mavi Oktav Defterleri - Franz Kafka

Kafka'nın ölümünden sonra bulunan sekiz mavi oktav defterlerinin derlenmesiyle oluşturulmuş bu kitap. Yazarın, yaşama dair pek çok notuna rastlayabiliriz bu sayfalarda. Yazar, aforizmalarını günah, ıstırap, umut ve doğru yol üzerine yazmıştır. Kendiyle yüzleşmiştir çoğu zaman. İnançları irdelemiş; dostlarını biriktirmiş. Kısaca sayfalara çok şey katmış, can vermiş, gün vermiş.

Franz Kafka, kendince pek çok anlam yüklemiş günlere. Galiba bunu en iyi yazarın cümleleriyle anlatabiliriz:

"Gün sağırdır, ancak sağırılar için yankılanır"

Oma - Engin Noyan

Bu kitap, yazarın annesinin tuttuğu günlükler, evraklar, resimlerden oluşturulmuş bir kitap. (Oma da Almanca da anneanne yerine kullanılan bir kelime. Kitaba isim buradan esinlenerek verilmiş.)

Kitap, Almanyalı bir kadının (yazarın annesini) bir Türk'le evlenmesi sırasında yaşadığı zorlukları, kendi ülkesinden ve ailesinden uzakta yaşadığı korkuları anlatıyor açık bir dille. Genç kadının yeni bir kültürle tanışması, başka bir ülkede, sevdiği adam uğruna ayakta kalma mücadelesi yansıtıyor.

Yazar, günlük tutmanın, önemli evrak ve eşyaları saklamanın önemini vurguluyor. Çünkü tüm bunlar gelecekteki insanlara bir yol gösterici olacak, karanlık

tarihlerin de aydınlanmasını sağlayacak.

Bunu en iyi yazarın cümleleriyle anlatabiliriz galiba. "İnsan, ancak kendisiyle hesaplaşırsa insan olur. Ve bir toplumun, bir dönemin gerçek tarihi ancak kendisiyle hesaplaşan insanların yazdıklarıyla belgelenir".

Bazı insanların hayatı bir romandır. Hepimiz biliriz bunu. Ama çoğumuzun bilmediği bir şey var. Bir roman kadar ilginç olmasa da her insanın hayatı, her hayat küçük bir hikayedir aslında.

KİTAPLAR DENİZ OLSA,

Kısa bir ara:

"...Bir başıma dikâldim pencerenin önüne. Pencere çerçevesine sığıldığı kadarıyla şehre, şehirlere sevgiyle, muhabbetle baktım; Rüya'yı barındırması muhtemel olan her şehre. Yaşayanların ve ölümlerin ortak şehirlerine. Öteki şehirlerine."

Yücel Balku'nun Cevşen adlı öyküsünün sonu böyle. Sevgili Balku, senin şehri adlandırmak şimdi öyle garip ki. Bir itirafı bulunayım: Hayalet Gemi'de yayımlanan sadece 'Balku' imzalı öyküleri okuduğumda bir mahlas sanmıştım. Bu yazı senin için Balku; bir başka sefere senin öykülerin ve geride bıraktığın iki kitabı anlatacağım. Şimdi bir başka tayfa var kağıttan gemimizde Murat Gülsoy, sen de çok iyi biliyorsun onu, hatta kardeşim diyorsun diyorsun telefonda, dostum...

Şundan eminim, Türk Edebiyatı iyi bir öykücüsünü kaybetti.

—Çok üzgünüz, hepimiz; diyor MG. İsmi yazmayı sevmiyor, MG imzasını yazdığı her öykü, mektup ve makalenin altına düşüyor.

Son kitabınızla başlayayım. Hani bana ipucu vermiştiniz, 'Melezleme' nin alıntı olduğuna dair. Hep şunu merak etmişimdir: Kitapların yazım süreçleri nasıldır, ne kadar sürer, insanın bünyesinde ve beyinde neler değişir? Nasıl aklınıza geldi; bu alıntılarla başlayan ve tesadüflerle keneşlenmiş roman? Derinden ya da bana göre 'damardan' biten bu kitabın süreci nasıldı? Çünkü ilk romanınız. Bundan sonra 'ufukta ne var, roman, öykü ya da yeni bir dergi?

>Bir kitabın nasıl yazıldığı hem yazarına hem de kitaba göre değişir. Roman yazmak benim için daha tek parçalı ve yoğun ve de zevkli bir süreçti. Bir soru, bir mesele ile başlıyorum kimi zaman (her zaman değil, bazen kendiliğinden çıkan rüya gibi doğan öyküler de oluyor). Örneğin romana 'günahlar zaman aşımına uğrar mı?' gibi bir soru ve Cevdet Bey'in hikayesi ile başlamıştım. Alemler'de süreklilik meselesi vardı. Şimdi üzerinde çalıştığım romanın kalbinde de bir soru var: İnsan nedir? Ne kadar akıldır? Aklın ne kadar beyindir? Gibi sorular... Şimdi bu soruları tartışabileceğim bir hikaye üzerinde çalışıyorum. Gündemimde bu roman var. Ama belki araya başka kitaplar girebilir. Henüz bitmemiş metinler üzerine konuşmak yaratma sürecini çok kötü yönde etkilediği için fazla bir şey söyleyemiyorum.

Aslında Hayalet Gemi'de ve altzine'de yazdığınız öyküleri bir omurgada birleştirmek sizi roman kurgusuna yakın kalıyordu ama; başka bir şey diyeceğim. Sizin öyküleriniz bana göre romanların özünü taşıyor. Bunu en çok Sevgi Soysal'ın Yenişehir'de Bir Öğle Vakti'ni okuyunca anlamıştım. Sanırım Hayalet Gemi'nin Para temalı sayıydı ve öykünüz Elden Ele. Paranın değiştiği parmaklara, yaşantılara, kamerayı yöneltmiş gibiydi kullandığınız teknik. Bakkaldan adama, oğluna vs... Ama insanların fotoğrafını çekiyordunuz bu öyküde. Çok benzeri bu romanda da vardı; romanın her bölümü sizde bir paragrafta karşılıklı geliyordu gibiydi.

>Doğru. Benim de aklımda Yenişehir'de Bir Öğle Vakti vardı zaten. Ama o romandan farklı olarak (romanda hikayenin kahramanlar arasında yer değiştirmesinin belirgin bir nedeni yoktur, biçimsel bir denemeydi) ben bunu paranın dolaşımı ile üst üste getirerek yeni bir şey yapmaya çalışmıştım.

Çok da güzel olmuştu o öykü. Ve bence ayrı bir yeri var Gülsoy Hikayeciliği'nde. Cemil Kavukçu "Baskalarının Rüyaları" Peter Handke; bu iki yazarı okudunuz mu bilmiyorum ama ikisinin bir ortak noktası var: kurguları. İki dünya anlatılır. Yazarın 'gerçek' dünyası ve anlatılan öykülerin dünyası. Ortaya sizin de iki öykü kitabınızda yaptığınız süreklilik kavramı ortaya çıkıyor. Bu duruma ne diyorsunuz, bu eski bir teknik mi? Ya da gerçekten hoş bir etki bıraktığı için sık kullanılan bir üslup mu? Ya da tamamen bir tesadüf?

> Kavukçu'yu okudum. Evet, kurgulama biçimi olarak bana yakın duruyor. Bu yeni bir teknik olmamakla birlikte metakurmaca (metafiction) denilen bir anlatım biçimini çağırıyor. Metakurmaca'da esas olan metnin kendisinin metin olduğunun farkına varması ve vardırmasıdır. Bugünlerde kimi eleştirmenler bu tekniği postmodernliğin göstergesi olarak tanıyor. Ama postmodernlik ayrı bir tartışma konusu.

DÜNDEN YAZAR *franz kafka*

Yaşamı ve eserleriyle kendisini ortaya koymuş bir yazar. Beş uzun nişanlılık süreci; içini kemiren bir verem, sigorta şirketindeki yıllar; onun edebi anlamda ilerlemesini engellесе de Kafka, 'kafka'dan başka birinin yazamayacağı eserler bırakmıştır ardında. Çoğu da ölümünden sonra arkadaşlarının çabasıyla derlenmiş, kitap haline getirilmiş ve basılmıştır. Hayatı baştan kaybetmeye hazır biridir Kafka. İletişimsizliğin ve her gün yaşadığı insanların arasında hep bir şeyler yazarak, karalayarak ayakta durur.

Kitaplarının baskahramanlarını isimlendirirken hep K. yı kullanır (Şato'da Kadastrocu K.) 1904'te ilk eseri, Bir Savaşın Tarihi'ni yazar. Dava, Şato ve Çin Seddi en önemli kitaplarındandır. Aforizmaları ve tuttuğu defterlerle de edebiyat dünyasını karıştıran 'küçük karga' öykülerinde de oldukça başarılıdır. Soğukkanlı, abartılı bir anlatım hemen hemen her öyküsüne sinmiştir, "...Ben surlüstü yıkılırken, onun tüm çukurları dolduran, tüm kıyılardan geçen kanımın içinde kartıluşssuz boğulup gittiğini görerek rahatladım." (Akbaba sf:18) İronizmi çok sever ayrıca. Bir paragrafta onca şey anlatır. Açlık Şampiyonu adlı öyküsünde kafesi gerçek kafes, yaşadığımız yer, insan bedeni, çevre şartları (bunlar sadece benim bulabildiklerim) olarak düşünürsek öykü her seferinde baştan yazılıyor ve eksiksiz bambaşka bir öykü çıkıyor karşımıza. Ne zeka dedirtecek kadar dile hakim Kafka. Şimdilerde bir çok yazar Kafkaesk bir yazın tutturuyor da öyle iğreti duruyor cümleleri kağıtta. Sanatların gölgesine ihtiyaç duymadan yalın yazmak görüldüğü gibi kolay değil ne yazık ki. Çok az kişi başarıyor bunu. Melezleme öyküsünü lütfen okuyun; çünkü tüm bunlar hayada kalacak, ben ne desem, kırk sayfa da yazsam Kafka için boşuna. Bıçak keskinliğindeki metinleri okurken dilinizin kesik kesik olduğunu hissedeceksiniz çünkü.

KAPTANI MURAT OLSA...

Ben müzik, edebiyat, resim ve plastik sanatları içine düşünüyorum. Sevdiğim şarkıların ritimlerini dikkate alarak öykü yazdığım, tabii öykü denebilir mi bilmiyorum adına(?), ya da kliplerini beğenmeyip kafamda senaryolarını canlandırdığım çok olmuştur. Sizin uslubunuzu Penguen ekibinden Ersin Karabulut'un çizimlerine benzetiyorum. Soru: soruya getireceğin dinlediğiniz müzik tarzı nedir? Diğer sanat dallarıyla ilişkiniz ne ölçüde?

> Bir süre resim yapmıştım. Sinema izliyorum. Müzik dinliyorum (dünya müziği, jazz, klasik, trip hop). Portishead ve Massive Attack son dönem en özgün bulduğum gruplar. Cesera Evora ruhunu senlendiriyor örneğin. Bir dönemse Eleni Karandriu ile kararırdım.

Bilim adamı kimliğinize gelmek istiyorum. Elektrik Elektronik mezunu olmak hem de Boğaziçi'de öğretim görevlisi olarak çalışmanız. Ama merak ediyorum, bilimle edebiyat aynı kolda taşınır mı? Siz edebiyatla ki sizin yaratımınız kişisellikten çıkıp bir çok dergi çıkarma, radyo programlarına da dönüşmekte. Nasıl oluyor bu?

> Her şeyi yapabilirsiniz. Yaptığınız işi ciddiye alırsanız başkaları da alır. Tabii merak ve heyecan hep ayakta tutan şeylere yöneliyorum. Bu da beni diri tutuyor. En fena şey 'ben artık oldum' demek. Kendini bir şey sanıyor derler ya... İşte o durumdan söz ediyorum. İnsanı gerileten bir şey. Hep öğrenci olmak en güzeli...

Kendinizi, Murat Gülsoy'u nasıl yarattınız?

> Bu soruya nasıl yanıt verilir bilmiyorum. Belki yukarıdaki cevabımda gizlidir cevabı.

İronik metinleri ve zeka oyunlarını seviyorsunuz. Sayısalcı olmanızın bir yararı mı? Sözcüklerle oynarken sonradan karşıma çıkacak 'gerçeklerin' iplerini gerçekten çok iyi tutuyorsunuz elinizde ve ortaya ağız açık bir okur, bir 'tesadüfler' zinciri ve akıp giden bir metin çıkıyor. Bir de şöyle bir özelliği var öykülerinizin. Sema Kaygusuz hikayelerini de çok sever, okurum. Ama yeri ve zamanı vardır. Her zaman bünyem kaldırmıyor; ama okuyunca çok da doyuyorum. Oysa sizin öykülerinizi ne zaman elime alsam bitirmeden bırakamıyorum kitabı, hani şöyle göz atayım, diyemiyorum. Nasıl bir sihir bu?

> İnsanları sayısal ve sözel diye ayırmak bugüne özgü bir durum. Buna hiç bir zaman inanmadım. İnsanlar arasındaki zeka farkına da... Sadece ilgiyi ve enerjiyi yönlendirmek meselesi. Bir de işleyen demir hadisesi. Bazı atasözleri doğrudur. Akıcılık yazdıklarında önemsedim bir özelliktir. Anlaşılır ve akıcı metinler yazmak isterim. Yazdıklarımı yüksek sesle okurum. Dinlerim. İlk kez duyuyormuş gibi anlamaya çalışırım. Basit olmaya çalışırım. Nasıl düşündüğümü, algıladığımı, sevdiğimi incelerim; başkalarının da öyle olduklarını varsayarak yazarım. İnsanın elindeki tek örnek kendisi oluyor.

Kahramanlarınızın çoğunda hayatın bir köşesinde bekleyen, uzaktan seyreden yaşamı, içine dönük ve hep bir şeylerin eksikliğinden yakınan karakterler buluyorum. Bir hayat kadının dilinden bir öykü okuyabilecek miyiz mesela sizden, ya da başka bir karakter... Şunu iddia etmiyorum, yazarla kahramanı birbirine benzer. Kalem ve kağıtla buluşan insanın çok farklı bir dünyaya açıldığını; kendisinde taşıdığı ama belki kendisinin bile bilmediği karakterleri döktüğünü biliyorum. Yani siz o genele hakim olan karakteriniz demiyecğim de neden hep bu karakter?

> Bir hayat kadınının gözünden elbette yazabilirim. Herkesin ve her şeyin gözünden yazmak mümkündür. Ancak bunu neden yaptığınızı önemlidir. Ben marifet sergilemek için yazmıyorum. Dedim ya beni heyecanlandıran şeyleri kovalıyorum. Belki bir gün öyle bir hikaye heyecanlandırır beni...

Teşekkürler Murat Gülsoy... Onca işinin arasında bana vakit ayırdığın, seminer metinlerini kitaplaştırmak yerine sorularına cevap verdiğin için. Ve öykülerinin için, galiba en önemlisi bu.

BUGÜNDEN YAZAR murat gülsoy

Kendini Kafka'ya yakın hissedilen bir yazar. 1967 İstanbul doğumlu. Mühendislik ve Psikoloji eğitimi gördü. Boğaziçi Üniversitesinde öğretim üyesi olarak çalışıyor. 1992-2002 yılları arasında... dergisini yayına hazırlayan editörlerden biri olarak çalıştı. 2000 yılından bu yana elektronik yayınevleri... editörlerinden. 2000 yılı Sait Faik Hikaye Armağanı, Bu Kitabı Çalın adlı kitabına verildi. (MG'nin web sayfasından alınmıştır.) Hiç çekinmeden söylüyor, "Evet, Kafka'dan etkileniyorum ama bu değişiyor. Mesela son romanımda Yusuf Atılgan'ın çok izi var." O da bazı karakterlerine isim koymuyor, fantastik edebiyatın tohumlarını atıyor öykülerinin içine. Sonları genelde trajik oluyor ama öyle alıştığımız türden değil. Gözünüzü kapattığınızda bile hâlâ okuyor oluyorsunuz son cümleleri beyninizden. Öyle etkiliyeci bir dil. Hayalet Gemi'nin Mektup temalı 67. sayısında 'sato' adlı öyküsüyle bir gönderme yapıyor K'ya. Ama bana ve MG'ye sorarsınız "Kendi Üstüne Kapanan Köle" şu ana kadar Kafkaesk bir üslubun en iyi oturduğu öyküsü. İkinci bir Kafka olmaz, diyorum ve MG kenti yaratımlarıyla bunu da herkese gösteriyor. Daha çok genç bir yazar olarak ileride çok iyi eserlerin altına imza atacağını şimdiden her okuruna gösteriyor. Bu Kitabı Çalın, Alemelerin Sürekliliği ve Diğer Hikayeler, Birbir Gece Mektupları başlıca öykü kitapları ve yeni romanı Bu Filmin Kötü Adamı Benim. Bence Alemelerin Sürekliliği ve diğer hikayeler daha uzun bir süre gölgesi aşlamayacak kadar başarılı bir eser. Ama o hep en son yazdıklarının en iyisi olduğunu düşünüyor. Zaten bu da yaratıcılığın ve kendini tekrarlamamanın göstergesi değil mi? Neden "Uçan Hollandalı" diyorum köşenizin adı? Çünkü Franz Liszt'in operasındaki asil hikaye ve geminin kaptanının adı. Hayalet Gemi'nin ekonomik nedenlerle kapatılması ne kötü diyorum. Bu sefer MG susuyor Cemal Süreya konuşuyor:

"Dergi gibidir benim hayatım, o yüzden ölmem, batarım." Çok güzel ya! Sanki bir dergiye verilecek en güzel imgeydi "gemi"...

CAPI KAZANI

15. Sayıdan Devam

Can BENLİOĞLU

(Ramu kaderinin çizdiği yoldan sapmamak için evinden ayrılmıştı. Bu yolda yürürken kendini bir insan kasabasının bir hanında buldu. Burada kendi gerçeğiyle yüzleşti...)

Bölüm 2: BAŞLANGIÇLAR

Pencereden içeri giren ılık sonbahar havası tülün üzerinde birkaç saniye oyalandıktan sonra bütün odayı sardı. Amacı odaya bir canlılık getirmektir, sonbaharın cansızlığının ve hüznünün tersine. Bütün canlıları uyandırmak istiyordu o yüzden şiddetini biraz daha arttırdı. Artık kalk diyordu, git artık vaktin geldi. Ama hala büyük bir şefkatle söylüyordu bunu. Tıpkı bir annenin oğlunu uyandırması gibi. Fakat bütün bu duygular acı bir çığlığın arkasında önce dondu ve sonra titreyerek kayboldu. Ramu hala sağ olduğunu anlayana kadar beş altı saniye geçmişti. Yine aynı rüyayı görmüştü. Bu handa altıncı sabahıydı ve soğuk terlerle sınısıklam olmadan uyanmadığı bir sabah yoktu. Her gün rüyayı biraz daha ayrıntılı görüyor ve içinde hissediyordu. Kızın yaşadığı ümitsizliği, acıyı ve korkuyu her gün biraz daha içinde hissediyordu. Bundan önceki rüyasında kızla ilk defa konuşmuştu. Adı Alake'ti. İnsan olduğunu söylemişti ama Ramu buna inanmıyordu daha doğrusu inanamıyordu. Daha önce insanlarla böyle büyük ve muhteşem bir güzelliği bağdaştıramamıştı. Adını ilk duyduğunda ona onurlandırdığı kadın kadar güzel bir isim demişti ve gerçekten öyleydi. Uzun siyah saçları beline kadar uzanıyordu. Esmer, kadife gibi yumuşak bir derisi vardı ve o gözleri... Bütün o kötülükleri yaşadığını, her acısını Ramu'ya anlatan ve Ramu'nun kalbine her bakışında derin yaralar açan o simsiyah gözler ölümle yaşam arasında kaç kere gidip geldiğini Ramu'nun kalbine kazıyordu. Rüyasında Ramu'ya söylediği son kelimeler kurtar beni olmuştu. Bundan başka hiçbir şey söylememişti ve Alake'i altıncı kez dipsiz bir kuyuya düşer gibi gözlerini kapatarak yere düşüşünü izledi. Tek bir farkla; bu sefer söylemek istediğini söylemiş olmanın ve ufak da olsa bir umudunun olduğunu bilerek.

Gözünden bir damla yaş geldi. O kadar umutsuzluğun ve hiçliğin arasında o insanın küçük bir umudu olmuştu. Bunun sebebi Ramu'ydu ama onun yani kurtarıcısının hiçbir umudu, sevinci olmadığını bilmek Alake'in o küçük sınıksız tutunduğu umudunu unufak edecekti.

Ramu kaldığı handaki hancıya parasını verirken biraz olsun mutlu görünüyordu. Dışarı çıktığında Ramu artık dinlenmiş ve yeni bir yolculuğa hazır görünüyordu. Yapmak istediklerini yapamayacağını biliyordu. Hiçbir umudu olmadan sadece Alake'in ona sunduğu küçük bir umutla bu yolculuğa çıkıyordu. Bir sonraki adımda onu neyin beklediğini, ne yapacağını bilmeden, sadece ona imkansız gibi gelen bu görevi yaparken ölmenin degeceğine inanarak çıkacaktı yolculuğuna.

Yüzünde hissettiği meltem onu bu düşüncelerden uyandırdı. Ramu çok şaşırılmıştı ama, sanki rüzgarda garip bir ses duymuştu. Biri ağlıyor gibiydi. Dur durak bilmeden hayatında hiç ağlamamışçasına gözyaşları dökülüyordu. Her damla her şeyi biraz daha kötüleştirceğine, daha aydınlık kılıyordu Ramu'nun kalbinin derinliklerinde. İşte o böyle attı ilk adımını destansı macerasına. Çoğu şeye başlarken olduğu gibi yine bilinçsizce ve umutsuzca bir adımdı.

O cılız meltem her şeye inat biraz daha esseydi sonbaharın büyüyle kendinden geçmiş bütün canlıları uyandırabilirdi. Ama bu uzun sürmeyecekti, doğadaki her canlı gibi sonbahara yenik düşecekti. Fakat bundan önce son bir kez daha estir ve Ramu'nun kulağına şu sözcükleri fısıldadı: 'Onu her düşündüğünde biraz daha güçlenecek. Sonunda sizi hiçbir zindan durduramayacak. Ama onu birkez dahi aklından çıkarırsan ikinizde kaybolacaksınız sadece dünyadaki bütün canlıları tek bir düşünceyle öldürdüğünüzü, onların katili olduğunuzu bilerek.'

YEDİSU'NUN KIYISINDA

Filiz ÖZÇELİK

Uzaktı geldiği yer,
 Yorgundu elleri rüzgarın.
 Uzun beyaz elbisesinin omuzlarından dökülen
 geceden kara saçlarına dokundu okşarcasına.
 Uzun ağır kirpiklerini kıpırdattı
 görmek için o güzel gözleri..
 Teni ölümsüzlük şarabından içmişçesine
 Meydan okuyordu yıllara.
 Aradan geçen elli asır hiç değmemişti zarif bedenine
 Gözlerinden başka.
 Dayandığı gümüş rengi ağaç
 Yapraklarını ona değmek istercesine aşağı sarkıtıyordu.
 Yavaşça doğruldu..
 Beyaz bir kuğudan daha zarıfçe attığı adımları
 sanki yere değmiyordu .
 Usul usul akan Yedisu'ya vardığında
 berrak suların üstünde biri daha vardı yanında .
 Bir fısıltı başladı yakut bahçede rüzgarın taşıdığı.
 Zamansız yağın yağmurun damlaları halka halka yayıldı,
 Begüm'ün yüzü yabancınkine karıştı Yedisu'da .
 Gizem dolu bir şarkının sözleri dökülmeye başladı dudaklarından.
 Karşı koymaksızın bu esarete girdi Manyas,
 Zaman bile vazgeçti akıp geçmekten .
 Gümüş ağacın dallarından ısıtılı periler indi
 ellerinde altından arplarıyla,
 Gümüşten flütlerini üfledi Manyas gençleri,
 Anka kuşları kondu zümrüt yüklü asmalar.
 Gökkuşağı kuruldu bir baştan bir başa
 Begüm'den yabancıya...
 Bir büyüdü bu
 bir asır hiç gitmeyecek üstlerinden.
 Tunga'ya yolunu şaşırmış bir ok isabet ettikten sonra
 Verdiği bir sözdü bu.
 Gözleri kuruyup tek damla daha akamayacak hale gelip de
 Yol yol izler belirince yanaklarında
 Üzüntüsü nefrete dönüştü kalbinin derinliklerinde.
 Manyas'ta hiç kimsenin yayından ok kınından kılıç çıkmayacaktı bir daha.
 Yedisu Nehri'nin kenarında başladı şarkısına
 Köpüklerin üstünde Tunga katıldı ona.
 Pembe bir bulut indi yavaşça,
 Bu sisin içine gömüldü bütün ada.
 Son bulduğu zaman şarkısı Begüm'ün
 Bulutla birlikte gittiler gün doğusunun ülkesine.
 Yöneltilmeden yaşamaya,
 Hilesiz kazanmaya,
 Çıkarırsız sevmeye başladı Manyas halkı.
 Bitkiler bir zamanlar unuttukları dili
 yeniden özgürce kullandı Begüm'üntopraklarında.
 Hiç silinmemesi için kulaklardan bu ezginin
 Yüzyılda bir kere geri dönüyordu
 Begüm yakut bahçeye
 Ve Tunga elini tutuyordu Yedisu'nun berrak suyunda;
 "Sönse güneş sonsuza kadar
 Kaçsa yıldızlar uzaklara
 Hep karanlık yüzünü dönse ay
 Bir yerlerde saklı büyüsi sevginin
 Anka kuşlarını çağırarak uzaklardan
 Arplarıyla ısıtılı periler inecek gümüş dallardan
 Ve gök rengi giysileri içinde Manyas gençleri
 Elllerinde flütleri
 Tunga'yı bekleyecek pembe bulutun içinde Begüm'le birlikte..."

ŞİİRİÇİ HATLAR

hEr pEncErEdE farklı bir coğrafya karşılıyor beni.

Her şeyin
girdabında
çünkü
coğrafya...

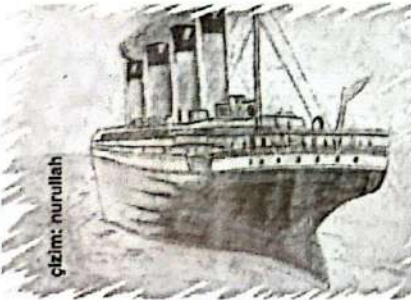
Aylin GÖKE

yarim_ekmek@mynet.com

Eski zaman seyyahları kervanlarla geçerlerken kentlerden, yolları süpüren atkısıyla ceket delik bir sokak delisi, ki deliler hep sokaklara özeldir, her sokağın bir delisi vardır; çöpleri toplar; yiyecekleri giyecekleri tek tek ayırır ama fark ettirmeden şehri de saklar çuvalında. İşte, diyorum, şu sokakta yatıp kalkan deli,

Sırtında bir geçmiş zaman gecesi taşıyor.

Gözlerimi kapıyorum, onu çuvalımı Bursa'ya doğru sürüklerken görmek istiyorum.

Müziğin ritminde seyyahların ayak sesleri İstanbul'un eski sokaklarında geçmişi adımlıyor.

"Sarayburnu'nu dönüp de süzülerek Haliç'e girdiğimizde bütün o güzellikler önümüzde açılırken şaşkınlık ve hayranlık duygusu üzerimize çökmüştü... Gemi ilerledikçe görkemli kubbeler ve yüksek minareler kendilerini saran binalardan ayrılıyor ve parlak mavi gökyüzün önünde beyaz rölyefler gibi yükseliyordu." Julia Pardoe-Bosphorus

Dirseğimi pervazına dayadığım pencerenin terlimiş camını siliyorum. Cam buz gibi. Kente bakıyorum, geçen arabaların farlarına, ağaçlara, dükkan ışıklarına, sokak lambalarına. Halim Şefik, diyorum, ne güzel söylüyorsun, şimdi bir akşam vakti...

"Şimdi nerde olmak isterdim

Kadıköy'de Fikirtepesi'nde Murat Sineması'nın karşısındaki kahvede

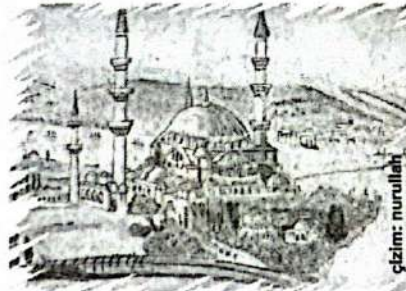
Ya da

Sarıyer'de iskeleye çok yakın bir evde

Ama

Burası da iyi"

Kaset çalara İnce Saz'ın Bir Eski Nisan'ını koyuyorum.

Balku'nun dediği gibi, dirilerin ve ölülerin ortak kenti Bursa'ya.

"Bir ak minareli

Bir "Ruhaniyetli Şehir"

Uludağ eteklerinde

Taşların türbelerin serinliği

Ölümle dirimin birbirine

Bi hoşça gülümsediği yer

Kulağım şadırvanlarda

Çinili kubbeler altında"

İsmet Başaran'ın tok sesini duyar gibi oluyorum. Geceme savrulan kar taneleri karışıyor hemen. Aslında bi kar yağsa, şu ayaz dinse artık, diyorum.

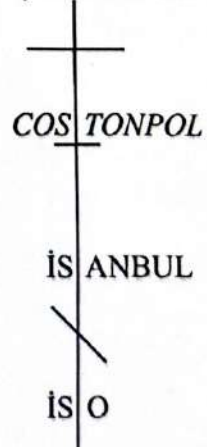
"Kara kışa dipnot koydu kar Hayat küçüldü"

Kar beyazı, pileli eteği Uludağ'daki kızın ne uzun. Yeşil siyah saçlarını rüzgara bırakmış; güneş ne zevkle tarar kendi elleriyle Uludağ'ı. Ve Enver Topaloğlu güneşle yarışır mıydı, saçlarına dokunmak için o kızın? Bu şiiri yazdığı gibi, öpüşleri birer dipnot olup iner miydi yollara?

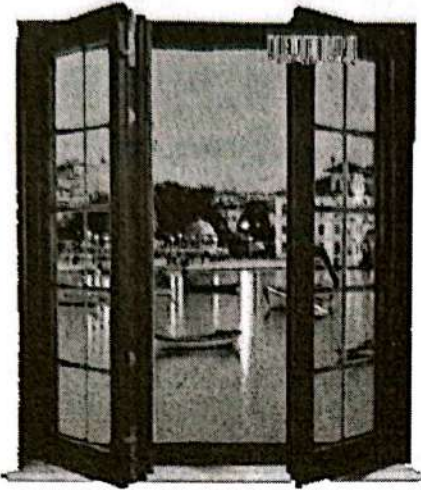
Şehre renkli ışık topları düşmeye başlasa bir tan vakti. Karlarda ışık dışlı tarağın izi kalsa.

ÜÇ İSTANBUL

(Cemal Süreya)

Robert Walsh, İngiliz elçilik binasının penceresinde...

"Bu canlı gölün öteki yanında İstanbul kenti yükseliyor. Göz alabildiğine uzanan evler, ufukta kesintisiz bir çizgi olarak görünen yedi tepe... Bunlar çevrelerindekiyle öylesine orantısız ki, bu çelişki onlara üzerinde durdukları tepeler kadar bir boyut veriyor. Sarayın penceresinden gördüğüm bu manzara o kadar eşsiz bir güzellikteydi ki, böylesine davet edici başka bir yer görmüş değilim."

İbni Batua Eğirdir için "Kalabalık, pek bakımlı, çevresi bahçe ve bostanlarla donatılmış, güzel çarşılarıyla essiz bir yer" der. Tatlı sulu bir gölün kıyısına gider sonra, çömelir suya bakar. Sanki bir çocuk annesinden gizli banyoda leğeni suyla doldurmuştur. Leğenin başına oturmuş, gemilerini bu durgun suya bırakmıştır.

ve Beyşehir'in köylerine varacaktır

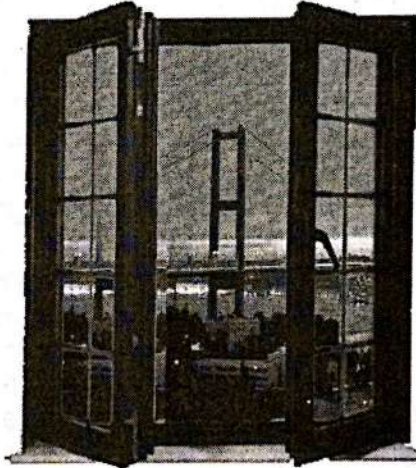
kağıttan gemileri.

İki günde Akşehir'in

Hiç Kars'a gitmemiştir Cemal Süreya, sokaklarını tanımamaktadır kentin ama kim demiş Kars'ı görmeden yazdığını bu kentin şiirini. Görmek, Cemal Süreya'nın gözüyle, diliyle ancak böyle olur zaten.

Küçülüyorum hemencecik, elimde gri peluş filim, adı Bahtiyar, omuzlarımı sallayarak buğulu camdan sokakları izliyorum.

Ah, diyorum deli, tüm kent senin oynucağın değil mi? Sen ne kadar da yorgunsundur şimdi, aralıksız bir körebe oyununda. Şu sırtına vurduğun yorgan korur mu seni soğuktan?

Rüzgar bu sokağı şimdi Piyer Loti için geziyor; yükselip minarelere sarılıyor.

"Tevekkül!

Kismet!

Kafes, han, kervan

şadırvan!

Gümüş tepsilerde rakeden sultan!

Mihrace, padişah,

bin bir yaşında bir şah.

Minarelerde sallanıyor sedef nalınlar,

burunları kınalı kadınlar

ayaklarıyla gergef dokuyor.

Rüzgarlarda yeşil sarıklı

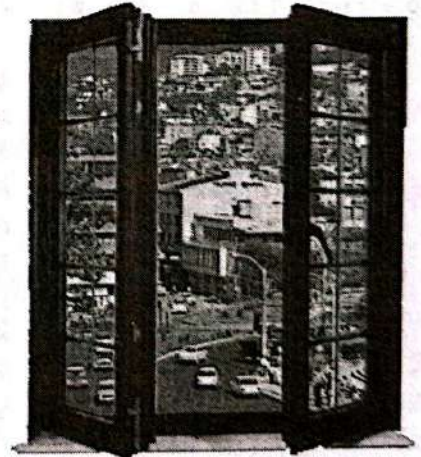
imamlar ezan okuyor!"

Bir ezan sesi sarıyor beni birden, sanki dağlar bir padişah tahtı, dizi dizi evleri koynunda.

Galata Kulesi'nde nasıl duruyorsa Hezarfen Uzun, beyaz bir tüy gibi Ve Kız Kulesi öyle hafif dokunuyor denize Sunay Akın bir dipnot düşüyor hemen.

Kız Kulesi'ni kızılderilinin saçındaki beyaz tüye benzetiyor.

"Boğazın ilerisinde, masmavi Karadeniz gökyüzüyle karışıyor: arkada, Marmara Denizi, İzmit Körfezi, Prens Adaları, köylerle beyazlaşmış Rumeli ve Anadolu sahilleri; daha ileride, ince gümüş bir kurdele gibi parlayan Çanakkale Boğazı; Çanakkale'nin ötesinde, hayal meyal bir parlaklık Ege Denizi ve loş bir kavis, Truva sahili: Üsküdar'ın öbür yakasında Bursa ve Uludağ..." (edmondo de amicis)

Sokakta yürüyenleri, arabaları, sokak delisini kendi haline bırakıyorum şimdi. Dirseğimi pencereye dayalı unutuyorum ama. Kapanış müziği için size Ezgi'nin Günlüğü, Şehir şarkısını öneriyorum.

Mehmet KIRŞMAN

21.yüzyılın başlarında çağdaş görsel efektlerle süslenmiş olan sinemanın günden güne değişmekte olduğunu ya da faydalarını hiç kimsenin inkar edemez.

Sinema yavaş yavaş şekillenmeye başlıyor. Veya nitelik kazanmaya başlıyor diyelim. Kazandığı en büyük nitelik ise; diğer sanat dallarını bize açıklamada gösterdiği başarı...

Aslına bakarsanız, ben sinemayı hiç bir zaman gerçek bir sanat dalı olarak görmedim..Görmek istedim fakat göremedim. Sadece çok faydalı bir araç olarak gördüm. Evet, bu fayda inkar edilemezdi... İnsanı bulunduğu ortamdan çıkarıp farklı dünyalara götüren, farklı kültürleri tanıtan ve değişik kişilikleri harmanlayıp önümüze koyan en etkili yol sinema... Zira sinema denen şeye herkesin yaklaşımı farklı... Popüler sinemayı seven insanlar da; popüler olmayan derin sinemayla ilgilenen insanlar da, bu faydayı görüyordu şüphesiz. Zaten amaç fayda ise, bu noktadan baktığımızda oldukça verimli bir alan sinema. Yeterince tatmin edici.

İzleyiciler gerçek hayatta göremedikleri mimari eserleri filmlerde görecek..Dinlemeye fırsat bulamadıkları barok dönem eserlerini filmlerde dinleyecek. Göremedikleri gezmedikleri yerleri beyaz perdede görecek.. Ve yönetmen bunu senaryo denen şeyin arasına ustaca yerleştirecek.. Belki asıl amacı bunları sunmak olmayacak, fakat seyircinin asıl fayda gördüğü nokta bu olacak..

Mozart'ı tanımayan bir insan Amadeus'ta Mozart'ın hayatını izlerken,müziklerini de bir ölçüde de olsa duymuş olacak. Aksiyon seyretmek için Matrix'e koşan seyirci,aksiyon sahnelerinin içinde kaybolurken, kafasında,hayatin anlamı hakkında sorular geliştirecek. Artık dünya klasiklerinden okumayan insancıklar, ağır gelen bu romanları okumak yerine edebiyat uyarlamalarını seyredecek. Ve dolaylı olarak ta olsa, o duyguları yine yaşayacak..

Sinema, genç bir sanat. Fakat genç olmasına rağmen şu ana kadar kesinlikle olgunluğa da ulaşmış olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu sanatın doğuşunu ve günden güne gelişimini ve gelişmekte olduğunu çoğumuz biliriz. İlk olarak fotoğraf karelerinin aktarımıyla, siyah beyaz filmlerin öncülüğünde müzikle harmanlanıp, bu dönemdeki Matrix'in yarısını oluşturan görsel efektlerin öncülüğünü yaptığı 21.yüzyılın sinemasındayız.

Sinemanın yeni bir yıldaki seyrine gelinece... Sinemayla ilgili oluşabilecek en ilginç tahmin "İnteraktif" sinema olur. Bu şu demek: Filmin belli bölümlerinde kahramanın önündeki iki seçimden hangisini tercih edeceğini, evindeki seyirci belirleyecek. Örneğin "The Matrix" te Neo' nun hangi hapi seçeceğini seyirci karar verecek. Veya meşhur "bomba telli" meselesi var. Seyirciye "hangi teli seçiyorsun?" diye sorulacak mesela. Ve sen "yeşil" diyeceksin ve bomba patlayacak. Film de bambaşka devam edecek.

Ne olursa olsun sinema; bizleri olmadık insanlar yapmaya, gitmediğimiz belki de hiç gidemeyeceğimiz yerlere götürmeye ve tatmadığımız zevkleri tattırmaya devam edecek.

Ve OSCAR...

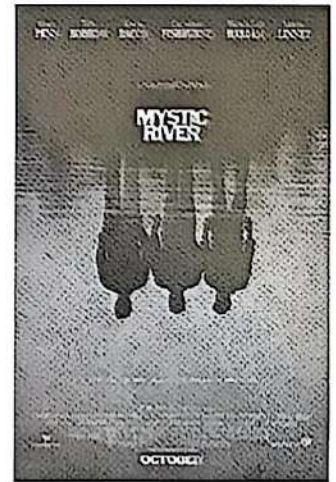
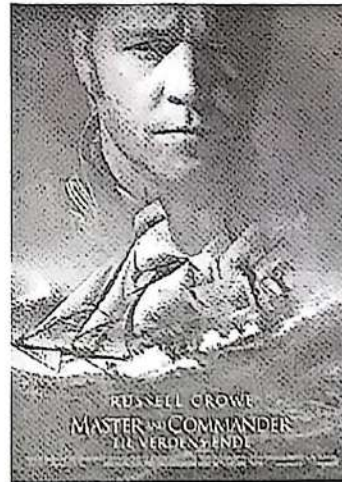
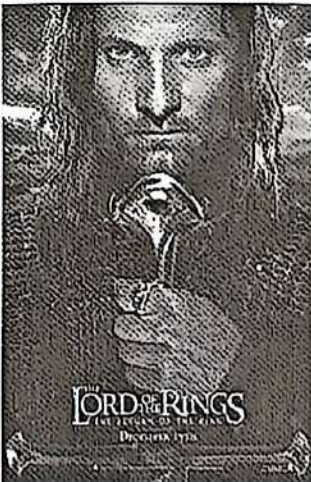
Cihan BATUR

Bu sene 76.'sı düzenlenen Bill Chrsty'nin sunduğu Oscar töreni büyük bir görkemle 29 Şubat'ta yapıldı. The Lord of the Rings "Return King" aday gösterildiği en iyi yönetmen, en iyi uyarlama ve görsel efekt dahil 11 dalda Oscar aldı. En iyi başroldeki erkek oyuncu ödülünü Mystic River'daki olağanüstü performansı ile Sean Penn alırken Tim Robbins en iyi yardımcı erkek ödülüne layık görüldü. Monster filmindeki başrolüyle Charlize Theron en iyi kadın oyuncu Oscar'ını elde etti. Finding Nemo beklendiği gibi en iyi animasyon filmi olurken Master of Commander en iyi ses efektli ve ses düzeninde iki Oscar sahibi oldu.

Ödül alan film ve sanatçıların listesi şöyle:

- En iyi film: Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü
- En iyi erkek oyuncu: Sean Penn (Gizemli Nehir)
- En iyi kadın oyuncu: Charlize Theron (Canı)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Tim Robbins (Gizemli Nehir)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Renee Zellweger (Soğuk Dağ)
- En iyi yönetmen: Peter Jackson (Yüzüklerin Efendisi: Kralın dönüşü)
- Yabancı dilde en iyi film: Barbarların İstilas (Kanada)
- En iyi uyarlama senaryo: Fran Walsh, Philippa Boyens-Peter Jackson (Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü)
- En iyi orijinal senaryo: Sofia Coppola (Lost in Translation)
- En iyi animasyon film: Kayıp Balık Nemo
- En iyi sanat yönetmenliği: Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü
- En iyi kostüm: Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü
- En iyi kurgu: Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü
- En iyi ses: Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü
- En iyi görsel efekt: Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü
- En iyi makyaj: Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü
- En iyi orijinal şarkı: Annie Lennox (Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü)
- En iyi belgesel film: The Fog of War
- En iyi orijinal müzik: Howard Shore (Yüzüklerin Efendisi: Kralın Dönüşü)
- En iyi kısa belgesel film: Chernobyl Heart
- En iyi kısa metraj film: İki Asker
- Onur ödülü: Blake Edwards
- En iyi görüntü yönetmeni: Dünyanın Uzak Ucu
- En iyi ses kurgusu: Dünyanın Uzak Ucu

GURUR DOLU 23 YIL

kazanmak elinizde
final dergisi dershaneleri

Merkez : Zafer Mahallesi Gazi Bulvarı No. : 55 - 57 AYDIN

Tel. : 0.256. 214 10 00 (pbx) Fax : 0.256. 213 44 46

Şube : Ramazanpaşa Mah. Sabuncuoğlu İşhanı Kat : 3-4-5

Tel. : 0.256. 225 80 80 AYDIN